

העולם הזה

היידוואלד ב"ש

תעלומת

סאשקה

המדגל

רחוב גליקסון 8, תל-אביב, טלפון 26785, ת.ד. 136. מען למברקס: "עולמפרסט". המוציא לאור: העולם הזה בע"מ. דפוס משה שהם בע"מ, ת"א. טל. 62239. המערכת איננה אחראית עבור תוכן חי סדרותיו, כולל מודעות והתפרסומות תחת הכותרת "דו"ח לצרכן", "דו"ח לנוסע" וכו' הסוכנות וגורמים על-ידי המערכת. החפצה: רוד סופל ובניו, תל-אביב, רחוב אחריהם 24, טלפון סט 5673.

העורך הראשי: אורי אבנרי
ראש המערכת: שלום כהן
עורכת-משנה: רוב איתן, אורי סלע
עורך כיתוב: עורך תבנית: סילבי קשת
כתב בכיר: אלני תבור
אלחנן צור
אהרון צור
אלחנן צור
אריה קרו

תכרי המערכת:
ישראל ביבר, נוצה נבי, שייס נלור, ילי גלי, רוד הורוביץ, רותי ורד, רוגי וזהר, אברהם חרמון, אסתר סאובר, משה לשם, אביב סלע, עמוס קינו, שלמה קרו.
הצייר הראשי: שמואל ברתור
עורך דפוס: מנהל מעבדה: נתן רון
אריה אריאל

העתון הנקרא ביותר במדינה

2' 2'

ישנו צד אחד בפרשת זאב שטיינברג שלא זכה לתשומת-הלב הראויה לו. זהו הגילוי הראשון של מקראתיות ישראלית מקורי. החידוש הגדול של גילוי מקראתיות לא היה ציד הקומוניסטים, או ציד הקומוניסטים לשעבר, בזה עסקו אנשים רבים לפניו, באמריקה ובמקומות אחרים. החידוש הגדול של מקראתיות היה שפיתח אומנות של השמעה מחוסנת — השמעה שאיש לא יכול היה להביאה למבחן משפטי, מפני שנאמרה בסינאט, שהוא מחוסן מבחינה משפטית. לפני שבועיים נתגלה יורש ישראל, ש-היה יכול לעורר שריקה של הערכה מפי מקראתיות עצמו. המפקח הכללי של משרת ישראל כתב מכתב לעתונות (מכון, שרמית, לראש-המשלה) ובו הודיע כי שטיינברג אשם בקבלת שלמונית מבצל בית בושת ידוע לשימצה (למי?), אולם שאינו מעמידו לדיון — מפני שאין לו הוכחות. פסק זה מוצע ממש. לפי תוכן השרור בארץ, כל אדם חף מפשע עד שלדעת שוטט מוסמך נמצאו הוכחות לאשמתו. ה-מפקח הכללי יכול למעשה להאשים אותך (וגם אותי) ברצח סבתא בת 90, להודיע כי כך לעתונות, ולהוסיף בתמימות: "לצער איני יכול לתבעו לדיון. אין בידי הוכחות". הוא יכול לעשות זאת, מפני שלפי חוק הארץ אי אפשר לתבע אדם שדן על הר-צאת-דיבה בגלל דברים שכתב במיטמך רשמי, בתוקף תפקידו. במלים אחרות: זוהי השמעה מחוסנת. הנפגע הוא חסר ישע, והוא יכול רק לסמוך על כך שיימצא עתון בלתי-חלוי שיעציל להגיע ללב הקהל ולשכנע אותו שבצדקתו, כפי שעשה העולם הזה בפרשת שטיינברג.

בשעתו, בימי המערכה הגדולה של חושש סטאן, גיסה מפא"י עורכידיו מלומדים ש-הוכיחו במאמרים ארוכים שאין טעם להגיש נגד מגליה-השחיתות משפטים על הוצאת דיבה. אני עצמי שמעתי פעם את אותה הטענה, בשיחה פרטית, מפי עמוס בן-גוריון. אולם כל המדברים יודעים שאין זו אמת גם עמוס עצמו הודה בכך, ברגע שהגיש את המשפט נגד שורת המתנדבים — וברגע שנמצא מלגשי משפט נגד העולם הזה, שהאשים אותו בהאשמות יותר חמורות. הדברים המתפרסמים בעתון זה אינם מחוסנים. עורך העתון איב לקחת בחשבון, לפני פרסום כל מאמר, את האפשרות ש-הצד הנפגע יגיש נגדו משפט פלילי או אזרחי. הוא חייב לשקול לא רק אם הדברים הם אמת, אלא גם אם הדברים ניתנים ל-הוכחה בבית-המשפט, ואם העדים יסכימו להעיד, או שישחששו לפרנסתם ולעתידם. שקול זה מבביל אותו מאד. הוא מונע מאתנו לפרסם דברים רבים שאנו בטוחים באמתותם. והוא מחייב אותנו להשמיט קטעים חשובים גם ממאמרי הגילויים. מכאן שישנו הבדל תהומי בין מידת-האחר-ריות של עורך העתון לבין זו של המפקח הכללי. המפקח מחוסן. אנחנו לא. מאחורינו לא עומדת לא המשלה, לא המפלגה ולא מלינו שישכח את הגוף, אם נפסיד במשפט. זוהי הערובה הסופית לאמינות פרסומינו.

קרב קלקדיה

כתבתם על קרב קלקדיה (העולם הזה 1982) היתה המושלמת ביותר שכל אלה ש-קראתי. המאמרים שהקדשתי לירמי ז'י-ימים בפסגות האנושיות. אני מסיר את כובעי.

יעקב כהן, כרכור
היה לי וויכוח ארוך עם כמה ידידים, על הנליון המוגדל שהקדשתי לקרב קלקדיה. הם טענו כי אסור לחפש סנסציות בנושא שעלה לנו בחיי לחצים. ואילו אני טענתי כי נליון כזה הוא מצבה ניצחית לאותם הלוחמים, על מנת שזכר נבחרות והקרבתם לא ימוש בעמדתו תמיד רחוקה כחור שאחיו נפל בפעולה קודמת של צה"ל.

יורם הירשפלד, ירושלים
התפעלתי בעיקר מהתמונות המצוינות של קלקדיה לסחרת הקרב. כל הכבוד לצלם המערכת.

רונית שור, תל-אביב
הצלם שלכם הוא סניפר רציני. אם זה מה שהוא יכול לעשות עם מצלמה, לא הייתי רוצה לעמוד לפניו כשהוא מכוון רובה — אפילו מפרק שני קילומטרים...

דוד חומסקי, בתי-ס
שכתבתם רק לציין את הלגיטימיות העומד בקצה שלם חירות סופי, ושאפשר לראות שהשן השמאלית שלו היא חולה.
אליהו עדש, חיפה
עדשתו של הקורא עדש חזקה מעדשת המצלמה, כנראה. לצלם היה נדמה כי זהו סתם לגיונר עם פה פעור.

לוחם לדוגמה
בעלי סרן נתן הוכמן לא היה חבר משק צאלי, אף שאני נגנת שכירה במשק זה. הוא היה תושב נבעת רמ"ם, ואמו מנהלת מחלקת הילדים בבית-חולים בלינסון. את חופשותיו הקצרות היה מבלה בביתו, אולם

חזק קלקדיה
סרן הוכמן
לרוב הייתי אני נוסעת אליו למחנה. אפילו לשואויו, לפני שנה וחצי, לא לקח חופש.
הפסקו שהופיע בשמן (העולם הזה 1982) לא נאמר על-ידי מעולם, הוא היה לוחם לדוגמה, ואולי יבוא אי-פעם יום שאפשר יהיה לספר על מעשיו.
שמואל בא לארץ בגיל 11, בעזרת ה-בריגדה שהביאה אותו מפולין, כשהוא נר-שא מספר על זרועו. אחרי שנה פגש את אמו, שהגיעה מפולין דרך שבדיה.
אהובה הוכמן, גבעת רמב"ם

ד"ר ח"ק
הכתבה ההומוריסטית על סמריסון (העולם הזה 1982) מעשעת מאד — וחבל, כי לפחות מכך ציפיתי שתתיחסו לרצינות ל-מאבקו של העם השכן. אני ישראל לא תתי-סוד באופן גלוי וחקיקי בלוחם הרוח תפי-רסיו, יבוא יום וקפריסין המשוחררת תע-רוד חשבון נפש פוליטי ותגלה שרק הער-בים עזרו לה במאבקה. ואז תהיה גם-שכתבה המערבית אויבת... מה מפריע לנו לשלוח ללוחמי נריבאם כמה משלוחי-עוזים?

פמו חננאל, יפו
פרשת הקצין שטיינברג (העולם הזה 1981) לא היתה יכולה לקרות בשום מקום אחר בעולם. איפה נשמע שמפקח כללי של משרת יקבל את ערותה של פרוצה נגד קצין כזה?

אברהם בן-שאל, תל-אביב
אני רק רוצה שמישהו יסביר לי למה מה היה נתון כל הסרחון הזה לסחר ושות? האם לא מספיקות להם עשרות השעוריות הקשורות כבר בשם המטה הארצי של משרת ישראל?

ששון כהן, רמלה
כאיש ישר, אינני יכול שלא לשאול את עצמי אם שינוי עמדתכם לגבי שטיינברג איננו קשור עם שינוי טעמו לגבי עמוס בן-גוריון...
כאיש משטרה המכיר היטב את הקצין שטיינברג ואת שני הסמלים שהושמו ביטחון בצורה כה בלתי-הוגנת, הייתי יכול לומר לכם כי אין בהאשמות אלו כל שחר.

אבל אתם מיהרתם לחיתום למיתוי שהנש לכם דווקא על-ידי שליחי סנו הספקה הכ-191... אני נאה בכם שמצאתם את העוז להעמיד את האמת לאמיתה.
סמל, תל-אביב

מי משלם?
ברצוני לדעת מתרנו של חשבון קסם. בזמן האחרון יצאו לחי-ללארץ, מסעם תנר-בה, מספר גדול של שליחים: נ. ורלינסקי מהמרכז, מברסקי מההנהלה, קנינספלד מה-מחלקה הסנדית, חרקין מהסעברה, בלבו, מנהל סניף תל-אספה, ל. ורלינסקי מהחל מחלבה, כולם כבר היו בחי-ללארץ וזו נסיעתם השנייה או השלישית. אם כן מהו חשבון ההוצאות עבור כל הנסיעות והמס-בות הנ"ל? וסי משלם אותו, כסופו של דבר?

איש משק, הנגב
תואר אישי בלבד
כבו הערה הבוכרית, נמנעתי קשות מ-מסקנתכם כאילו הכלנתאריזם (העולם הזה 1981) הינו תופעה בוכרית. מר כלנתאר ידוע כעסקן מפא"י-יהודי, חסמה להיכנות על חשבון הדת והמפלגה. עסקנים כאלה שורצים בכל העדות בישראל ולכן מיוחד הוא להדריב את הכלנתאריזם בעדה שלמה, הדוחה בשאם נפש עסקנים מסוגו של רחמים כלנתאר.

אביחי יהודיך, תל-אביב
העולם הזה רק ציון את העובדה כי ה-מנה כלתאר מקורה בשפה הבוכארית ופי-רושה "גובה מטיס".

מי יציגנו מחרפה?
הי לי לי לי — משנים באולם תבורכי-פעם הלכתי ברחוב והיו לי סמסטים ב-נעלים — בכבדית יפה: פרסות זומא ל-מנעלי נשים. או תחתלתי אנב אורחא. הפנתי מבטי כה וכה, לראות אם אין איש עולץ במפתלי וראיתי כריכה של העולם הזה. אה, איזה עיר מלונלכת היא תל-אביב! אני אהבת אותה!
נאחזתי בה — בכריכה — בכקדש אמת-לא ומפתי על רגלי. לאור ניצנוץ כוכבי העולם הבא! הבחנתי בכותרת, אני, החזון וכל השאר... אוי, הייתי מכסוטה על הצלם כבורי...

אביבה איל, צה"ל
אייכהנה של תיירים
נכון הדבר שבית-התרבות שבמשק נונן הוקם כפי שכתבתם (העולם הזה 1988) לזכר רזי קיסלוב, בכספי אביו והמשק. אלא שאין קשר בין מפעל הנצחה זה לבין מפעלים של יהודי ניו-יורק, שנעדר להנציה את זכרו של יצחק גוטליב ז"ל על-ידי "נחלה" על שמו.
הנחלה היא כלל שטח הקרקעות של אותו מקום, אלא שהתיירים שביקרו במשק נונן לא עמדו על ההבדל הזה וסברו תחילה שגם בית-התרבות נכלל במפעל-הנצחה זה. לאחר שהוסבר להם על-ידי הקסל טיב אי-ההבנה, והשקסל אינה עוסקת כלעיקר ב-מפעלי בתי-התרבות, בא הכל על תיקונו. הלשכה הראשית של הקסל, ירושלים

צבע וצביעות
שתי תמונותיה של השחקנית מריה פליסס (העולם הזה 1981) כל כך מעניינות כשעצמם, שהן עשויות להסיח את תשומת הלב מהתקורה העקרונית והיא — האין נכול לצביעות? הנה ביצולם הקטור, סופיעה העלמה פליסס כפי שיער אותה הבורא. ואילו ב-שני, הוסיף לה משהו שמיטה. גם בתוך הסרט עצמו, קוצצה כל סינמה שבה צוינה הוכובת את מעלותיה המפעיות. אני חושב שהיון מפשורת, הנובעת מחור כניעה מחנית לכמה צנזורים בלתי-רשמיים, שלא העליחו להבין עדיין כי אנתון חיים במאה ה-20. האם אין אותם אורגנים יודעים כי בחי הספר שלנו מלמדים היום כל ילד בו 12 ומעלה את כל מה שיש ללמוד על אנטומיה ועל נוח האדם (והחיות)? אם לא, מוטב שיבוא משהו יודיע להם זאת, במקום ל-הסתיר את האמת תחת צעפי צבע וצביעות! אלי הירש, תל-אביב

כדור בלי במים
אני מתחפף עליכם שמצאתם לחנוך ל-קדוש כל כך הרבה מקום לפישה-הכדור-במים ביו מלחים אמריקאיים לבין קבוצה ישראלית (העולם הזה 1981). המישהק הזה יהיה ישראל כמו שאנשי הכבוצה, הישר-רלית? הם ישראלים. לכל היותר, ישאר זה ספורט משמם, שיעסקו בו כל סיני אמריקאים הנקלעים בסקרה לישראל.

דוד הרשמן, חדרה
נסיחי כבר כמה פעמים להבין את קשרי-נות המשק הזה, אבל לא הצלחתי. אספתי לעצמי: "יתכן ששם שלם, בו 130 מיליון איש, יהיה כל כך משוגע לספורט שאין בו טעם, תכלית או יופיו" אבל כנראה שזה בכל זאת יתכן...

אליהו שפר, נתניה
סימן היכר
לא מופו נכחתי במקום, אשר שם היתה השיחה כולה על ג'ונקיום בעלי נוצות ודרגות. מישהו הציע להדריב כלל אחד מהם גם סלאי צהוב...

קורא, צה"ל
לאן לפנות?
אני אם לחינוך המעניינת לחיות באחד הקיבוצים, תמורת החוקתי והחוסת הילדה. אני מכירה את חיי הקיבוץ, כך שאין זה חיש בשבילי ואוכל להתאקלם בו של נקלה. מה עלי לעשות?

ש. ק., תל-אביב
קורואה ש. ק. תיטיב לפנות למשרדי-אחת תתנועות ההתיישבות בתל-אביב.

מטכ"ל לבן

אם תפרוץ מחר בבוקר מלחמה, תהיה מדינת ישראל מוכנה. מנגנון אדיר וצמוד, שהוכן במשך שנים ארוכות במיוחד לקראת רגע זה, ייכנס כמעט אוטומטית לפעולה.

ישנו שר בממשלה — שר הבטחון — שתפקידו העיקרי הוא לדאוג להכשרת צה"ל ולנהל את מיבצעיו.

ישנו מנגנון גדול של גברים מוכשרים — המטה הכללי — המתכנן מראש את כל אפשרויות המלחמה. כל אדם במטכ"ל יודע בדיוק את תפקידו — במיבצעים או באגף כוח האדם, במודיעין או באפסנאות. יש איש האחראי לחזית הצפון ויש איש האחראי לחזית הדרום. ישנו צבא גדול, אשר לכל אחד מחיליו תפקיד מוגדר ודרגה קבועה. כל אחד מהם יודע ממי עליו לקבל פקודות ואת מי עליו להנהיג.

העם כולו מאורגן אף הוא. מפועל ה"תעשייה ליד המחרטה ועד לאיש הג"א ליד הצופר, ברור פחות או יותר לכל אדם מה מקומו במאבק.

כל זה לא נולד בן לילה. דפוסי המלחמה החדשה התגבשו משך מאות בשנים. טובי המנוחות האנושיים, מן הסיני סוף סוף, לפני 2500 שנה, ועד ללידל הארט בימינו, הקדישו את מיטב כוח מחשבתם לתיכנון המלחמה ומכשיריה. כל אדם בעל השכלה מינימלית מצוי במושגיה הכלליים של תורת המלחמה, ומאות אנשים בישראל למדו אותה על בוריה.

שום דבר כזה אינו קיים לגבי השלום.

★ ★ ★

את זאת יש לקחת בחשבון בשעה ש'ניגשים לבירור הדרכים להשגת השלום: כמעט איש אינו יודע מה זה. המדבר על המלחמה, מדבר על דברים מוחשיים מאוד: על צורה מסוימת של הכרות מלחמה ושל גיהולה, על כלים מסוימים וקיימים לעריכת קרבות, על יעדים מסוימים וברורים שיש לכבשם. המדבר על השגת השלום, אינו יכול להסתמך על שום דבר כזה.

החברה האנושית, שניכשה את תורת המלחמה, לא גיבשה את תורת השלום. החברה שהכניחה את כלי המלחמה, לא הכינה כלי שלום. בכל מקום ובכל עת, חייבת המחשבה על השלום להתחיל מ"בראשית, מן ההתחלות.

על כן ישנה הצדקת מסוימת למידת ה"זילזול ואי-האמון בה מתיחס האדם הפשוט בישראל לכל המדבר על השלום. התשובה הקבועה והניצחת היא: "טוב, בסדר, אני מסכים — אבל איך משיגים את זה?" תמונת השלום, המצטיירת לעיני אדם כזה, היא פשוטה בתכלית: ביום מן הימים, בדור זה או בדור הבא, יבואו שליטי ארץ-צו"ע ויפגשו את מנהיגי ישראל ויגידו: "בשם אללה הרחום והרחמן, אנו רואים שטעינו. רצינו להשמיד אתכם, אבל עכשיו אנחנו מתחרטים. דחילוכם, הבא נשכ ונחתום על הסכם שלום." ומאותו רגע יכון השלום, מאז ועד עולם.

ומכיון שגם האדם הפשוט, ה"מחונן בשכל ישר ובהגיון בריא, מבין שדבר זה לא יתכן, הרי לוחמי השלום נראה בעיניו כאומרי פיסט — כאדם סימפאטי, טוב-לב וחביב, אבל קצת מושגע, אדם ה"תלוש לחלוטין מן המציאות.

★ ★ ★

על כן, אין כל טעם לפתוח בניתוח תוכניות מסוימות להשגת השלום, לפני שתהיה ברורה לחלוטין אמת אחת ויסודית: השלום אינו נוטל מן השמיים. את השלום יש לכבוש, כשם שכובשים יעד בקרב — תוך אימוץ השירי האחרון בגוף האלומי,

עיקרי הוא לספל ביחסים בין ישראל ועמי ערב.

זה מדהים. זה אינו מתקבל על הדעת. אבל זה נכון.

יש בארץ מחלקה מסועפת למלחמה ב"עכברי השדה. יש בה מאות אנשים השובים את ראשם על עיני הביוב.

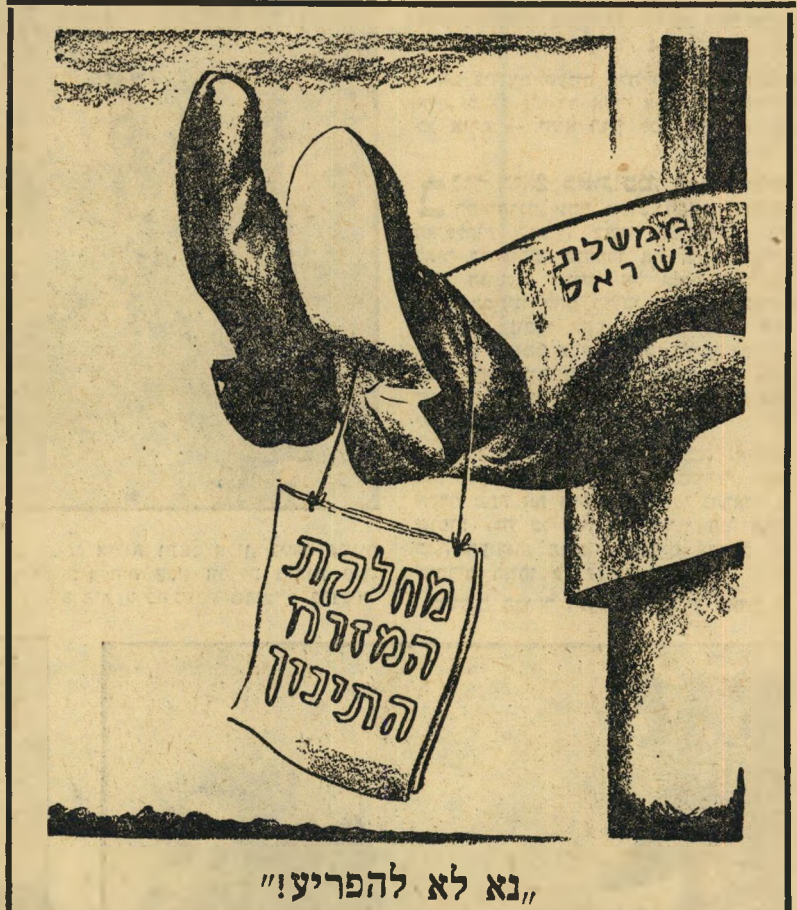
אולם אין בה אף מנגנון אחד שתפקידו לתכנן או לנהל מיבצעים לקידום השלום.

יש בה שר מיוחד לענייני הרוואר ושר מיוחד לענייני הסער, שר מיוחד לענייני התחבורה ושר לענייני

תוך ניצול הטיפה האחרונה של כוח המחשבה והאמצאה, תוך שימוש בפרוטה האחרונה של אוצר המדינה.

יש לערוך שלום כשם שעורכים מלחמה — בעזרת מיבצעים יזרימים, תוך תיכנון ארוך-טווח וזרימה צירי-התקדמות עיקרי.

כשם שישנו מטה המנצח על מיבצעי המלחמה, כן דרוש מטה שינצח על מיבצעי השלום. בצד מטכ"ל החאקי חייב לקום מטכ"ל לבן, לא פחות מוכשר, לא פחות חזיר-החלטה, מוכן כמוהו לספוג מהלומות

"נא לא להפריע!"

יני הכריאות. אבל אין בה אף שר אחד שתפקידו להקדיש את כל מרצו לבניית האחת והיחידה ש"תקבע את עתיד המדינה הזאת לדורות: כיבוש אחיזה למדינה במרחב קרמת אסיה.

★ ★ ★

באזרה אחראי לכך בפני ממשלת ישראל שרה-החוק. אולם זוהי סקיצה סורמלית גרידא. שרה-החוק אחראי למערכה גדולה — גיהול המלחמה הפוליטית בגד מדינות ערב. הוא מנצח על עשרות שגרירי רים וצירים, באר"ם ובבירות העולם, ש"תפקידם האחד והיחיד, כמעט, הוא להסביר לעולם כי הערבים הם עם תוקפני, מתנכל, שותר-מלחמה, פראי וזדוני, עם אשר שום ממשלה תרבותית המכבדת את עצמה אסור לה להושיט לו את ידה.

במנגנון האדיר הזה של משרד-החוק, יש גה מחלקה אחת הקרויה, כמעט בהלצה, "מחלקת המזרח התיכון". בימים הטובים ישבו בה שני אנשים שלמים: המנהל, גדעון רפאל, ומזכירו היחיד, כיום יושב בה רק המזכיר — רפאל התפטר, ושום אדם אחר לא מונה במקומו.

זאת איננה בדיחה. זאת המציאות. מלבד מחלקות זאת, יושבים במרתף הקר

ולשאת בתכסות, מבלי לאבד את הסבלנות העילאית הדרושה לנצחון.

השלום זקוק לצבא משלו — לי מנגנון גדול ומכשירי האוסף ידיעות, מנגש תוכניות, מכין מכשירי רים, מנמח פקודות-מיבצע ומנהיג את הכוחות לביצוען.

זהו התנאי המוקדם. בלעדיו כל תוכנית של שלום אינה אלא אוטופיה מגוחכת, חלום מויק ומסוכן. לפני שמישהו יגש ברצינות לגיתוח תוכניות, חייב הוא להשיב על שאלה זו: מי יבצע? אחרת ידמה למצבאי מטורף, המזין על גבי המסה גייסות שאינם קיימים.

★ ★ ★

מדינת ישראל זקוקה לשלום יתור מאשר לכל דבר אחר בעולם. מיטע מדינאית חזרו על כך פעמים בלתי-ספורות. היא רוצה בשלום. היא מעוניינת בשלום. בהיעדר שלום עם שכנותיה, צפויה סכנה לעצם קיומה.

כמעט איש אינו חולק על כך. לכן כל כך מזעזע המשפט הבא: **אין אדם בישראל האחראי לה"שגת השלום.**

בכל רחבי המדינה הזאת, על אלפי משרדיה, אין אף משרד אחד שתפקידו ה

והעלוב של בנין קול ישראל בירושלים כמה אנשים טובים, המשרדים בשפה הערבית. שידורים אלה, בזמנים עלובים ובתקציב עלוב עוד יותר, מכונים בעיקרם לערביי ישראל, לא לערבים שמעבר לגבול.

זה הכל. סה ושם ישנן כמה מחלקות ב"מדינה, העוסקות בבעיות ערביות על רקע צבאי ובסחוני צר, כדי לעזור לצה"ל ב"עתות מלחמה. אין הן באות בחשבון זה.

★ ★ ★

כמעט ואי-אפשר להבין תוסעה מור זרה זו. מדינה המוציאה בעל כרחיה מאות מליוני לירות בשנה לשם ביצור כור חה הצבאי, אינה מוכנה להקדיש אף מאה אלף לירות לצורכי פעולה העשויה למנוע את הצורך להפעיל צבא יקר זה. מדינה המגייסת את כל בניה למשך שנתים וחצי, שלוש חודשים ארוכים, אינה מסוגלת ל"החזיק תריסר אנשים למען פעולה העשויה, בבוא היום, למנוע צורך גורא זה. אין לכך שום הסבר.

פחות מתריסר אנשים הנחילו לפני דור את רוב המורח התיכון לבריטניה. היו אלה אנשים מסוגם של קלייטון, סטורס ולורנס, שקמדו בקושי רב את השפה הערבית ב"אונברסיטאות, ומעולם לא דיברו בה בצור רה שוטפת. לישראל ישנם אקסי אנשים ה"מדברים ערבית שוטפת, שגדלו בהווי עמי ערב והמעורים בו בכל גימי נפשם. כל ה"אוצר הנדור הזה מבוזבז לריק — ישראל אינה פועלת במרחב הערבי.

מדינות זרות, שיש להן במרחב רק אינטרסים צדדיים, מקיימות תחנות-שידור, המשרדות במשך כל שעות היממה לעמי ערב. יש ראל, שכל גורלה תלוי ביחסיה עם עמי ערב, אין לה אפילו תח"ת-שידור אחת המשרדת לעמי ערב בלבד.

באמריקה, בבריטניה, בצרפת, באיטליה, מופיעים ספרים וכתבי-עת מהדורים בשפה הערבית. בכל מדינת ישראל אין אף שלוש מכונות-לינוטיפ, המסוגלות לסדר טכסט בשפה הערבית.

★ ★ ★

פני ישראל יכולה אף לחלום על נסיון רציני להשגת השלום, בכל כיוון שהוא, עליה להכין את המכשירים, שכל עדיהם לא יסיון שום כיוון. כיוון עליה למנות שר מיוחד, שר ל"ענייני ערב, שתפקידו האחד והי"חיד יהיה לספל ביחסים בין ישי-ראל לבין ארצות-ערב. מטבעה ה"דברים יהיה הוא השר השני ב"חשיבותו בממשלה, אחרי שר-הבטחון.

עליה להעמיד את השר הזה בראש משרד לענייני ערב, שאליז יש לגייס לא רק את כל המומחים המוכשרים לעניינים הערביים, שישנם בישראל בשפע, אלא גם כוחות די נאמיים, סררי-שיגרה, בעלי מעוף ותנופה, המסוגלים לנהל מיבצעים של תעמולה, אר"גון ומלחמה פסיכולוגית.

יש להעמיד לרשות מטכ"ל-שלום זה תקציב של מליונים — תקציב שיעלה על תקציבם של משרדי-הממשלה השונים במעלה. רק כשישנו תוחת, יש טעם לספק לו תחמושת. כשישנו גדוד, יש טעם להציב לו יעד. כשהיה קיים מנגנון לכיבוש השלום, יהיה טעם בתוכניות למיבצעים השמימיים, שאותם ננסה לנתח בכתבות הבאות של סידרה זו.

הרומאים אמרו: Si vis pacem, para bellum. רצונך בשלום, היכון למלחמה. אולם לא פחות נכון לומר: Si vis pacem — para pacem. רצונך בשלום, היכון ל"שלום.

סשקה יולין הולך לרגל

במשך שמונה שנים, מאז פרשת טוביאנסקי, לא זכתה ישראל לשום סנסציה הנוגעת לריגול. לפתעפתאום זכתה המדינה בחודש אחד לשתי פרשות מרעישות — פרשת המרגלת האמריקאית, מארי פראנסס האגן, ופרשתו של "סאשקה" יולין.

ישראל היא מטבעה ארץ נוחה לריגול. בתוקף החוק, פתוח גבולה בפני כל אדם הטוען שהוא יהודי. מדינאי המדינה, הסולדים מפני כל מגע עם עתונאים מקומיים שאינם מאנשי שלומם, מקדישים ברצון שעות ארוכות של שיחה גלוית לב לכל זר הטוען שהוא עתונאי. הגבול הארוך הוא אידיאלי להסתננות סירים אויבים. אנשי א"ם למיניהם ודיפלומטים זרים למכביר, העוברים לעתים קרובות את הגבולות הלך וחזור — כל אלה יוצרים מטבעם פירצה הקוראת למרגל.

לכן היה זה מזור במקצת כי שתי הפרשות שזכו לפתע לפירסומם כה סנסציונית מצד נציגי המשטרה והתביעה הכללית, נגעו לחובבים בלתי רציניים, שכושם להזיק למדינה — אפילו רצו בכך — היה אפשרי. אויבי הממשלה טענו שלא היה זה מקרה, וכי משפטים מרעישים אלה באו להכשיר את דעת הקהל להצעות חוק חדשות, שיטילו מגבלות חמורות על חופש האזרח במדינה, באיצטלה של שמירה על סודות הבטחון.

אם צודקות טענות אלה ואם לאו, חיוני הוא כי דעת הקהל תעקוב מקרוב אחרי פרשות אלה, מבלי להיגרר אחרי אחירת הסנסציות האופפת אותן. המלחמה בריגול היא ענינו של כל אזרח — והוא הדין לגבי המלחמה בהיסטריה של אנטי ריגול.

קרה, שעל חוטמו משקפים במסגרת זהב דקה, אל אחד הבתים בשכונת עמידור שבי רמת יצחק, ליד רמת הגן, ונעלם בתוכו. כי עבור ארבעה ימים הופיע האיש בבאר שבע. בשעות הצהריות נראה מסתובב בין המסעדות ברחוב הראשי. הוא נראה כאילו חי פש משהוא.

במסעדת סוית, מצא את מבוקשו. בפינה ישבה אשה שחומת עור ומבוגרת, לבושה בחלוק לבן. האיש הקרן ניגש אליה ואמר: "שלום אירנה, חזרתי, אני רוצה לראות את הילדה".

האשה נעצה בו עיניים תמהות, הפליטה שלום והמשיכה לאכול. כשסיימה את ארוח חתה, קמה והלכה עמו לביתה. ילדה מי תוללתל שיער שחור פתחה את הדלת. הי אשה הקרן והילדה החליפו מבט, הילדה קפצה לזרועותיו של האיש. "סאשקה שלי", קראה. האיש נישק אותה וחייבקה: "אורית ילדתי".

כעבור עשרים דקות, עמד סאשקה-אלכסנדר יולין במשרד מוניות בעיר, כשהוא מחכה למונית שתסיע אותו לתל אביב. לי פתע ניגש אליו מכר, קצין בבגדי צבא: "היי, סאשקה! מה אתה עושה פה?" יולין התבונן בו במבט רציני, רמז לו לגשת לצד ולחש על אוזנו: "חזרתי מקהיר, יש לי דברים מעניינים לספר לך".

למחרת נקרא אלכסנדר יולין להתייצב במשרד צבאי. שאלו אותו כמה שאלות שיגרתיות. כבדרך אגב, הציגו לו את ה שאלה: "אומרים שהיית במצרים, מה אתה אומר על זה?"

אלכסנדר יולין שתק כמה שניות, ואחר השיב: "זה נכון".

★ ★ ★

67 עמודים צפופים

לקציני המודיעין שחקרוהו סיפור סאשקה את הכל. היה זה סיפור מלא שבה עצמי. הוא סיפר כיצד החליט ב חודשים האחרונים לבחור לו את הריגול כמקצוע בחיים. הוא הצליח בזה, כמובן, כמו כל הדברים שסאשקה עשה בחייו.

תחילה עבד קצת למען שירות הריגול הסובייטי באוסטריה, עשה עבורם כמה עי בודות קטנות אצל האמריקאים, רכש הש כלה יסודית במקצוע המסוכן. אחר כך נמי אס לו לעבוד בשירות הרוסים והוא פנה אל האמריקאים. משום מה לא הסתגל לי שיטות העבודה האמריקאיות והחליט, כך סיפר, לנצל את מה שלמד לטובת ישראל.

אולם סאשקה יולין אינו עושה דברים קטנים. הוא החליט להוליך שולל את כל שירות המודיעין המצרי. לשם כך התקשר עם הצירות המצרית בפאריס, רכש את א מונה, נשלח למרכז מודיעין מצרי באתונה ומשם הועבר למצרים.

מוסמך לרכו את הריגול המצרי בישראל,

בליל ה-28 באוגוסט, בשעות הלילה המאוחרות, נחת מטוס חברת התעופה האיטלקית ל.א.י. בשדה התעופה בלוד. לאור הזרקורים שהאירו את פתח המטוס, ירדו הנוסעים וניגשו אל אולם ההמתנה. בחוץ המתינו להם קרובי משפחה, שפרצו בקריאות, נופפו להם בידיהם. בצד, עמד אדם קרן וממושקף, לבוש חליפה בהירה וכידו תיק עור חום. הוא שתה כוס מיץ, שהוגש לו על ידי מארחת ממשלתית. איש לא בא לקבל את פניו.

באולם הגדול, שאל איש המכס: "אלכסנדר יולין, על מה יש לך להצהיר?" האדם הקרן פתח את תיק העור שלו והראהו לי שוטר: "זה כל מה שיש לי." היו בתיק כמה תעודות, תמונות, חפצים אישיים. הי שוטרים הניחו לו לצאת.

בשעות הבוקר המוקדמות הגיע האדם הי

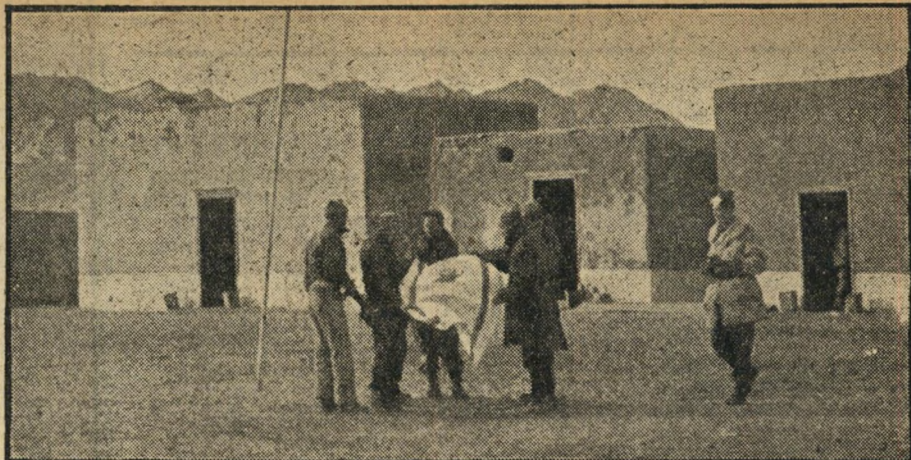
ביום הנשואים. אלכסנדר יולין (ימין) בחברת אשתו אירנה ויגאל אלון, בקפה אמנות בתל אביב, ביום נשואיהם. היה זה בשנת 1950, כשיולין היה קצין תרבות בדרגת סגן. החתונה לא התקיימה באותו יום, משום שהרב לא הופיע. היא נערכה כעבור שבועיים ברבנות.

המרגל. כך נראה "סאשקה פוליסרוק" בבואו לבית המשפט, כשידייו כפותות באזיקים. לרוב נראה רציני וחוסר הבעה, אולם לפעמים היה סעלה על שפתיו חיוך של שביעות רצון מהרעש שקם סביבו ומהפרסומת שזכה לה.

לאחר שש שנים. אירנה, גרושתו של אלכסנדר יולין, בבית המשפט, ביום משפטו של יולין. היא הצהירה שהיא מוכנה לעזור לו.

כיבוש אילת. תמונה מפורסמת זאת צולמה ביום כיבוש אילת. אלכסנדר יולין (שני משמאל) עוזר לפרוש את דגל המדינה, כדי להניפו על התורן בחצר משטרת אוס ראשרש, שבנייה נראים ברקע.

טבילה בים אילת. למרות החורף, היה אלכסנדר יולין החייל העברי הראשון שטבל בים אילת ביום כיבושה. גם ברדתו לים לא שכח לחבוש את כובעו המיוחד בעזרתו הסתיר את קרחתו.

רגע היסטורי. דגל ישראל מונף באילת. יולין עומד משמאל, כשפניו אליו. תמונה זו מנציחה את הכיבוש על גבי גלויות שונות.

רוסית עסיסית שסיומה מתחרז עם אילת. הוא היה טיפוס עליו, המנסה להיראות כדון זיואן, נודד ממקום למקום, טיפוס משעשע לכל הדעות. רק פרט אחד היה חסר בכל הסיפור היפה של פרשת חייו, היתה זאת העובדה שסאשקה פוליטרוק איננו שלם ברוחו.

בתקופת מלחמת העולם השנייה, נפצע סאשקה בחזית בפינלאנד. כתוצאה מפציעתו לקה בדלקת קרום המוח, (מנינגיטיס), מחלה שאינה משאירה סיכויים רבים להישאר ב"חיים. לאלה הניצלים ממנה, היא מורשה מחלת עצבים. האנשים שבאו במגע עם סאשקה לא הבחינו בו בכל מום. הוא היה דק קצת שחיצר יותר מדי, אמרו.

(חמשד בעמוד 16)

דרכיו. הוא התגייס לצבא, שירת כקצין תרבות בגדוד של הפלמ"ח, היה בין משחררי עכו ואילת. ידידיו האישיים היו יצחק שדה, יגאל אלון ושאר מפקדי הפלמ"ח. הוא הקיף סיד להצטלם עם כולם, חבוק ומאושר. אפילו תמונה בחברת בן-גוריון שמורה עמו.

כל סיפוריו היו נכונים בתכלית. לא נמצא בהם גם צל של ספק. כל מי שהכיר את סאשקה — והוא היה בזמנו פופולרי מאד — הכירו כאדם חברתי ובעל מרץ, המתידד עם כל אחד, נדחף לכל החורים, מרבה לדבר ולנאום. רק במקרה אחד הסייג תפק בנאום קצר. היה זה כאשר הגיע לי אילת עם ראשוני הכובשים. לאחר הנפת דגל ישראל במקום, ניגש סאשקה פוליטרוק, כפי שכינו אותו החיילים, לומר מספר מלים. הוא אמר רק: "תחי אילת!" והוסיף קללה

כל פרשת חייו מיום הולדתו ועד למעצרו. אפשר היה להכתיר את החוברת בשם עלי לות סאשקה הגדול.

★ ★ ★

מרוסיה למספרה ביפו

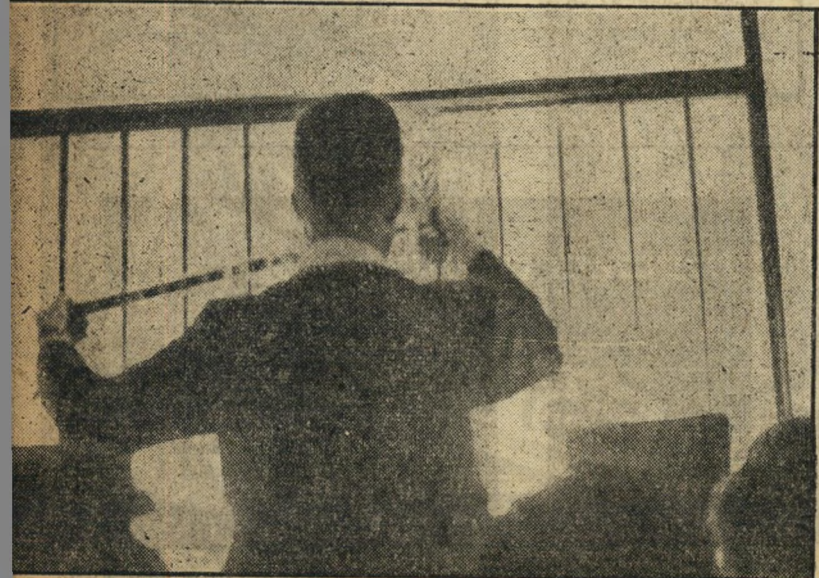
בסדר הגיוני ובסגנון קריא, העלה אלכסנדר יולין את פרשת חייו, החל בימי ילדותו בעיירה האוקראינית, דרך הצטיינותו כנער בארגון החיבת קומסומוז בעבודה במכרות, פרסום כעתונאי מוכשר בעתוני הקומסומוז, הצטיינות בצבא האדום במלחמת העולם השנייה, עליה לדרגת סגן ומינוי למושל צבאי באחד ממחוזות צ'כיה — ועד עלייתו לארץ.

גם במדינת ישראל הצליח סאשקה בכל

כשבדיו ציוד ואמצעי קשר עם המצרים, חזר סאשקה לישראל. הוא חיך אל חוקרינו: "עכשיו אני לשירותכם."

קציני המודיעין לא חייבו. האיש שלפניו לא מצא חן בעיניהם. הם חקרוהו ח"קירה יסודית, מסרוהו למחרת לידי המחלקה הפלילית של משטרת ישראל. שם חזר סאשקה על אותו הסיפור. קציני המשטרה פקחו עיניהם תמהות. הסיפור נראה סנסטי מדי. האם תהיה מוכן לכתוב את כל מה ש"אמרת ולחתום על זה?" שאלו. סאשקה יר לין לא היסט: "כן", השיב.

כלאו אותו לבדו בחדר סגור, למשך שלושה ימים. נתנו לו נייר ועפרון ואמרו לו: "כתוב!" סאשקה כתב הכל. אחרי שלושה ימים של כתיבה רצופה, יצאה מתחת ידו חוברת בת 67 עמודים צפופים, הכוללת את

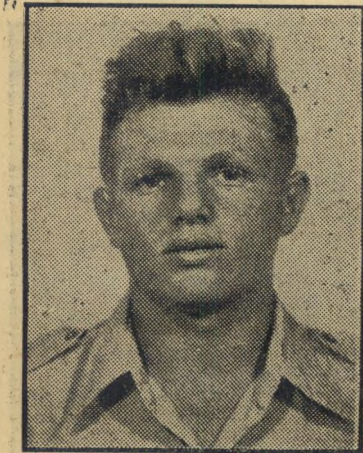
מיצג משפטי. עד התביעה ס.מ.מ. צבי אהרונ, קצין המשטרה שחקר את יולין, מזהה בפני השופט קנת את הפילים שיוזין הביא עמו ממצרים ושבו מופיעים צילומים של דרכון מצרי.

דיו המתרבים. סניגורו של יולין, עורכי-דין ברוך גייכמן, מציג בפני בית-המשפט המחוזי את בקבוק דיו הסתר שהמצרים נתנו ליולין, ושיולין מסר לחוקריו. סאשקה נראה מאחור.

במדינה

● הקריאה: "פקדתי להשמיד האוניה (אלטלינה) והאוניה הושמדה!"
● הנאום בו הודיע כי מנחם בגין מזכיר לו את היטלר;
● הפסוק: "לא גילחמתם ולא תילחמו!"
כמה מן הפרשנים סברו כי גם התפרצות זו היתה מתוכננת מראש. בהזכרים את הקטע המפורסם של ילקוט הכוזבים על הדוקטור, טענו כי בגין-הדוקטור השתמש ב"סערה כדי להסית את הדעת מן העובדה המכרעת של הויכוח המדיני בכנסת: חוסר מתן תשובה מצדו אף על שאלה אחת מן השאלות הגורליות של מלחמה ושלום.

על דבר אחד הסכימו הכל: לא היתה הפעם כל פרובוקציה מצד חרות. להיפך, כשקם אחד הצירים בוועידה האחרונה של תנועה זו ודרש כי מנחם בגין יכריז ש"אנשי מפא"י הם 'אויבים', ברוח עקרונות

הדלניצנה שמואל גרום
זורע מוקשים יקצור סופה

אצ"ל בשעתו ("הארגון הצבאי הלאומי בארץ-ישראל יכריז איבה על כל גוף וכל גורם, בין עברי ובין בלתי-עברי, שיחבל בהשגת המטרה") הצדיק בגין בחריפות את דעתו שמפא"י היא רק "יריבה", לא "אויב".

פריטה על אמהות. מאחורי הסכסוך הסיים הרגעים של המריבות המשפחתיות הבינמפלגתיות, בלטה עובדה אחת: כמעט כל הצדדים החלו מכוונים עתה את מלחמת הבחירות שלהן אל האם העברית, שיש לה (או שיהיו לה) בנים בצה"ל. הפריטה על רגשות האמהות הפכה לנוהג קבוע במרוץ סיקה המפלגתית, ביחוד מאז פעולת קליה רבתי-הקרבנות.

בעוד שמנחם בגין הכריז כי בגין-הדוקטור גורם להריגת צעירים ללא תכלית, בשעה שמלחמה יוממה, ברוח הצעות חרות, תתן תכלית למותם, שם בגין-הדוקטור את כל הדגש בנאומו על הודאה סטטיסטית בדאגתו ה"מתמדת לחיי הצעירים".

העוקץ: תקוותו של ביג"י כי ביום בחירות תחשוש האש, להצביע בעד מפלגה העלולה להוביל למלחמה, תאמין לביג"י שהוא יעשה את הכל כדי למנוע מלחמה כוללת.

לא היה זה ויכוח מדיני. אבל היה זה ויכוח יעיל מבחינה מפלגתית.

מדיניות

זר הקוצים

מיד אחרי שנודע כי משה שרת יצא ל"סיור ברחבי אסיה, באישורם של דויד בן גוריון וגולדה מאיר, רבה הפליאה בצמרת מפא"י. היה קשה להבין מדוע הסכימו ביג"י וגולדה, אחרי שהצליחו ביגיע כפיהם לחסל את שרת כגורם מדיני, לאפשר לו לאסוף זרי דפנה חדשים.

השבוע כבר היה ברור כי שונאי שרת לא התכוונו למסור לו זר של דפנה, אלא של קוצים. אף שכלי-התעמולה הרשמיים הוסיפו לתת פרסומת יפה ומרוממת למסעו

● לפי הסיפור בא הד"ר משה טנה, אז ראש המפקדה הארצית, לנאום בפני אחת מיחידות ההגנה. בסוף הנאום מצאו על השולחן את הפתקה בה רשם מראש את ראשי פרקיו, ובה הוראות לעצמו: "להרים את הקול — אין ניסיון משכנעים וכו'.

העם

מחוך לאור הזרקור

במשך כמה חודשים היה המרחב מרכז העולם. מלחמתו של גמאל עבד אל-נאצר בסואץ, פעולות-הרצח של הכנופיות ה"ירדניות וקרבנות-התגמול של צה"ל, הבי"ט וסיוח לו מקום מכובד בכותרת הראשית של כל עתון רציני. בני ארצות המרחב התרגלו לחיות ולפעול באור הזרקור, כשחקנים ראשיים על הבמה העולמית.

השבוע הופנה הזרקור לפתע לפינה אחרת של הבמה, הזכיר לאנשי המרחב שאין להם מונופולין על הכותרות הראשיות. המאבק הנועז של העם הפולני, אחד העמים הלא-מניחים ביותר בעולם, ריחק גם את תשומת לבם של חברי המשקים שעל גבול הירדן. הידיעות על תנועותיהן של יחידות-שריון בנות 800 טנקים עוררו אנחה של קנאה גם בלב מפקדי השריון הישראליים.

גידולי שדה. אולם המרחב לא שקט לרגע. הצבא המצרי, שהתרכז במשך כמה שבועות מסביב לתעלה, כדי לקדם פני התקפה בריטית-צרפתית אפשרית, התפנה שוב לגבול הישראלי. התוצאה הראשונה היתה הריגתם של שמואל גרוס (20); דניאל פלג (21) וחיים אטלס (27) ופציעת עשרות חבריהם בשדה-מוקשים, שגורע באזור ג'י צנה, אזור בו אין נורעים כמעט שום גידולי-שדה אחרים. שוב גברו הסיכויים לסופה בגבול זה.

מאורעות אחרים היו מרעשים סחות, אך לא פחות גורליים. המאבק על הירדן בי שבוע הבחירות נמשך בשקט, שדמה מאד לשקט שלפני הסערה. הצבא העיראקי, ש"נעצר זמנית הודות לאוימי המצרים וטכ"סיסטי שליטי ירדן הפרו-מצריים, עמד הכן ליד מכוניותיו.

בכל כבישי המרחב זרם לו זרם של נשק כבד וחדש, כמעט בכל הכיוונים.

כפי שאפשר היה לצפות עוד בשבוע ש"עבר (העולם הזה 992) התרחקה סכנת ה"מלחמה המיידית. אולם במרחב, העדר ה"מלחמה אין פירושו שלום.

הכנסת

צעקות ודמעות

הפרוטוקול הסטינוגרפי של הישיבה הקצ"ג של המושב השני של הכנסת השלישית סיפר על כך בצורה הבאה:

דויד בן-גוריון: ... כך מוריד ראש סיעת חרות את רמת הויכוח המוסרי בכנסת והופך את עצמו לחוכא וטלולא... האנשים הנותנים עצות אלו, אינני מאמין... לדמעות התנין שהם שופכים על חללי צה"ל...

מנחם בגין: חסר-בושה אתה!

אסתר רוזאלינאור: לנו אין בנים

שנפלו?

אריה בן-אליעזר: כמה פעמים אתה הצעת מלחמה?

אסתר רוזאלינאור: לנו אין אלמנות ויתומים? כמה יהודים נפלו מידך במישור?

מנחם בגין: האם כבוד היושבי-ראש לא יעיר לנאום זהו השפלת כבוד ישראל.

היו"ר יוסף שפרינצק: שמענו בבית הזה דברים רבים שלא צריכים להי"שמע.

דויד בן-גוריון: אני מודה שלש פעמיים ביום למי שיש להודות, שנתן תבונה לעם ישראל לא ללכת שולל אחרי תקוות פטריוטיות, כביכול, אלו.

אריה בן-אליעזר: אתה עומד בראש צבא שכל בני ישראל חיילים בו, וכך אתה מדבר?

מנחם בגין: מופקר שכמותך!

גולדה מאיר: אדוני היושבי-ראש, אי

זה דיבור זה?

זה קרה בדיוק שבוע ימים אחרי שהיילי צה"ל יצאו ממחנותיהם כדי לכבוש את יעריהם באזור קלקיליה.

"אויב" או "יריב". מאו, עד להת"נצלות המגוממת שלא התנצלה על דבר, תהו רבים מדוע אמר דויד בן-גוריון את אשר אמר. היתה זאת הפרובוקציה התמי"שית, מאז קום הכנסת הראשונה. חמש הקודמות:

● התקפה על אנשי אצ"ל תוך סירוב להעניק לפצועיהם מעמד של גבי מלחמה;

היא מזכירה
ממדרגה ראשונה.
זריזה ומהימנה.
מעולם אין חושה
מכזיב בבחירתו.

מובן מאליו:
נלסון היא מעשנת!

את הגברת בעלת השער שאורכו 183 סנטימטר

הכירו אבות אבותינו מתוך מודעות ישנות. כיום אין מתפעלים משער ארוך, אולם לברק וזיופי זכריי אות יש תמיד ערך. כל שער קצר או ארוך יהיה רק כמשי ונוח לתסרוקת לאחר החפיפה בנקה לנולין שמפו.

לנולין שמפו

כספך יוחזר לך אם לא תהיה מרוצה.
המפיצים: חב' נורית בע"מ

אל גרקו גר ממול ורמברודם בסימטה השניה, אבל החברה אוכלים פיסתוקים

אלה התבלותים הקדושים

מאת עמוס קיין

נים לדור הוילות, ההרטים המכונות והקשרים, לנושאי דבר האמנות הישראלית ודומרי גחלת הקבלה — הרי זה מפלאות דורנו.

ובכלל, איך אפשר ללא זיקה אמיתית ר ללא שום אהבה לערכים וללא מסורת, חינוך והשכלה, בגלל גסה של מקבל הזמנות רשמיות, להתפרץ לבתי הכנסת? אילו היו מתפללים שם, מלא, אבל בית תפילתם ניצב במקום אחר.

לא רק אמנות לא צמחה מעולם במקומות כאלה. אפילו סתם חיים של אמת לא יצמחו. צפת דומה לסולדו. כשתי סיפות מים, אך קסטל לא דומה לאל גרקו. כי אל גרקו האמין באמת במה שצייר. פירנצה, סולדו, ושאר ערי האמנות העתיקות, יודעות יפה שהימים ההם עברו ללא שוב. על כן מתפרס נסים שם ממכירת מזכרות וממוזיאונים, אך איש לא יעלה בדעתו לזייף את העבר. אם תצמח פעם תרבות בצפת, אם היא באמת מקום השראה מיוחד במינו, הרי תבוא ההשראה מהעיר החדשה, הבלתי רשמית, אם תוכה לחיים משלה.

★ ★ ★

העיקר הפיסתוקים

ש שם ערב רב, קיבוץ גלויות. פשוט תענוג להסתכל. מסעדות הוג גריות, בהן אוכלים צפון אפריקאים לבניה ישראלית. זהו כור ההיתוך האמיתי. ויש תיירים, המכניסים בעונה חיים לעיר. מה שנכון נכון. כמה שזה נבלי, על הבעלים השולחים את נשותיהם לצפת, ועל הנשים השולחות את בעליהן, ומה שקורה שם וכו' וכו'. אבל זה דומה יותר לחיים.

שם מסתובבים לעת ערב ברחוב העגול בבולו גינס, אוכלים פלאפל והרבה פיסתוקים, הולכים לקולנוע ומקללים את לשכתי העבודה. זכור לטוב הצייר יוסל ברגנה, שגר בצפת מפני שאין לו מקום אחר, ולא מציר נוח.

בתי הכנסת שרויים בעזובה. אילו היו משקיעים בהם קצת ממה שהשקיעו בקריית הציירים! אבל בזאת גמרנו בנושא הזה. צפת היא עיר יפה ונעימה, כידוע לכל. יש בה אחיר צח ומבריא. בתימלון לא יקרים. מי שבא לא בעונה יכול ממש לנוח, ו ליהנות. ביחוד אם הוא לא אוהב חברה. מה שראים שם ברחוב המדרגות שזה את כרטיס הנסיעה עם המלון ביחד.

מי שזוכר בצפת כאשר ביקר בטולדו יכול להיזכר בטולדו בבקר בצפת.

הכונה לא היתה לכתוב על אמנות, אלא על צפת, אבל באמת שלפי שעה אין שם הרבה יותר. ואם אותה אמנות באמת תעזור למשוך לצפת תיירים ולפרנס את מוכרי הפיסתוקים, אפשר יהיה לסלוח כמעט הכל.

ומי שרוצה לדעת ממה התפרנסו הציירים, ראש המקובלים, יענין בספר מקור רות ומחקרים מאת ש. אסף. שם ימצא מכתב כתוב בכתב ידו של הארי, שנמצא בגניזה הקאהירית, ובו פרטים על מסעו של הארי בתבואה. הוא לא התפרנס מכיסו פים למשיח. העיקר, תוביא.

שלטים — אל תערכות היפוטוטמסקי, אל תצוגת אל"ף, אל תערכות גימיל. השלטים מתחרים ביניהם מי יהיה יותר גדול. כולם מנצחים.

לפני הבתים פנסים מבהיקים, אבל לא אדומים. בכל זאת, יש הבדל. בתוך הבתים, בעד חצי לירה, שיחה על אמנות ישראלית. כל אחד ואחד מהם יודע להסביר בהגיין ובשכל וברגש ממה הוא מקבל את ה השראה. מה הוא מחפש. למה הוא חותר. מה הוא מבקש להביע. מה הציץ לו בלדור

שעות הערב, רק לקנות כרטיס כניסה. בירכתי האולם עומדת הציירת, ולאורך ה קירות התמונות. מסביב כותרות עמודי שיש, מכתשי קפה, ובכלל כל שלל האמנות הנטושה שנפל בידי משחרי הארץ ועבר לידי מתחלית.

אנו מעוניינים באקוורל הזה, אומרים התיירים.

120 ל"י.

יקר מדי.

איך אתם יכולים להגיד יקר, הלא אתם

תה. למה הוא דחקא בצפת. כיצד נמשך אל מקור ההשראה, הקדושה, המסתורין כיסופי-הגאולה ונצחיות ישראל. מדוע הוא ישראלי יותר מאחרים, הרועים בשדות זרים. איך הוא מצליח לבטא על גבי הכר הקטן את רחשי כל הדורות.

כל מי שמבין עברית יכול לשמוע ולהבין, אפילו לא צריך להסתכל על הציורים. תמהני אם משהו מהם מסוגל לקרוא את זוהר במקורו, ואם משהו מהם טרח לקרוא אותו בתרגומו. אילו היו קוראים, בודאי לא היו מה שהם. איך הפכו אותם תגרנים ממולחים, סוחרים בקדוש נטוש, בנים נאמי

יודעים שאל גרקו, זה שגר בסימטה ממול, מוכר ב-150. ורמברנדט, מהסימטה מנגד, מוכר ב-180.

לא, זה יקר מדי.

אז אולי תקחו את הקטן הזה. אני דחקא ממליצה. בשביל המוסד שלכם זה מתאים.

יחד עם המסגרת?

המסגרת לחד.

★ ★ ★

סוחרים בקדוש נטוש
אנו עוזבים את הוירה העצובה הזאת של מלחמת-הקיום הנואשת. בסימטאות

המקובלים קראו לה, לצפת, חקל תפוחין קדישין — גן התפוחים הקדושים. היום היא בית-היוצר לאמנות הציורית, הקרויה בסינו אמנות ישראלית. יש שם כל מה שדרוש ליצירת אותה אמנות ישראלית. רחוב אחד עגול, ועל סביבו ומעליו ומתחתיו שפעת סימטאות צרות ועקלקלות, זרועות בתי חמד מסויידים תכלת, מקצתם רכוש נטוש ומקצתם רכוש לא נטוש. בין בתי-החמד פזורים בתי הכנסת, ובהם ארונות-קודש מפותחים כפי תור ופרה, מעשה חושב. פרוכות וקומות, אריות ועשרת הדיברות.

★ ★ ★

אין מה לבעוס

פ עם, כאשר חיבת-ציון לא היתה כה משתלמת, יצא יוסף דיליהרינה ל הרים, עם תלמידיו, לשחרר את המשיח ה כבול. סופו היה רע ומר. יוסף קארל כתב בה את השונחן ערוך. בה חיו משה קורדו ביירו המקובל, המשוררים שלמה אלקבץ וישראל נגארה, הארי וחיים ויטאל.

במה עסקו? עסקו בקץ הפלאות. רצו לדעת מתי יבוא המשיח. דחקו את הקץ. בבקרים הנאים והצחים היו יוצאים, הרב והתלמידים, אל ההרים, בין עינות המים והטחנות, ומה שהתגלה להם בודאי שלא התגלה לציירינו, להבדיל באלף אלפי הבד לות.

העיר צפת היא קטנה, ואנשים בה מעט. פרנסתה על התיירות, כאשר אין תיירים אין פרנסה, ובענין זה כפי הנראה לא יעזור שום דבר. ומוטב שתפרנסו מהיירים מאשר מלא כלום. וכדי למשוך את התיירים, הקימה עיריית צפת את קריית הציירים. מי שרוצה לראות דבר באמת מצחיק, יראה את מפת צפת, גדולה ומאירת עיניים, התלויה ברחוב הראשי בכמה מקומות, ו עליה מסומנים היטב ובהיר בתייהם ושמו תיהם של הציירים שהואילו לפקוד את צפת לעונת הקיץ, עונת התיירים ומכירת ה תמונות. קשה לבעוס על העירייה על שנתנה בתים חיים לציירים — סוף סוף הבתים היו ממילא, ומוטב שישמשו מקור הכנסה לעיר. לא, אין מה לבעוס על העירייה.

קודם כל משלמים דמי כניסה. אפילו מזה אפשר לחיות בעונה. בתי הציירים הם בתים נאים, מרחיבים את הדעת. בבתיים כאלה אפשר למכור ליהודים היקרים מכל העולם המחוננים את עפרות ארצנו בדיוק את הסחורה ששאלה נפשם. ארונות-קודש לא יותר מדי ביקר, אך לא כולל מופרז. בפארים פנשתי את חלוצי ציירי המסתורין של צפת, פרנקל, אשר מאס בעירו ובשמו ובארצו והפך לצייר צרפתי בשם פרנקל. הנה, עד כדי כך האמין במה שצייר.

★ ★ ★

הציירת דורשת 120

בתים הם בני שתי קומות. בקומה העליונה מצויים. שם קודש-הקדשים של האמנות, ורגלו של זר לא תדורו בו. בקומה התחתונה, באולם גדול ורחב ידים, שירי אומנים טובות בניהו בחביבה ובטוב טעם, שם אולם התצוגה. אפשר להיכנס בכל

פחות ולא יותר מאשר להנהיג בין עורכי הדיון משטר של הפליה חוקית, שהיה מאפי שר לחסל מבחינה מקצועית כל אדם בלתי רצוי בעיני השררה השולטים באגודה. כך הציץ, בלי השאר:

● שהוכות להופיע בפני בית-המשפט העליון לא תהיה בידי כל עורך-דין, אלא רק בידי קומץ נבחר שיזכה לרשימן מיוחד לכך. כל שאר עורכי-הדין יוכלו להופיע רק בבתי-המשפט הנמוכים יותר. תוצאה אחת: כל העניינים הפוליטיים, כגון הגשת צוים-על-תנאי נגד השלטונות, היו עלולים להישאר בידי אנשי-אמונו של המשטר.

● עורכי-הדין הצעירים, שהם בעלי ההכרה הפוליטית התוססת ביותר, לא היו יכולים להופיע אפילו בבתי-המשפט המחר

עשרים בשקט מעסקי חברות, שאינם מגיעים כמעט לעולם לבית-המשפט ולטורי העתור נות.

היה דרוש מאמץ גדול כדי להטיל סערה בציבור שלוו זה. בחודש שעבר הצליח בזה אדם שכבר הראה את כוחו בהודמנויות דר מות: היועץ המשפטי לממשלת ישראל, חיים כהן.

העלון הקטן, שהיה מודפס במכונת הכפלה, נשא את השם "הצעת חוק עורכי-הדין". עורכי-הדין שעברו עליו בריפורף נדמה, נעצרו, חזרו וקראו בו בעיון מ התתחלה. כשהניחו אותו מידיהם, היו פני רבים מהם סמוקים כמכס.

משפטים ועבניות. חיים כהן, ל- שעבר עורך-דין בעל משרד קטן בירושלים, שהתמחה בעיקר בעניני גירוישם, הציץ לא

פגישתו, השבוע, עם ראש ממשלת ציילון לא יכלה לשמש פיצוי.

יתכן כי המסע יספיק לחבריה-הכנסת שרת חומר לספר-מסעות טוב, כתוב בעברית חדשנית ודוקדקנית. אולם יריביו בצמרת מפא"י היו בטוחים שלא יוסיף דף חדש לקאריירה הפוליטית שלו. שעודה שרוייה בערפל מן הסוג שאינו מצוי בארצות ה מונסון.

חוק

סגירת לחי

קשה לתאר ציבור שקט וסולדי יותר מאשר ציבור עורכי-הדין. בראשו עומדים אנשים קשישים, הנאמנים למשטר. הם מת

האסיאתי של ראש-הממשלה-לשעבר, היה ברור לביגדעת שהוא נחל כשלון חרוץ.

פרט לידידים והותיקים בבורמה, לא הצ ליה שרת לרכוש אף ידיו אחד בחוגי ה שמאל או הניטראליזם באסיה, או להצליח בחברה המכריעה את גורל היבשת. **לא פקינג, לא דלהי.** נתיבו של שרת עד כה דמה באופן מפתיע לנתיבו הרגיל של שרת-החזן האמריקאי בסיוורו התכופים, והוא הוביל מבירה פורמערבית אחת לשניה. אחרי מאגילה, באנגקוק וטוק יו, חסרו רק סיאול וסאיפה (בה עמד שרת לבקר לפי שמועה שהוכחשה) כדי להשי לים את רשימת הבירות השונאות במידה שזה גם על המחנה הקומוניסטי של מאו וגם על המחנה הניטראליסטי של נהרו. הוא לא הוזמן לפקינג או לדלהי-החדשה, וגם

ממלכת הירדן תתפוס את המקום המרכזי במערכות הפוליטיות במרחב כשמוקעות הקרובים. אחרי עריכת הבחירות לבית הנבחרים הירדני, מסתמנים כמה קווי התפתחות עיקריים: **נצחון המחנה הפרוימצרי בירדן יאייץ בבריטניה להגשים את תפיסת הירדן על ידי כוחות עיראקיים, הנאמנים לה.** כדי למנוע התערבות ישראלית, יוגבל שטח החניה של צבא זה לגדה המזרחית בלבד. על אף ההצהרות המלחמתיות שהשמיעה בשבועות האחרונים, לא תתנגד ישראל לצעד זה.

מול אפשרות זו, ממשיך כבר עתה גמאל עבד אליאזר לחץ על האמריקאים, שיניאו את בריטניה מהכנסת העיראקיים לממלכת חסיון. אם לחץ זה ייכשל, עשוי כוח סורימצרי לפלוש אל ממלכת הירדן מצפון, לפחות החירוק על הפיכת שמחים, אשר יפורר את החמירה. לטומת זאת, אין סיכויים לנסיגת מצרי לפלוש לירדן מזרע, שם חתומה הברד על ידי הצא הרביעי החונה רוקרה. **במקרה של כפיאז, יפילו הנורמנים הפנימיים.** עם התכנסת בית הורחיה החדם, יפתחו אזהדי מצרים בחסע אנטייריטי, העשוי להסתיים רימוול רחמי מצד ירדן מל החונה האונליירדני וקריאה לגוש המצרי להגיש עזרה לירדן ולחציה רחמיה.

באליאזר דריל של ישראל, תתפוס הגזרה המצרית שוב את המהים הראשי. ישראל תתיר רצירה החמירה ביותר על פנייות מצד הצא המצרי. היא נח לא חורר רחמיה על חתימת החואש רבייה האחירה החמירה מל וירכמלחמה ששררה לפני שנה ואשר פנה בחודשים האחרונים החמירה מחמד. **כתיב החמיה בוי בריא-החמיה לביי כמה מארייה הנוש המזרחי לא יפריט לה בהמשכת מדיניותה במרחב.** חמירה אל חוד חמיה ייר עמיה להעמיק עוד יותר, בעשבות החיה לפסי נחם רחמיה חמיה גם למחלח חמיה.

מסתמנת נמיה גוברת וי הילכת של ארצות-הברית לרי כיש מחיש את אמון העולם הערבי על ידי פיוס. רחמיה-חמיה מנס רואיה את מצבו של מרחב קידמת אסיה כמסוכן ביותר, והגיש הכללית היא כי ככל שהמרחב יקום רעמדה אנטי-ערבית תקיפה, יתחזק קשרי הי ערבים עם בריא-החמיה. גישה זו נרמה לנירום מו אומי-בריטי ואומי צרפתי כמעט בכל חזיתות המרחב, כולל סיכסוך הסואץ ומלחמת הסיחור של החמיה הלאומיות בצפון-אפריקה וב קפריסין.

קיימים סיכויים מעורפלים להגברת העליה מברית-המועץ צות. לפי ידיעות ממקורות שונים, עי שויה הממשלה הסובייטית לאפשר עליה כמעט-חופשית למשך תקופה מוגבלת.

צפה לסיכסוך חמור בין עיריית ירושלים לבין חוגי הי דתיים כבירה. מועיית העיריה אישרה תוכנית להריסת שכונות עוני בצפון חמיה. ונסיעת גנים ציבוריים במקו

מן את התושבים יעבירו, לפי תוכנית זו, לסיכונים עירוניים חדשים, במבואות המערביים של העיר. מאחר ששכונות אלה מאוכלסות תושבים חרדים ברובן המכריע, יתפרש הצעד על-ידם כמזימה לשבור את ריכוזם ולפרסם בפניות חיות נזיר.

רוח של שטרוריה יעלה שוב סביב הענקת פרס ביאליק לספרות, של עיריית תל-אביב. בעוד שבחוגי הסופרים הזקנים מזכירים את שמותיהם של יחסי דור רוקריק, וייקר כהו כמעומדים לפרס, עומדים הצעירים להעלות מחדש את תביעתם להעניק את הפרס למשורר אברהם שלונסקי. חשנו על הזקנים.

המשטרה תנסה לפתח מסע גדול לרכישת דעת-הקהל. המפקח-הכללי בכבודו ובעצמו, שהרגיש כי עמדתו התערערה לחלוטין גם בעיני צמרת המדינה, מחזר עתה על פתחיהם של אנטי-ציבור ועטונאים, משתדל לחמיד אותם לצדו רדי לקדח את פני הרעה, ועם משכת משפטו של עמוס בן-גוריון.

עד השוב במשפטי קסטנר, לכשיחודשו, עלול להיות מפקד הוואפו ס.ס. לשעבר קורט בכר. בכר, כיום איש-עסקים מצליח בגרמניה המערבית, יבוא לישראל כדי להעיד להגנתו של קסטנר. במקרה זה יצטרף פרקליט המדינה להעניק לו חסינות מיוחדת מפני החיק לעשיית דין בנאצים ועוזריהם.

לסיעת מפא"י ככנסת צפוי סיכסוך משפחתי. עם כניסתו מחדש של עורך-הדין החיפאי דוד בר רביהאי לכנסת, יעמיד דרישה לקבל בחזרה את ראשות ועדת הכנסת, תפקיד שמילא בכנסת הראשונה והשניה. ח"כ מפא"י ברוך אזניה, יושב ראש הוועדה הנוכחית, לא יסכים לוותר על כהונתו.

מפלגת הציונים-הכלליים תפתח בקרוב במערכת הסברה נגר תנועת החירות. במסגרת מסע התעמולה הרחב של הצי"כ, יתפוס הפולמוס האנטי-חרותי מקום עיקרי. יחד עם זאת, אל תופעת אס תשמע כי הציונים-הכלליים מנהלים גישושים לשיתוף פעולה עם ראשי מפא"י.

משפטי לגבי חרות האדם ומערכת המשפט במדינה.

מפלגות

בית הלורדים

לפחות חברה-כנסת יזהר הררי, עורך-דין ממושקף ופרוגרסיבי מתל-אביב, הצטער בשבוע שעבר, על כך שאין בארץ שני בתי פרלמנט, כפי שנהוג כמעט בכל שאר המדינות הדמוקרטיות. לדעתו היה צורך להוסיף לכנסת מוסד שני, מעין בית-הלורדים.

לעתים נראה כי תפיסה זו מוטעית, וכי יש צורך להוסיף בארץ דווקא בית תחתון. כי הכנסת הופכת יותר ויותר ויותר לבית-הלגרים של המשטר המפלגתי.

ראשי שועדים. אחרי הבחירות הי אחרונות, בהן שמה מפא"י במידה רבה את הדגש על "מטה הדור הצעיר", נכנסו ל-כנסת כמה מבני הדור השני של מפא"י, אנשי מעשה שהצטיינו בשטחים מעשים שונים. בין אלה בלטו שלושה: סנטה יוספסל, לשעבר גוברית ראשית של חבר הקבוצות והקיצוצים ואשת מזכיר מפא"י החדש גיורא יוספסל; אהרון רמז, מנהל מפעל כור של סולל-בונה ומפקד חיל-האוויר לשעבר; ואהרון בקר, איש החזק של הי איגוד המקצועי של ההסתדרות.

אולם אנשים אלה לא היכו שרשים ב-קרע הצחיחה של הכנסת. יותר ויותר השתכנעו כי ישיבתם בכנסת אינה אלא ביוזבו זמן, ביוחד בסיעת מפא"י שכל תפקידה לענות אמן אחרי דויד בן-גוריון. מתוך חישוב שמוטב להיות ראש לשועל עצמאי ופעיל מאשר זנב לסיעה חסרת-מעש, פרשו השלושה עתה מסיעת מפא"י, חזרו לתפקידיהם שמחוץ לכותלי הבנין הי ירושלמי.

לפי התור, היה עתה צריך להיכנס לכנסת צעיר אחר של מפא"י, המופיע אף הוא ברשימה — חבר הכנסת השנייה יזהר (ס. יזהר) סמילנסקי אולם על סמילנסקי הופעל לחץ אדיר להתפטר אף הוא, לפנות את מקומו לעסקים קשישים וחתיקים יוצאי בין הנכנסים: עורך-הדין החיפאי דויד בר-רביהאי, שהוא אופייני לעסקי הדור הי קשיש.

אמהות ו-ב. התפטרותם של צעירים לטובת קשישים אינה תופעה חדשה. בשעתו נבחרו ברשימת מפא"י אב ובן — קצין צה"ל משה נצר ואמו, דבורה נצר. כש נראה למפא"י כי די בנציג אחד למשפחה אחת, התפטר הבן לטובת האם. היה זה מעשה סמלי, כי למעשה, מרגיש בטוב בכנסת זו רק סוג מסוים של אנשים — העסקנים הקשישים, בעיקר בני העליה השנייה, שלא הצטיינו מעולם בשום שטח מעשי. הנציג המושלם של טיפוס זה הוא מאיר ארגוב, איש סיעת מפא"י, טיפוס משגשג אחר: עסקן בעל עסקים פרטיים נוחבים, מסוגו של יצחק רפאלי, הזקוק לכנסת כגושפנקא למעשיו.

פרשת קסטנר

אין קול ואין קסטנר

טבעו של משפט מחייב כי התובע דוחק לפעולה נמרצת ולסיום מהיר, ואילו פרק-ליטו של התובע מאמץ את שכלו ככל יכולתו כדי למצוא תחבולות לדחייתם.

אותו מצב שורר, בדרך כלל, בעידעור: המערער, המעוניין, לבטל פסק-דין קיים נגדו, מפעיל את כל הגלגלים כדי להחיש את הבירור, ואילו המשיב, שיש בכיסו פסק-דין לטובתו, מעוניין לדחות את בר-הערעור.

מבחינה זו, כמו מבחינות רבות אחרות, משפטי קסטנר הם יחיד סגולה. ברגע זה תלויים ועומדים שני משפטים: הערעור שהגיש היועץ המשפטי נגד פסק-דינו של גשיא בית-המשפט המחוזי, בנימין הלוי, שקבע כי קסטנר שיתף פעולה עם הנאצים, ומשפט אורחי של קסטנר עצמו, בו תבע פיצויים ממלכאל גרינולדל על הוצאת דיבה.

לשנה הבאה בירושלים. מאו הוגי שו משפטים אלה, עברו מים רבים בירדן, שום פעולה לא נעשתה. לא חיים כהן, שהגיש את הערעור, ולא מיכאל כספי, שהגיש את התביעה האורחית (ביום הי אחרון לפני התישנות הענין מבחינה מש-

וים, אלא אחרי חתק של שלוש שנים. שום הגבלה כזאת לא היתה חלה על מנגנון התביעה של חיים כהן עצמו: הוא היה יכול לשלוח גם נער, שסיים זה עתה את חוק לימודיו, לבית-המשפט העליון. **שרה-משפטים הוסמך לקבוע שכן מינימום ומקסימום לכל פעולה משפטית, להטיל פיקוח על מחירי המשפטים כמו על מחירי העגבניות.**

זכותו של רוצח. לא פחות הרגיזה את עורכי-הדין תקנה שהיתה מערערת את יסודות המשפט האנגלו-סאכסי הנהוג ב-ארץ. לפי התפיסה הקיימת, המשפט הוא תחרות בין שני צדדים, שכל צד בה מש-תל כלל יכולתו לטעון את כל טענותיו האפשריות, ואילו השופט הוא מעין שופט בתחרות, הקובע מה הן הטענות הצודקות ביותר. משטר זה מחייב את עורכי-הדין לנאמנות בלתי-מסוייגת כלפי מרשיהם, אפי-לו כשאין המרשים צודקים, לדעתם הי פרטית.

הכחנה: אפילו רוצח זכאי לעורך-דין שאינו אלא שופר מאומן ומוצלח יותר לטענות שהיה הוא עצמו רוצח לטעון, בלי כל התחשבות אם עורך-הדין עצמו מאמין ששולחו הינו רוצח או לא.

עתה ביקש חיים כהן לחייב את עורכי-הדין להישבע בפני בית-המשפט העליון ש-יטענו רק טענות שהן נכונות באופן אוב-

ח"כ מיוער בריב-האי

אין עשן, בלי אש

יקטיבי, להביא בפני בית-המשפט את כל האמת. אמר עורך-דין אחד: "מכיון שבכל תביעה אורחית רק צד אחד יכול להיות צודק, הרי חמישים אחוז של עורכי-הדין היו מפרים את שבועתם או פועלים נגד מרשיהם".

ישנו רק משטר אחד בו נהוג סגנון משפטי זה: בגוש הסובייטי, בו גם הפרק-ליטים הם ממלאי שליחות המדינה, ובו הם פועלים לעיתים קרובות נגד הנאשמים, כפי שקרה במשפטו של מרדכי אורן.

חזרה לשולח. עורכי-הדין, שלרוב מתחשים בפאסיביות מוחלטת להצעות-החוק החמורות ביותר, הרגישו הפעם שנשקף איום ישיר למקצועם. ועדי אגודת עורכי-הדין בתל-אביב, ירושלים וחפה, בהם יש רוב יציב לתומכי המשטר, נתנו ליועץ המשפטי סטירת-לחי מצלצלת.

הודיעו הם לשרה-משפטים, שביקשם ל-חנות את דעתם הרשמית על ההצעה וביקש לערוך אסיפות-בירור: אין בכוחתם אפילו לחוות דעה על הצעה מסוג זה, והם מח-זירים אותה במצורף, לכתובת השולח.

כמו תמיד, כשהם נתקלים בהתנגדות של ממש, נכנעו גם הפעם שר-המשפטים ויועצו. השבוע הודיעו רשמית למוסדות עורכי-הדין: ההצעה נגנזה. אולם גם סטירת-לחי זו לא סיפקה את עורכי-הדין. רבים הש-תכנעו החודש כי הנוגזם הזה צדק לפני שלוש שנים בהצביעו, עם בחרו בחיים כהן לאישי-השנה של תשי"ג, ובסידרת הי כתבות השנה (העולם הזה 963) על הסכנות הכרוכות באופיו ובשיטותיו של היועץ הי

נציגי ישראל צבי טאגר ועולש ממולא במיבחר סטודנטית אמריקאית מינהג משותף, עטוף בעלים.

הווי

מזג לוחם

נסיציונה, הסבירה רחל מזרחי למש" טרה מדוע שרפה את כל כלי הבית שלה: "רציתי ללמד את בעלי לקח, כדי שידע בעתיד איך לדבר עם אשתו."

★ ★ ★

עומם האחריות

צ'רלסטון, ארצות-הברית, התחבא בי לש תחת מיטה בבית-מלון, על מנת לתפוס פושעים בקלקלתם, לא הצליח לצאת ממכתבואו כאשר התיישבו הפושעים על המיטה וריחקו אותו במשקלם אל הרצפה.

★ ★ ★

שומרי החוק

ליסבון, פורטוגל, ניסה מריו טרננדס נבז לגנוב אופנוע של שוטר שחנה בי פתח בית הסוהר העירוני, נעצר אחרי שי כמה אסירים הבחינו בעמשי מבעד לחלון, הוציקו את השוטרים.

★ ★ ★

חינוך ממלכתי

ג'רג'ז'ליה, ביקש פלאח רשיון לצאת את שטח הממשל הצבאי, קיבל את היתר. המפתח מדלת המשרד, נקרא בחזרה ונדרש להתחזר את הרשיון כעונש על כך שלא הרים את המפתח.

★ ★ ★

על הקו

דורהאם, ארצות-הברית, הודה ארל חילפור, נהג אוטובוס בקו בינעירוני, כי שאורכו 70 קילומטרים, כי החוק אשה ובית בכל אחת משתי התחנות הסופיות.

★ ★ ★

לקרא המחר

טוקסון, ארצות-הברית, הנהיג מנהל בית-הסוהר קורס לנהגות, הצדיק את צעדו בהסבירו: "למרות כל מאמציו, אין לנו ספק שכמה מהבכורים המוחזקים כאן יגנבו מכוניות לכשישתחררו. אם כך, מוטב שידעו לפחות לנהיג בזהירות."

★ ★ ★

עניין של מעם

צ'יקינקט, ארצות-הברית, נקנס ישיש בן 81 ב־25 דולר ונשלל ממנו רשיון הנהיגה לתקופה של 30 יום, בעוון נהיגה בלתי-זהירה, סירב למסור את הרשיון ל־משטרה, נידון ל־48 שעות מעצר בעוון בזיון בית-המשפט, כאשר בלע את התעודה.

★ ★ ★

דין צדק

דירבורן, ארצות-הברית, דן השופט ג'ון מק'היליאמס בשלוש תלונות ש־נרשמו נגדו על־ידי משטרת התנועה, מצא את עצמו חייב בשתי התלונות הראשונות, דן את עצמו ל־10 דולר קנס או למאסר שלוש ימים, נגיש לזון בתלונה השלישית, לא הודה באשמה, זיכה את עצמו.

הנודניקים למיניהם הרגילים להטריד כל מערכת, התקשר אל העתון עוד לפני 30 שנה, כשהיה טלפוניסט במשרד הירושלמי, עלה בהדרגה ממשרה של פקיד לתפקיד מוכיר-המערכת וממלא-מקום העורך. הוא הפך לבוס האמיתי של המערכת, מרט ל־קומץ הצעירים, מסוגם של עמוס אילון ושבת סבת, שהם אנשי חסותו הפרטית של גרשום שוקן.

בשנתיים האחרונות נראה פינקלשטיין באופן קבוע בחברת גברת תמירה וגבוהה, בעלת פנים מעניינות ושער אדום בולט. העתונאים שראו אותם בהצגות-הבכורה הכירו את הגברת בעלת ההופעה רבת־הרושם. היתה זאת מיס טמפלסון, הממונה על יחסי העתונות של השגרירות ה־אמריקאית.

שידוך אסור. במרוצת החודשים ה־עמקו היחסים בין פינקלשטיין, אלימן ואב לצעיר חבר שדה-בוקר, לבין האמריקאית הנוצרית המשכילה. מיס טמפלסון הגישה לשרות-החזק האמריקאי בקשה להיתר ל־הינשא לעתונאי הישראלי. אולם השרות, שאינו רואה בעין יפה שידוך בין חבריו לבין זרים, סירב, פקד על פקידתו לצאת מן הארץ.

כאשר התקיימה מסיבת הפרידה מטעם השגרירות, הבטיחה מיס טמפלסון שתחזור. היא קיימה הבטחה זו: בחזרה לחשיגנטון הגישה כתבה-הפתעות, עברה לדת היהודית וערכה את טכס הכלולות בלונדון. אף שכבר היו מקרים של נשואין של חברי הסגל הדיפלומטי הזר בישראל עם נערות ישראליות, הרי הפעם היתה זאת הדוגמה הראשונה של שידוך הפוך: של ישראלי עם אשה מן הסגל הזר.

סופר על משמרתו

"מאז שהפסיקו לצנוז את מאמרי הספ־רות, נעלם הקורא האחרון של שטיינמן, טען, בארסיות הרגילה, המשורר ולמן שניאור."

גם ברל כצנלסון, אדם שלא נטה ל־השמצות, סבר בקול רם כי: "המאמרים של שטיינמן הם ים של מלים ומדבר של מחשבה."

אולם איש אחד כופר לחלוטין בדעה שלילית זו. זהו עורך המדור הספרותי של דבר. הוא סבור לא רק כי שטיינמן הוא סופר גדול, אלא גם כי הגאוניות הספרותית היא תכונה משפחתית.

עבודה מנומנמנית. מדור ספרותי רגיל מדבר מכיל דף גדול אחד, ביום הששי בשבוע. המדור האחרון כלל את הפרטים הבאים:

● מאמר אדיר, בגודל של קרוב לעמוד, מאת ב.י. מיכלי על הנושא: "סופר על משמרתו", הדן כולו באליעזר שטיינמן.

● סיפור גדול בשם "אשרו של סוק־רטס", מאת א. שטיינמן.

● המדור "פתח־ספרים", שנפתח בידיעה כי: "בהוצאת כנסת יצאו שני כרכים גדולים... משנת חב־ז, שהם המשך עבודתו המונומנטלית של אליעזר שטיינמן על באר החסידות..."

הזקן ובנו. לא היה זה מדור בלתי־רגיל. שבוע לפני כך הכלל אותו מדור:

● עוד מאמר של ב.י. מיכלי על אל־עזר שטיינמן.

● ציור יפה של אליעזר שטיינמן (ראח תמונה).

מדור קבוע אחר בדף הספרות: המדור "אושטיו אומר" מאת ד. אושטיו, שאינו אלא דויד שחם. שאינו אלא דויד שטיינמן, בנו של אליעזר.

גיליון זה לא הכליל סיפור מאת אליעזר שטיינמן. לעומת זאת הופיע סיפורו "חלב עם תמונה" בגיליון הקודם.

חיבה עמוקה זו לסופר ישראלי יכלה לגנוע ללב, לולא עובדה אחת: מזה חצי שנה עורך המדור הספרותי של דבר הוא אליעזר שטיינמן.

מזון

מגש הירק

סטודנטים ערביים וישראלים באוניברסיטת קולומביה, ניו־יורק, נפגשו לא פעם במס־בות מחוץ למסגרת הלימודים. אולם רק החודש, כאשר גילו מינהג לאומי משותף, התחברו כמה מהם וערכו נשף משותף, בו אירחו את חבריהם האמריקאים ללימודים. המינהג: בישול מאכלים ממאכלים שונים בחוץ על יריקות.

השתתפו במסיבה נציגי המטבח הישראלי, הסורי, האיראני, המצרי והיווני. על השולחן המרכזי היו ערוכים מגשי האוכל של

● בן אחר: הסופר נתן (קרא לי סיומקה) שחם.

פסית, שנתיים מלאות אחרי פרסום ה־דיבה-כביכול, לא דאגו במיוחד להחשת בירור משפטיהם. גם לפרקליטו של גריני חלד, שזכה במשפט המחוזי, לא היה כל ענין בהחשת הבירור.

גם השופטים לא ששו לקראת החשת ה־ענין, בהיותם עמוסים משפטים דחופים, ו־בידעם כי משפטים אלה ידרשו זמן רב. בשבוע שעבר כינס יצחק אולשן, נשיא בית-המשפט העליון, את הצדדים המעורבים — חיים כהן, נציג הממשלה, מיכאל כספי, נציג קסטנר ושמואל תמיר, נציג גרינזולד — כדי להתיעץ מתי לברר את משפטיהם. התייעצות זו התנהלה על כוס קפה, בלשכת הנשיא בקומה השנייה של הבניין הגדול במגרש הרוסים הירושלמי, אך פרטיה לא נודעו. דבר אחד ידוע: שהמשפטים לא יבוררו בשלושת החודשים הקרובים.

הוויע השבוע חיים כהן, בלי צער: ערעור קסטנר יישמע רק בחודש ינואר של השנה הבאה.

פרשת שטיינברג

שתיקה כהודאה

מעטים המכתבים שהגיעו אייפעס למשרד ראש הממשלה שדמו למכתבו של זאב שטיינברג לדויד בן־גוריון (העולט הזה 991). הוא אמר שני דברים בלתי־רגילים מאד:

● שכדי להציל את בנו של בן־גוריון נעשו דברים ההורסים את חיי בניו של שטיינברג.

● שהמפקח הכללי של משטרת ישראל הוא שקרן ואדם בלתי־מוסרי.

פתק מודפס. רבים עצרו את נשימתם אחרי משלוח המכתב, ציפו בקוצר־רוח ל־תשובה. היא היתה יכולה להיות אחת מן השתיים: הזמנה משפטית לזאב שטיינברג על הוצאת דיבה חמורה ביותר, או הודעה רשמית של דויד בן־גוריון ליחזקאל סהר, המודיע לו על פיסטוריו המדיים. יתכן ש־היתה עוד דרך שלישית, פקחית יותר: הזמנת שטיינברג במכתב אישי לשיחה פר־סית אצל בוגי, כדי לברר עמו באורח פרטי את רקע הפרשה הסתומה.

תחת כל אלה, קיבל זאב שטיינברג ה־שבוע תשובה מסוג אחר: פתק מודפס ב־מכונת־הכפלה, חתום בידי אחד מעובדי מש־רד ראש־הממשלה, המודיע לו כי מכתבו נתקבל.

בשבוע בו צץ ענין שטיינברג בצורה מדהימה בבית־המשפט (ראה מסגרת) לא יכול היה להיות אישור רשמי יותר לכך שלא בפי דויד בן־גוריון ולא בפי יחזקאל סהר היתה תשובה כל שהיא להאשמות שהשמיץ שטיינברג — ושהוטברו בהרחבה בהעולט הזה — אשר גם נגדו לא העז המפקח הכללי להגיש משפט.

עתונות

יחסים דיפלומטים

הודעה קטנה בהארץ הודיעה: "אלינור רות טמפלסון וישראל פינקלשטיין — נשוי אים. לונדון, 19 באוקטובר, 1956." היה זה הסיום הבלתי־דרמטי לרומן דרמתי למדי.

ישראל פינקלשטיין יכול היה לקחת כי הארץ יזכה ראשון לסקופ עתונאי זה, כי הוא האיש השני במעלה בעתון זה. הגבר המחמיר, שידע להטיל את חתיתו על

סופר שטיינמן (ציור ב־דבר")
אם אין אני לי, מי לי?

אוירה של פחד, פיתויים, אלכוהול ומסתורין - השופם המחזוי יוסף לם מגנה בצו

שיטה בלתי-מוסרית

לפני שבועיים פירסם „העולם הזה“ (991) את הסיפור המלא על חיסולו של הקצין זאב שטיינברג. בין השאר סופר כי נעשה ניסיון מחפיר לסחוט ממנו עדות בשבועה לטובת עמוס בן-גוריון, כדי לסתום מראש את פיו כאשר תגיע פרשת סגן המפקח הכללי לבית-המשפט. השבוע שמע בית-המשפט פרטים מדהימים על הנסיבות בהן ויחירה עדות זו. הפרטים, ברובם מאשרים את

תיאורו של „העולם הזה“, הוצאו מפיו של אחד הפרקליטים של עמוס בן-גוריון עצמו, כשזה נאלץ לתת עדות בסיבוב המוקדם השני במשפטו של עמוס. להלן תאור העובדות - בצירוף קטעים מספר מתוך העדות ויתר ההתפתחויות הדרמטיות שארעו השבוע במשפטו של עמוס בן-גוריון.

סען תמיר: „במשפטו של עמוס בן-גוריון, חלק ניכר מן העדים בטבעו שיהיו או שוטרים, או עבריינים, או חשודים בעבריינות. הראשונים נתנו מרותו של עמוס, האחרונים חוששים מפעולת נקם שלו. על כן אסור לי את שמות העדים, כי אחרת עלול אירצוק במשפט.“

הק תשתית

שאותו אין על מה לחקור. אך אם כך, היתה זאת טעות מרה.

★ ★ ★

תעלומת התיק חז

כי בינתיים נפתחה נגד עמוס שניה, בעיקר הודות לפאניקה מפקח הכללי. היתה זאת פרשת הקצין שטיינברג, איש נאמן לצמרת המשטרה הוכרח בעל כורחו, כדי להציל את הטוב, לגלות את האמת על-ידי פירסום תביו לראש-הממשלה (ראה במדינה).

כך ניתן במפתיע נשק אדיר נוסף מגלי האמת על עמוס בן-גוריון, שלא לעזרה זו מצד יחזקאל סהר. אולם פרשת שטיינברג לא היתה שיעור נחקר ברזל. הוא אישר באוזן שופט, בתשובה לשאלותיו של תמיר בידי עמוס נמצא תיק של מיסמכים לשרות המתנדבים.

תמיר: שורת המתנדבים שלחה למר בן-גוריון?

כחוק לומר אמת, ודין הצהרה זו כדין עדות בשבועה. שטיינברג סירב לחתום. הוא ניהל בחייו מאות חקירות של פושעים, הכיר היטב את כל התחבולות לקבלת עדות, כולל ריכוכו הפסיכולוגי של הנחקר בעזרת משקאות, שיחה ירידותית, איראה אינטימית, וכיוצא בזה. עתה התרגו כי שיטות אלה הופעלו נגדו. במיוחד חרה לו הפסוק האחרון, שציטט דברים שלא אמר, והאזהרה שהיתה ר"ש שומה, אם כי לא נאמרה בקול רם.

★ ★ ★

לצלצל לעמוס

מתוך רוגז קם שטיינברג והלך. ה ידיד היה נאלץ ללחץ אותו. רק אחרי הפעלת לחץ גדול נוסף בימים הבאים, כולל עצות והוראות מפי הממוין גים עליו, ושידול נוסף של קנת, הלך שטיינברג למשרדו של כספי. המשיך וסיפר ברזל:

„הפעם בא שטיינברג וביקש לחתום. אחרי שחתם, תבע מיד שאצלצל לעמוס בן-גוריון ואמסור לו שחתם. כשעמוס בן-גוריון לא היה בצד השני של הקו, ביקשתי את מזכירו הרשמי, הקצין ירקוני (לא קרוב של שותפו של עמוס, שייקה ירקוני) והור"דעתי לו ששטיינברג חתם.“

תמיר: וכשהוא חזר למשרדו (במטה הארצי) הוא נעצר?
ברזל: אני לא ידעתי זאת. זה נודע לי הרבה יותר מאוחר, מן העתונים.
תמיר: שום עתון לא הזכיר בימים ההם את שמו של שטיינברג.
ברזל: אני קראתי את שמו במפורש בעולם הזה, ומה זה נודע לי.
תמיר: בהעולם הזה זה פורסם שבועות מספר אחר-כך.
ברזל: על כל פנים, רק משם נודע לי ששטיינברג נעצר.
תמיר: הקצין ירקוני מסייע לכם ב-הכנת המשפט?
ברזל: כן.
תמיר: במה?
ברזל: שותק.
תמיר: הוא נותן עצות משפטיות למר כספי?
ברזל: לא.
תמיר: ובכן, אמור מפורשות - הוא אוסף עבורכם עובדות?
ברזל: כן.
תמיר: נמיסמכים?
ברזל: ומיסמכים.

★ ★ ★

שומרים או פושעים

עצם הופעתו של שמואל ברזל על דוכן העדים ומסירתו לחקירת שתי וערב, באה כאפתעה גמורה. למעשה, היה הדיון על נושא אחר, שיגרתי לכאורה: דרישתו של עמוס למחוק את כתבה-ההגנה של אחד הנתבעים, או לחייב אותו בגילוי ה-מיסמכים שבדיו, ודרישתו של תמיר למחוק את כתבה-התביעה של עמוס או לחייבו ב-גילוי מיסמכיו.

סיכוב זה במאבק החל כשסירב תמיר לגלות חלק ממיסמכיו שולחו, מתוך טענה כי עמוס בן-גוריון עלול לגלות מתוכם מי הם העדים שיעידו נגדו, ולהפעיל לחץ על עדים אלה, כדי לקבל מהם מראש הצהרות כוזבות.

יה זה בימים כאשר זאב שטיינברג עוד עבד במטה הארצי של המשטרה, מבלי לדעת דבר על המזימה הגדולה ש-נרקמה נגדו מאחורי גבו. באחר הימים צילצל הטלפון במשרדו. מן הקצה השני של הקו נשמע קולו של שמואל ברזל, ממשרדו של עורך-הדין מיכאל כספי. ברזל הורה לשטיינברג לבוא למשרדו, על מנת למסור פרטים מסויימים ביחס לעמוס. הטון היה טון של פקודה, כאילו שטיינברג מחוייב לבוא.

שטיינברג התמים, שראה בברזל עורך-דין פרטי ותו לא, השיב לו ברוגזה וסירב לבוא. השיחו: נסתיימה כמעט ללא אמירת שלום.

★ ★ ★

מדוע בכל זאת?

אחרי שנסתבר כי הדרך הישירה אינה מועילה, הופיעו ידידים משותפים. עורך-הדין נתן קנת, מי שהיה קצין משטרה ואחרי-כך איש הפרקליטות, בא אל שטיינברג והחל משדל אותו לתת את ההצהרה המבוקשת.

מדוע קנת? על כך התפתח דו-שיח מ-עניין, כאשר חקר שמואל תמיר את שמואל ברזל השבוע חקירת שתירועב:

תמיר: למה לא הומנת שנית את שטיינברג באופן ישר?
ברזל: קנת ידע היכן נמצא שטיינברג.
תמיר: אתם לא ידעתם ששטיינברג ער-בד במטה הארצי? לעמוס בן-גוריון היה קשה לברר את כתובתו של אחד מפקודיו?
ברזל: קנת ידע היכן שטיינברג נמצא בדיוק באותה שעה שרצייתי אותו.
תמיר: ואתה ידעת שקנת ידע היכן שטיינברג באותה שעה?
ברזל: כן.
תמיר: והוא הביא אותו באותה שעה?
ברזל: לא, כעבור כמה ימים.
תמיר: אז למה בכל זאת נשלח קנת? על כל פנים, קנת הצליח בשליחותו. שטיינברג נאות לבוא.

★ ★ ★

על כוס קוניאק

המצינה הבאה של המחזה התקיימה בדירתו הפרטית החדשה של מיכאל כספי בצפון תל-אביב. הנפשות: כספי על המיטה, חולה. מן ה-צד - ברזל, על כסא, בידיו ניר ועט. על שולחן קטן בקבוק קוניאק מאוסל צרפתי, כמה כוסיות. על שני כסאות - זאב שטיינברג, נתן קנת.

כספי היה אדיב מאוד. „חשתה קוניאק, שטיינברג?“ שטיינברג לא סירב, בהדרגה עבר כספי לאחת הנקודות הרגישות של משפט עמוס בן-גוריון: דירתו של עמוס ביר-אליהו, בה התגורר קצין צה"ל בשם סברדלוב ומשפחתו. עמוס הואשם כי שלח את שטיינברג להסריד את סברדלוב בלילות, כדי להכריח אותו לעזוב את הדירה (ה) עונם הזה 1956).

שטיינברג דיבר, כספי שמע. השיחה נגמרה. לפתע הושיט שמואל ברזל - שעד אז לא שם שטיינברג לב למעשיו - גליון ניר ועליו רשימות. בשורה האחרונה היה כתוב כי שטיינברג, שבתוקף תפקידו היה מבקר במועדוני-לילה בעקבות אחרי פושעים, לא ראה מעולם את עמוס בן-גוריון שיכור או בגילוסים.

מתחת להצהרה זאת, שלא הוזכרה עד אז אף במלה אחת, צוין כי שטיינברג הוזתר

השופט לא
"אני לא מבין!"

ספקטור, ויחליט בו במקום על כל בעיה משפטית שתתעורר.

★ ★ ★

"אני זוכה קמין..."

שעה ארבע אחרי הצהריים באותו יום היה בית המשפט ריק מאדם. שוט פות הרצפות היו עסוקות ברחיצת המדרגות והרצפות. באולם אשר בקומה השלישית התכנסו השופט לא, המתמחה הבלוגית ה' חנינת שלו, היושבת לידו ורושמת את הרשימות, מיכאל כספי, שמואל ברזל, עמוס (בתלבושת אורחית), שניים-שלושה לבושי אורחית נוספים, כמה מחברי השורה, עורכי הדין תמיר, אפלבוים, תוסיה-כהן, אריה מארינסקי, ושניים-שלושה עתונאים.

כבר בראשית הישיבה הופנו כל המבטים אל עמוס ולא כספי. היתה זאת נוכחותו הראשונה של עמוס באולם בית המשפט, והוא ישב חיוור ומתוח, מבלי שיוכל להסתיר את דאגתו החמורה. הוא לא יכול היה לשאוב בטחון באותו אחרי-צהריים, לא מברזל, שהוא עצמו היה נושא לחקירה לפני יומיים, וברזל לא מכספי, שבכל הפעולות האחרונות מול תמיר גילה עזב נות יתרה. כל השלושה ישבו מכווצים, בעוד שפרקליטי השורה התלוצצו ביניהם ברוח טובה.

ואו זכנס ספקטור. לבוש בחליפה אלגנטיה, נעליים מצוחצחות ועניבה מודרנית, עלה על דוכן העדים, הושבע. כשקם אל-ביום, גבר בעל מראה אנגלו-סאכסי, לשאול את השאלה הראשונה, הפסיק אותו ספקטור, הודיע לשופט המופתע שיש לו כמה תנאים למתן העדות.

ראשית: ששמו לא יפורסם בעתונות. (אמר ספקטור: "חסינות שניתנת למרגלת פני פרסום, מגיעה לפחות גם לי. עשיתי בארץ הזאת לא פחות מעמוס בג'ורדון, ואולי יותר...")

התנאי השני היה יותר חשוב. הוא ביקש ערבות מראש ובכתב, מראש-הממשלה, משר המסחר והתעשייה ומשר המשטרה, שלא יאונה לו כל רע אחרי שיעיד מה שיעיד. (אמר האיש, שהיה ידוע בעבר כאדם עדי רוח: "אני זכור קטן בארץ הזאת. אם יכלו לשבור איש חזק כמו שטיינברג, אותי אפשר בכלל לקבור. אם לא אקבל את הבטחונות האלה, לא אעיד!")

★ ★ ★

"אכזישי את הכל."

אותו רגע קרה משהו באולם בית המשפט. עוד מראשית הפרשה ידעו כל הנוגעים בדבר שאחירה של פחד מי (המשך בעמוד 14)

ה חריפה את פרקליטיו של עמוס בן-גוריון ת ונכסדת

ברזל: אינני יודע. אבל כשהוא היה בחדר, עמוס בן-גוריון ישב בחדר-המתנה.

תמיר: איך הומנת אותו? עליידי מכ-תב? יש לך העתק המכתב?

ברזל: לא.

תמיר: בטלפון?

ברזל: לא.

תמיר: ובכן, כיצד הגיע?

ברזל: כספי אמר לי שהוא יבוא.

תמיר: בבית ממנו עדות?

ברזל: הוא דיבר, ואני רשמתי.

תמיר: ואז החתמת אותו?

ברזל: כשאמרתי לו לחתום, הוא בר-קש שעמוס בן-גוריון ייכנס לחדר. עשיתי כרצונו והומנתי את מר בן-גוריון לחדר. ואז ישבו השלושה: הנאשם בהברחה, עורך-הדין המלומד וסגן המפקח הכללי של משטרת-ישראל. אמר הנאשם בהברחה, ל-דברי ברזל: "אני מוכן לעזור לך, בתנאי שגם אתה תעזור לי".

טען ברזל: כשעמוס שמע את זה, ציוה על דבורקין לעזוב את החדר, וההצהרה נשארה בלתי-מוצהרת.

★ ★ ★

תובע או נתבע?

ה יו בתיק עוד כמה וכמה הצהרות. ה לטובת סגן המפקח הכללי של משטרת ישראל העידו: "המלך של יפו", מרדכי צרפתי, המכונה "מאנטש"; יהושע לנדוא, המכונה "שיקלה", בעל מועדון-קלפים ידוע בתל-אביב; אליהו ספקטור, "יבואן זכוכית. שורה זו של הצהרות מוזרות החלה להרגיז גם את השופט לא, שנועד בתפקידו כמנהיג התאחדות הכדורגל כאדם סבלני. אמר הוא, באידיוניה: "אני מתחיל ללמוד פרקטיקה חדשה, שלא ידעתי עד כה. מס-תבר שאתם (ברזל וכספי) גובים עדויות לא דחוק מן העדים שיעידו עבורכם במשפט. כך אתם מקיימים על עדים גר-דיים לחץ שלא יוכלו לסתות מדבריהם בבואם להעיד בפני, האם אינכם חושבים שזו שיטה בלתי-מוסרית ונפסדת?"

ואז פנה השופט אל תמיר: "בעצם, מה אתה רוצה מעמוס בן-גוריון? למה לא תפ-נה אל המועצה המשפטית נגד מר כספי? הוא אחראי לך, ולא עמוס בן-גוריון!" היתה זאת הערה נדירה מפיו של שופט. חיך תמיר: "הדברים אינם כל כך פשו-טים. אינני חושב שלעמוס בן-גוריון אין חלק בדבר. מה שגוגע לתלונה למועצה המשפטית, אינני מוכן לאפשר למר עמוס בן-גוריון את הטענה כי במהלך המשפט שוללו ממנו את ההגנה הנראית בעיניו כטובה ביותר.

השופט: הוא לא הנתבע, הוא התובע. **תמיר:** אבל באופן מהותי, הוא הנתבע. את חלקם של הפרקליטים בפרשה זאת מוטב להשאיר לסוף המשפט, ודחוקא לבית-המשפט עצמו.

★ ★ ★

מעמדו של עמוס

כ פי שהיה ברור מראש, לא מחק השר פט לא את התביעה ולא את ההגנה. על עמוס בן-גוריון ציוה לגלות את המיסמכים שבידיו, ואילו על הנתבע ציוה להראות את המיסמכים לבית-המשפט, על מנת שזה יחליט אם לגלותם או לא.

הוסיף השופט בהחלטות: אינני יכול ל-התעלם ממעמדו המיוחד של התובע, וגם מן העובדה שמזכירו הרשמי מסייע לו בהכנת המשפט. לפיכך לא אצוה לגלות את המיסמכים (של הנתבע) בטרם אראה אותם ואחליט בעצמי בדבר. היתה זאת תבוסה גדולה נוספת לעמוס בן-גוריון, השניה אחרי גילוי פרשת שטיינ-ברג.

אולם באותו שבוע עצמו חיכתה לו תבו-סה שלישית, אולי חמורה עוד יותר. היא היתה קשורה בהופעתו של אליהו ספקטור,

ברזל: לא. **תמיר:** הוא מצא אותו ברחוב? **ברזל:** לא.

תמיר: אתה יודע היטב שבלעדי מעמדו הרשמי לעולם לא היה מגיע למיסמכים הללו!

ברזל: אינני מסכים שאני יודע את זה. **השופט:** אני לא מבין! עמוס בן-גוריון מחזיק תיק שהוא רכוש השורה?

ברזל: כך מסתבר מתוכן התיק.

השופט: אז איך הוא קיבל אותו?

ברזל: אינני יודע.

השופט: אני חושב שצטרך להזמין אותו ולשמוע זאת מפיו! ★ ★ ★

נכסי צאן ברזל

א ידם ברזל לא רצה להזמין את עמוס. לא פחות מעניינת היתה העובדה, שגם אותה אישר ברזל, כי בידי עמוס נמצא מיר-שם מתוכן מכתב שנשלח על-ידי השורה לאחר מפרקליטיה, שלמה תוסיה-כהן (ל-שעבר שופט מחוז).

שטיינברג *
קניאט, שטיינברג

תמיר: האם לעתים קרובות בפרקטיקה שלכם מגיעים לידכם חילופי מכתבים בין הפרקליט היריב לבין לקוחותיו?

ברזל: הפרקטיקה שלי קצרה מאד. לשופט יוסף לא, לשעבר חבר-הכנסת מ-טעם מפא"י, הנהנה מאמון כללי של כל חוגי המשפטנים בשל ישרו ואומץ-לבו, חיכו עוד כמה אפתעות באותו בוקר. תמיר הוסיף לשאול את ברזל על הצ-הרות-בשבועה נוספות הנמצאות בידי עמוס. ברזל החזיר והלך. (אמר אחד מחברי ה-שורה, שהיה נוכח: "אפילו בימי מלחמת-העצמאות לא ראיתי שאדם יחזיר כל כך"). אחת ההצהרות נגבתה, כך נסתבר, מפי הסמל בדבורקין, שנגדו מתנהל כרגע משפט על קבלת שוחד ממבריהם.

תמיר: הומנת אותו למשרדכם כשידעת שתלויה ועומדת נגדו האשמה פלילית?

ברזל: כן.

תמיר: הוא בא לבד?

* מסתכל בשעון הזהב שהמפקח הכללי טוען כי קיבל כשלמונים מבעל בית-בושת.

משהו שכדאי לבזבז עליו שתיים וכמה עשרות גרושים.

תחרויות

מועמדת לקדושה

ריקס שרמן, תל-אביבית לשעבר בת 21, חיכתה השבוע למכתב שני מהבמאי ההולנדי בודי הגודע אוטו פרמינגר. במכתבו הראי שון, בישר לריקס כי נכללה ברשימה של 30 מועמדות סופיות לתפקיד ג'ואן הקדור שה, בסרטו החדש, שיהיה מבוסס על חי מחזהו של ברנרד שו. מספר הנערות שהגיר שו את מועמדותן לתפקיד זה: 800 אלף. ריקס היא בתו של העיתונאי אלברט סטראא, שהתיישב בישראל אחרי שגורש ממצרים, שם ערך את אחד העיתונים הגדולים בשפה הצרפתית. בתל-אביב הכירה ריקס את בעלה, מנגן באס אמריקאי, שי הוזמן לשורת הופעות עם התזמורת הפילהרמונית. השניים התחתנו, עברו לגור ב"בוסטון, עירו של הבעל.

"אני לא יודעת אם באמת יש לי סיכוי איוה שהוא", כתבה ריקס, בעלת השיער הזהוב הארוך והגו הדק, במכתבה האחרון להוריה. "אבל בינתיים נתנו לי ללמוד קטע של המחזה. כך שלפחות מובטחות לי קריאה טובה, אם לא קריאה טובה."

מוצג וראוי

אלה הסרטים המוצגים בשבוע זה בערי הארץ ואשר העולם הזה סמליץ לראותם:

● **זמנים מודרניים** (תמר, תל-אביב) יצירת המופת הישנה של צ'ארלי צ'אפלין, על האדם הקטן בדור המיכון והאוטומטים.

● **מרד הנעורים** (אוריון, תל-אביב; מאי, חיפה) מן הסדרה, נוער מחפש את חי

כוכבימועמר שרמן קריאה זקריאה

מחר. הפעם: נוער זהב אמריקאי בדרך הי סכינים, האקדחים ומירוצייהמכוניות המסר רפים. גיימס דין ונטליה ווד.

● **המדבר המתעורר** (מוגרי, תל-אביב) שיר הלל לפלאי מצלמותיו של חלט דיסני ולמדבר האמריקאי, על היצורים הי רוחשים בו.

● **הכנופיה העליונה** (אורה, חיפה) סרטמתח אמריקאי בראי בריטי עקום. אלק גינס וחבר מוסיקאיםנגבים, משתפים את קטי ג'ונסון בת ה-17 בשוד מכונית משוריינת. התוצאות מותחות ומצחיקות.

● **הגבורים עיפיים** (יורן, תל-אביב) גבורי המלחמה מוצאים עצמם ריקים וגשכחים בימי שלום. איב מונטן ומריה פליקס מחפשים את אשרם ביבשת השחורה.

סרטים

ציפלין חוזר לבד

זמנים מודרניים (תמר, תל-אביב; ארץ צות הברית) אינו שייך לסרטי הזמנים הי מודרניים. הוא הופק בראשית שנות השלושים והוא סרט אילם ברובו. עם זאת יהיה הסרט, כמו כל יצירותיו הגאוניות של צ'ארלי צ'אפלין, מודרני ונצחי בכל הזמנים הי מודרניים.

כי הבעיות והרעיונות המועלים בו, הם אנושיים כללים בכל הדורות. האדם הי מחפש את אשרו, חלומותיו ותקוותיו, הי לחותיו ומפלותיו, האיש הקטן הנופל קרבן לסדרי החברה והשלטון — אלה מהחיים את הציר עליו סובבות הברקותיו של גאון הבד.

ולמרות שהמסגרת הכללית לבקורות הי חברתית הנוקבת של צ'אפלין היא אמריקה בראשית שנות השלושים, אמריקה של הי מהפכה התעשייתית הגדולה, שיטות העבודה בסרט הנע, שכיחות פועלים ופזיור הפגנות בכוח, פורצות הבעיות מתוך המסגרת, מק נות לסרט את חיוניותו ונצחיותו.

ברגים למאכל. צ'ארלי צ'אפלין, כותב התסריט, המביים ומחבר המוסיקה לסרט, הוא פועל חרושת קטן. הוא עובד כאוטומט שכל מלאכתו היא תנועה מיכנית להברגת ברגים. הוא נופל קרבן למכונת האכלה חדישה שמטרתה לחסוך בזמן האכילה. תחת זאת מאכילה אותו המכונה ברגים, שופכת עליו את המרק, ומנבג הפיות חובט בלחיו.

האוטומטים מוציא את צ'אפלין מדעתו. הוא הופך למחסור עבודה. מרים דגל אדום שנשמת ממכונת משא והופך למנהיג הפי גנה קומוניסטית המוטל לכלא.

בצאתו מבית הכלא, הוא נחקל בנערה יתומה חסרת כל (פאולס גודארד), מנסה עמה יחד ליצור חיים חדשים.

כאשר הם מצליחים להשיג אושר חלקי, באה החברה והורסת אותו, בגלל עברם. גלי הצחוק המציפים את אולם הקולנוע, למראה תלוליו ודמותו הסרגי-קומית של צ'ארלי צ'אפלין, מעידים יותר מכל, כי זמנים מודרניים — נאמן לחיות האדם, גם בזמן המודרני הזה.

אהבה על מוקש

הששה ביוני (אמפיתאטרון, חיפה; ארצות-הברית) הוא יום הייוד במלחמת הי עולם השני, בו עומד כוח קומנדו של צבאות הברית, לצאת לחבל ולהרוס במת קנים של הצבא הגרמני. שניים מאנשי קומנדו אלה הם סגן-אלוף וינסר הבריטי (ריצ'ארד טוד) וסרן ברקר האמריקאי (רר ברט טילור).

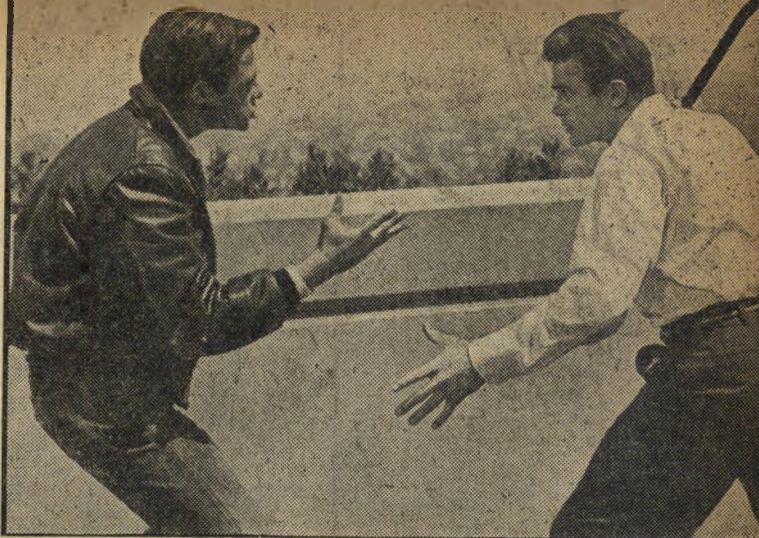
אולם לפני שהשניים יוצאים לפעולתם הנועזת, מחזירה המצלמה את סיפור חייהם לאחר.

ברקר האמריקאי הוא אדם נשוי. זה אינו מפריע לו להתאהב באחות בריטית, שאינה אלא אהובתו של הסגן-אלוף שעמו הוא עו מד לצאת לפעולה. כשהוא מועבר לצפון אפריקה, הוא מתנדב למבצעים מיוחדים על מנת להיות בקרבת האחות. אולם כאשר חוזר וינסר פצוע מהמדבר המערבי, עו זבת אותו האחות ומצטרפת לאהובה הראי שון. בפשיטה המסוכנת, ביום הייוד, עולים שני המאהבים על מוקש.

האמריקאי נשאר בחיים. אין הוא יודע שמפקדו הבריטי, מתחרתו לאהבה, נהרג. משום כך הוא חוזר לאמריקה אל אשתו. האחות אינה עוצרת בעדו, למרות שיכלה לעשות זאת עלידי גילוי מותו של וינסר. היא נשארת לבדה. היא גיבורה.

הכל מזויף. הסרט הוטרס לפי הספר רביהמכר, הנושא את אותו השם, מאת ליר גל שפירא. אולם התסריט שהופק מהספר אינו עולה על רמה של רומנים בשבועוני נשים. קודם כל חסרים בו אופיית המלחמה המיוחדת, המתח העצום שבחיי אנשים כי חיות. הכל נראה מזויף, החל בצילומי אול-פן של לונדון בשעת מלחמה, וכלה בסציי נות האהבה המזויפות של טילור ווינסר.

בחלקים מסוימים, מוכיר הסרט את גברת מיניבר, היל ראשית שנות הארבעים, אלא שההוא אינו מוצלח ממנו לאין שעור. לא סינמסקופ, לא צבעי איסטמן ולא תיודשי סכניקת ההסרטה, יעשו מסרט זה

מרד הנעורים

למכוניות ספורט, מסיעים אותן לי ראשי צוקים, המשקיפים אל עברי פי תהומות. כל המקדים לקפוץ מן המכונית הוא פחדן, המאבד את גיודי.

מקריית הגר רל רצתה כי גיימס דין יאבד חודשים מעטים אחר הסרט מ רד הנעורים את חיו בתאונת מי כונית שהחרידה את ארצות-הברית.

מוצג בקולנוע "אוריון", תל-אביב, ובקולנוע "מאי" חיפה.

וורנר ברוס.

כאשר גיים גיימס דין הבלתי נשכח של קדמת עדן) מופיע בשכו נה ומגלה כי גיודי (נטלי הוד), הי נערה היפה ביותר של השכונה, היא נערתו של באז, ראש כנופיית הפושעים הצעיר בשכונה, רים גם מגלה את הדרך הי קצרה ביותר מ בין זרועותיה הרכות של נע רה לתוך זרועותיו הקשות של הי חוקי.

גיים, הבא כחבריו האחרים, מ משפחה טובה שנתנה לו את הכל, חוקי מבית, יודע רק פתרון אחד: העבריינות. וכאשר דוקרב סכינים בין גיים לבאז, (למעלה, גיימס דין בחולצה הלבנה) על ידה של גיודי, אינו מביא להכרעה, הם מחליטים על מבחן מחזורים מחריד. הם עולים

והו עוזי נבון

זה עתה סיים את תקופת שירותו הצבאי והוא רוצה לבחור במקצוע אזרחי בהקדם האפשרי.

אבל על מנת להצליח בחיים האזרחיים צריכים להתלבש היטב — והבגדים הישנים של עוזי כבר מזמן אינם טובים עליו. מובן מאליה שהוא יקנה חליפה משובחת ומעיל ספורט אצל טלמן ושות'. עוזי יודע מנסיונו של אביו אצל טלמן ושות' כי יהיה שבע-רצון.

(ראשון בסדרה)

טלמן ושות'

תל-אביב, רחוב נחלת בנימין 27

סלון זהבה • רש"י 9 • תל-אביב • טל. 21668 • פתוח ללא הפסקה

בסלון זהבה

אחרי שכלולים

● סלסול תמידי

● מניקיור

● מחלקה מיוחדת לצביעת שערות

● קוסמטיקה

● תסרוקות האפנה

● פתוח ללא הפסקה

● טל. 21668

● תל-אביב

● רש"י 9

● סלון זהבה

"מכון לחטוב הגזרה"

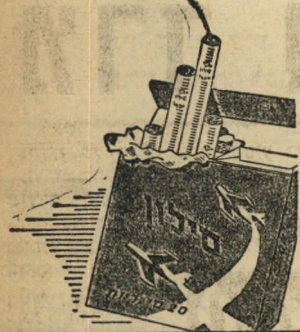
מחלקתנו המיוחדת להרזה ללא דיאטה קשה עומדת לרשותך סכונות אמריקאיות חדישות הרזה מקומית מכל חלקי הגוף הכנסי אילינו להתייעצות — חנם.

סילון

בטחון למדינה

סילון

בטחון למעשה

עגולות בקופסה מחולה - שטוחות בקופסה לבנה
20 סיגריות 320 פרוטה

בית ספר לנהגות "החץ"

בהדרכת אברהם כהן
ת"א, רח' מנדלי 6,
מעבשיו גם שעורים
על יספה

תערוכת תעלה

מצדדיו, המכביה תל-אביב

הופיע!

אלבום לבולי ישראל
כל הבולים, ניר משובח,
עיתורים, הסברות בעברית
ואנגלית, המשכים בקביעות.

מחיר עממי
לפרטים: ת. ד. 757, ירושלים

מצבי פחד

עצבנות, נחיתות בישנות, גמגום,
אימת הצבור, איבטחון בחברה
והפרעות בחיי נשואין ומי, ניתנים
לתקון בעזרת שיטת מנא

פרטים: בתחנת מנא ליעוץ בחיים,
תל-אביב, רח' לסינג 11, טל. 26068.
המנהל: ד"ר שמחה דב

שאל את עוזי

איוזה מהמתנות הרבות שהוא
קבל לבר-מצוה שימחה אותו
ביותר ועוררה בלבו את רגשות
התודה המרובים ביותר, ואיזו
מתנה שמרה על הפופולריות
שלה במשך שנים רבות, ו-
תשמע שזו היתה מצלמה.

פוטו ברנר

חיפה, רחוב החלוץ 31

אנשים

ידי זקנו הלכן והארוך של זרובבל, אשר
מילא את מחצית תמונתו, שנדפסה בצד
המאמר... אגב, אותו עיתון תיאר לפני
זמן מה את הכנסת בישראל, והסביר כי
האיש הבולט ביותר בסיעת מק"י הוא ח"כ
משה אונא ואילו דובר סיעת הפועל ה-
מזרחי הוא ח"כ **משה סנה**. הסביר
השבוע ח"כ צ"כ **יוסף סרדין**: "ממשלת
ישראל דומה לממשלה הצ'כוסלובאקית לפני
מלחמת העולם, כשהיה בה חבר אחד מטעם
התושבים הגרמניים של חבל הסודטים.

עלמה רמתי בטכס קבלת תעודת אחות מוסמכת
צברית בשביס לבן

ממשלה זאת היתה מקיימת ישיבות רשמיות,
בהשתתפות כל החברים, וישיבות בלתי
רשמיות, בלי הגרמני, שבהן היו מתקבלות
ההכרעות המעשיות, כי שם אפשר היה ל-
דבר באופן חופשי. בממשלת ישראל ה-
ישיבות המכריעות הן אלה של שרי מפא"י
בלבד. הישיבות הרשמיות, של כל שרי
הקואליציה, אינן קובעות דבר."

פיצחוק שאמי לשגריר

את פגישת השגרירים, שהתקיימה השבוע,
הקדים שגריר ישראל בלונדון **אליהו**
אילת ביום אחד, החליט לנצל יום זה
לפגישה עם חברים וחתיקים לעבודה, ב-
משרדי הסוכנות היהודית. הוא ניגש לשוער
(שלא הכיר) והחל לשאול על כמה מה-
פקידים הבכירים, וזה לתשובה האופיינית
של שוער-סוכנות לאדם-סתם: "אדוני, אל
תבלבל לי את המוח!". בצאתו משם,
קנה אילת שקיק של פיסתוק שאמי והלך
במורד הרחוב כשהוא מפצח את הזרעונים
לנאתו... סיפור שאין איש ערב ל-

אבא להגנת סבא

ההוראה האחרונה שנתן **ג'ורא יוספפטי**
לעובדי מרכז מפא"י לפני היכנסו לתפקידו
החדש כמוכיר מפא"י, היתה להזמין בשביל
משרדו אצל נגר כיסא חזק במיוחד. הוא
הסביר, שבגלל משקל גופו, הוא שובר כס-
אות רגילים במהירות רבה... ח"כ אה-
דוד העבודה **יצחק בן-אהרן** היה היחיד
שקם להגן בפומבי על התפרצותו של
דוד בן-גוריון בכנסת נגד ח"כ חרות
מנחם בגין, בהאשמו אותו בהולת

"דמויות-תנין" על חללי צה"ל. אמר על כך
ח"כ חרות **חיים למדן**: "אבא של יריב
קם להגן על סבא של יריב". בן-אהרן הוא
אב לבן בשם יריב... נשיא הפיליפינים
ראמון מאגסיסאי, העמיד השבוע את
מטוסו הפרטי לרשותו של ח"כ מפא"י
משה שרת, כדי ששרת יספיק לבקר
בכמה מאיי הפיליפינים תוך 5 שעות...
מנהל באנק לאומי לישראל **ד"ר אהרן**
ברט נשאל השבוע, משום מה אינו מעבדת
את שמו, המתנוסס על מיליוני שטרר-כסף
במדינה. בתשובה, הסביר ברט כי שמו הוא
שם צברי, ראשי תיבות של "בן רבי
טרפון"... מנהיג פאג"י **בנימין מינקי**,
שעבר לא מזמן את איטליה, תואר על-ידי
עיתון רומאי כ-סגן ראש הפרלמנט ה-
ישראלי, בנימינו מינצו... לתאור מוזר
וכה גם איש לאחדות העבודה **יעקב זר-
כבל** לפני בואו לאורוגוואי, אליה יצא
בשליחות מפלגתו. העיתון היהודי-הרתי
מומנט, היוצא לאור באורוגוואי, כתב ב-
תירועת-שמחה: "סוף סוף מגיע למדינתנו
גם שליח דתי" העיתון הוטעה כמובן על-

פסוקי השבוע

- **משוחרר צה"ל**, לאחר השעוריה האחרונה בכנסת, שפרצה בעיקבות הערתו של בן-גוריון, כי אינו מאמין לדמעות שבגין מזיל על הבחורים הנופלים: "הם מדברים על הבחורים ומתכוננים לבחירות."
- **שרידיהינו זלמן ארן**: "מה זה מטורף? אדם שנותן לשכל שלו להתפרץ בלי מעצורים."
- **ח"כ מק"י משה סנה**, לאחר שבן-גוריון חזר ותבע הנגה בחירות אזוריות: "רק במקום אחד יצליח בן-גוריון ויתקיימו בחירות אזוריות: בכפר אזור."
- **פרופסור היינריך שטראוס**, איש אגודת איחוד: "הברירה היא - להשלים עם האויב הפנימי, השחיתות וה- מעילה, או להשלים עם האויב החיצוני, הערבי."
- **עורך "חרות" יוסף וויניצקי**, לאחר שבן-גוריון קרא את שירו של נתן אלתרמן בכנסת: "הכיניו המתאים לבן- גוריון הוא - הצ'טאטור הגדול."
- **מנהיג תנועת החרות מנחם בגין**, בתשובה לקריאת-ביניים של שרי-הבריות ישראל ברזילי: "לטובת ברי- אותך ולטובת בריאותי - מוטב שנפסיק את החיכוכים."
- **ד"ר ישראל אלדר (שייב)**, מנהיג לח"י לשעבר, בשבוע השבוע ממסע בחוץ-לארץ: "אין לי מזל, גם בממשלת בגין כבר אין לי סיכוי לקבל תיק. הוא חילק את כל התיקים בזמן שהייתי בחוץ-לארץ."
- **פרופסור ישעיהו לייבוויץ**: "בימים עברו היו קוראים בשם בחור ישיבה לצעיר המשתמש משירות בצבא."
- **דניאל אוסטר**, ראש עיריית ירושלים לשעבר, בדחתו הצעה לעמוד בראש עיריית ירושלמית שתקום תוך קואליציה עם הדתיים: "נתנו פעם לדניאל להשתחרר מגובה-העיריות."
- **הרב משה פרוש**, לשעבר סגן-ראש-עיריית-ירושלים, על חברו לסגנות מטעם מפא"י מרדכי איש-שלום: "ירושלים היתה בעבר עיר-שלום. כיום היא עירו של איש-שלום."
- **המשורר דוד שמעוני**, בחיכוך על התחדשות הדת: "כל אחד מאתנו צריך להיות עכשיו יהודי פי שניים או שלושה."
- **ח"כ לאהדרות העבודה יגאל אלון**, על מאמריו של חבר מערכת הארץ ברוך בר: "אין בר בלא תכנ."
- **מנהל משרד-החזק ד"ר וואלטר איתן**, עם בואו של שגריר ישראל בלונדון אליהו אילת, לארץ, על מנת להשתתף בפגישת-השגרירים: "אם לישראל אין גישה חופשית לאילת, לפחות יש לאילת גישה חופשית לישראל."
- **המשורר יעקב פיכמן**, בכנס של יוצאי בסריה בישראל, שהתקיים בשבוע: "יהודי בסריה אהבו יותר את השולחן-ערוך מאשר את המרא. לכן לא היו ביניהם הרבה מדונים, אבל היו יהודים בריאים וחזקים."

ספורט

אורחים

האורחת בורחת

כאשר הגיעה לפני שבועיים לישראל קבוצת הכדורגל התורכית באשקטאש, לפי הומונתה של קבוצת הפועל פתחתקוה, נערכה לה קבלת פנים לבבית. כי בואה של קבוצה זו, התופסת את המקום השלישי בליגה התורכית, היה סימן מעודד לחידוש יחסי הספורט התקינים בין תורכיה וישראל. אולם קבלת פנים לחוד ועסקים לחוד. מלבד הקבוצה המזמינה, לא הביעה אף קבוצה מקומית את נכונותה לשחק עם האורחים. לא היה זה בגלל רמת משחקם, אלא משום שכמו בכל עסק מסחרי אחר, לא היו הקבוצות מוכנות לקנות חתול בשק, מבלי שיראו את הקבוצה וידעו את כוח משיכתה לגבי הקהל.

רק אחרי המשחק הראשון, בין באשיק טאש לפועל פתחתקוה, שנשחקים בתיקו 1:1 ומשך קהל די רב (12 אלף), הסכים הפועל תל-אביב לשחק עם האורחים. לפי החוזה, היה על באשיקטאש לערוך שלושה משחקים בישראל, לא חשוב עם מי.

על-מציאה זו קפצה קבוצת ביתר ירוש' לים, שהזמינה את האורחים לביתה. למרות שלא היה תקדים, שקבוצה אורחת שהוזמנה על-ידי קבוצת הפועל, תשחק נגד קבוצה ביתרית, הסכימו המארחים להזמנה. המשחק נקבע לשבת האחרונה, ואז, ב' אופן בלתי צפוי, לאחר השתלשלות ענינים מסובכת, סרבה באשיקטאש לשחק נגד ביתר ירושלים, לפי הוראת הציר התורכי שקיבל הוראות בנידון זה ישר מאנקרה.

פקידון קטן. ביתר ירושלים מיה' רה להפיץ כרוזים על פרשת ביטול המשחק, בהם האשימה גליות אדם אחד בכל הפרשה. היה זה חיים גולדנברג, עובד הצירות הישראלית באנקרה, וסופר דבר שם, שהגיע יחד עם הקבוצה לסיור בישראל. גולדנברג, כך טען הכרוז, התערב בחלונות הגבוהים למען ביטול המשחק.

תחילה, נראתה האשמה זו כמגוחכת מ' אחר שלא התקבל על הדעת שפקידון קטן בצירות הישראלית יקבע את מדיניותה של ממשלת תורכיה. היו אנשים שניסו להסביר את הפרשה בסירובה של תורכיה להרגיז את הערבים ולשחק בירושלים.

אולם הפרשה כולה נראתה אחרת כאשר משרד החוץ, אשר דוברו הגדיר תחילה את האשמתו של גולדנברג כעלילה גסה, קרא לגולדנברג לבירור. היה זה לאחר שנמצאו אנשים שהעידו כי שמעוהו ממליץ בפני הציר התורכי על ביטול המשחק נגד קבוצה "ספורטסית".

תערוכות

השראה ספורטאית

כבר במשחקים האולימפיים הראשונים שערכו היוונים הקדמונים לרגל הר אולימ' פוס, במאה השמינית לפני הספירה, ידעו לקשור את הספורט באמנות. פסל הברונזה של זורק הדיסקוס שימש מאז כסמל הי ספורט בכלל, והמשחקים האולימפיים בפ' רט. תנועות גופתיהם ושיניהם של הס' פורטאים הפכו להיות מעיין לא אכזב ל' ציירים ופסלים למיניהם.

גם אמני ישראל לא נשאר רחוקים ממ' קור השראה זה. השבוע, בביתן האמנים בתל-אביב, ניתן היה לעמוד על התרשמות אמני ישראל מהספורט הישראלי. בתערוכה, שאורגנה ביוזמת הועד האולימפי, הציגו 23 ציירים ופסלים את פרי יצירותיהם.

ממבט כללי ניכר היה. שהאמנים נשארו נאמנים למציאות: יחס נושאי יצירותיהם היה בהתאם ליחס למקצועות ספורט במ' ציאות. כך, למשל, שאבו שמונה ציירים את השראתם ממשחקי כדורגל, חמישה מכדור' סל, חמישה מרצים אתלטיים, ששה נוספים משיט ושחיה. מקצועות האיגרוף, ההרירה, על גבי סוס והצניחה, היו פחות פופולריים, זכו ליצירה אחת בלבד כל אחד.

מין ספורט חדש. "הציירים לא היו ספורטאים מעולם", מפליט אחליס בעל קר' מה, למראה ציור שמן של ריקו בלאס, הי מתאר שלושה רצים בתנופתם. הסיבה ל' דעתו השלילית: בציור נראים שלושה רצים על מסלול אחד. סיבות אחרות לעיקום פיות ואפים של ספורטאים, שבאו לראות את הי תערוכה, היו מספר תמונות כזו של אליהו גת, המתארת אנשים מתרחצים בים, או של יוחנן סימון, המתארת קיבוצניקים בבריכה. הצביע אחד מהם על פסל גבר ואשה מת' חבקים: "איוה מין ספורט חדש זה?"

עומס בן-גוריון

(המשך מעמוד 11)

רחפת עליה. הם נתקלו בה על כל צעד ושעל, בחקירות, בבירורים מוקדמים ובפר' סומים. הנוסח הקלאסי, אחרי סיפור מפורט וממושך, היה "אם תזמינו אותי אכחיש את הכל! אני לא יודע כלום!"

אך באולם בית-המשפט נשמרה הפיקציה כאילו זה משפט רגיל, המתנהל בין שני צדדים רגילים, לפי נוהל שיגרתי ואפור. עתה, זו הפעם הראשונה, נשברה פיקציה זו. המסווה נקרע על-ידי איש שלא היה שייך לאחד הצדדים, אלא עמד מן הצד.

מבלי שספקטור הרגיש בכך, היתה אר' רוניה מסוימת בדבריו, והיא השפכה אותם למחית היום נססציה עתונאית. הוא לא הסתפק בערובה משר אחד, אלא דרשה משלושה שרים שונים, ביניהם אביו של החובע, וכסותור מנוסה, דרש אותה בכתב, ומראש.

מבחינה מוסרית, היתה זאת מהלומה קשה לכל מערך התביעה. כי ספקטור גילה למעשה כי יש לו הרבה מה לומר, וכי הדברים שיאמר עשויים להזיק לאינטרסים של צמרת המדינה עד כדי אפשרות של פעולות-נגד חמורות ביותר.

אך למרות הדברים החריפים, לא העז כספי להתגרות בעד הזה. בכל זאת לא שלט בלשונה, קרא לעבר השופט: "מה כל החפזון הזה? לפי האינפורמציה שלי הגיש ספקטור את בקשתו להיתר-ציאה רק לפני שלושה ימים."

ספקטור (לשופט): אדוני רואה? הם כבר יודעים את זה? (לכספי): מניין אתה יודע את זה?

תמיר: אני מבקש שדברי כספי יירשמו בפרוטוקול. אנחנו טוענים כל הזמן שחל' קים שלמים מן המנגנון הממשלתי עומדים לרשות התובע במשפט הזה. והנה מאשר זאת כספי עצמו.

ספקטור (לשופט): כספי ידע גם לרמוז לי כי עלול להיפתח נגדי תיק מסויים ב' משטרה הכלכלית בחיפה. מנין הוא ידע את זאת?

כאן איבד כספי את עצביו לחלוטין, הת' פרץ לעבר תמיר: "אתה יכול להגיש בקשה למשרד שלנו להתקבל כמתמחה כדי ללמוד איך להכין משפט!"

היה זה פסוק ילדותי ביותר, במיוחד בשלב זה של המשפט. תמיר לא נשאר חייב תשובה: "עוד יעברו עליך הרבה שנים עד שתוכל ללמוד אצלנו איך לנהל משפט."

אולם תמיר עצר בעד עצמו בעצם שטף הדיבור, הוסיף: "אבל אני לא ארד לרמה שלך!"

★ ★ ★

"הם יחרסו אותי!"

הנצחון המוסרי לא היה יכול ל' הספיק לפרקליטי הנתבעים. הם היו צריכים להחליט מה לעשות בעד המסרב לדבר.

דרך אחת היתה לבקש את השופט לאלץ אותו לדבר, ולעצרו בכלא באשמת בזיון בית-משפט. דרך אחרת היתה לוותר עליו. הראשונה היתה חריפה מדי, השניה לא באה בחשבון, כי היתה משמשת תקדים מסוכן לכל העדים הבאים במשפט זה.

אפלבויים ביקש הפסקה, ניסה לשכנע את העד, ספקטור, הרגיל לדבר בקול רם, נשמע כשהוא צועק: "מי יבטיח את פרנסתו ואת פרנסת ילדיו? הם יחרסו אותי!" אפלבויים ויתר קצת, אך לא נסוג כליל. הוא ביקש דחיה לשם שיקול-דעת נוסף. ספקטור מצדו התחייב לא לצאת מן הארץ תוך שבוע.

כספי לא יכול היה להרשות לצד השני את המלה האחרונה. עתה קם, דרש כי הנתבעים ישלמו לו את הוצאות הופעתו ביישיבה זו. גם כאן הפריז במקצת, בדברו על שלושת פרקליטים ידועים, אחד מהם שופט מחוזי לשעבר, השני מעורכי הוצאת פסקי-הדין והשלישי המרכז בידו את המש' נים שלכם פנויים. אבל היומן שלי תפוס יום-יום! אני מבקש הוצאות בשיעור גבוה!"

ורק לעומתו אפלבויים, בעל חושי-ההור' מור: "רק זה מעיק עליך עכשיו?"

כשסגר השופט לם את הישיבה, נראה כי אילו היה מוכן להשמיץ אנהה של הקלה. הוא לא היה מאושר מיישיבה מוזרה זו.

הקץ לשומן!

ללא תרגילים, ללא מאמץ

מכונות פלא חשמליות

מעתה גם לגברים

בתנהלת רפאל ה ל פ ר ין

"טרקלין ונוס"

תל-אביב

רחוב ריינס 5, טלפון 23104

חיפה

הר הכרמל, ככר המגדל 10

(ליד מגדל המים) טלפון 82688

ירושלים

בנין קולנוע ציון, טלפון 4705

תחת השגחה רפואית מעולה

אולפן לאנגלית

נפתח בבית-הספר לשפות "קדימה", בן יהודה 74, ת"א טל. 20314 ללימוד מרוכז ומהיר. כן נפתחים: (1) קורסים לעברית, אנגלית וצרפתית למבוגרים מכל דרגות הידיעות, (שפה שימושית, דקדוק, שיפור הסגנון והכתיב, קריאה בעתונות וכו'). (2) קבוצות מיוחדות לאנגלית לתלמידי בתי-הספר (מתחילים, מתקדמים, והכנה לבחינות).

פרטים והרשמה: מ' 9—12 לפנה"צ, 4—9 בערב (פרט ליום ו')

נעלי נבון
NAVON SHOES

הסלון המפואר "נעלי נבון" ברחוב דיזנגוף 222, תל-אביב, מציע את הנעליים האלגנטיות והמודלים החדשים ביותר של נעלים לגברות.

שתיהן צוללות..

אבל אחת מזוככית והשניה עשויה קריסטל... גב' מקלטי הודין דומים אולם לאחר האזנה לתכנית באמצעות רדיו שניידר - בעל הצליל המעולה יאפשר לך להבחין ביתרונותיו ובטיבו.

רדיו שניידר

מפעלי רדיו קליפר בע"מ

ראש הכבשה השחורה

אליעזר שפיגל - הכדורגל הנשכח שעלה לפיסגה

הכדורגל הישראלי עמד על פרשת דרכים. שנת ה'שיא האחרונה, עשירית המאורעות, הביאה את הסדר הלאומי אל פיסגת ההתעניינות הציבורית. היא הוכיחה ברורות, כי לכדור החום נשקף עתיד ורוד. אולם יחד עם זאת, הביא נסיון השנה האחרונה עם ג'ק גיבונס, המאמן הזר בעל השם העולמי, למסקנה כי דרוש רועה חדש לעדר הכדורגלנים הישראליים. לא רועה זר ורחוק, שעיקר דאגתו למשרתו, אלא איש קרוב ומקומי, שיביא לנפש שיתו וידע לנהגם בהבנה ובאהבה ממש.

עד לפני זמן קצר לא נראה מועמד מתאים לתפקיד זה. לפתע, גילו אותו כולם. כל הזקוקים הופנו אליו — אל הכבשה השחורה שבעור השיחור הצחורות. המקופחת, הנוהה, חסרת המרפקים והייחוס שבשיתות הפכה לתקוותה. אליעזר שפיגל (אלרואי), מאמן ושחקן מכבי פתחתקוה, הפך לאחורונה המועמד הרציני ביותר לתפקיד מאמן נבחרת הכדורגל הישראלית.

התאחדות הכדורגל, בשיתוף עם מרכז מכבי, החליטו ל- שגרור לקורס גבוה למאמני כדורגל בברייטניה.

היתה בהחלטה זו הפתעה רבתי. לא משום שאליעזר שפיגל אינו מתאים לתפקיד. להיפך, מבחינת סגולותיו ככדורגלן, מאמן ואדם, לא היה מועמד מתחרה לו. ההפתעה היתה בכך, שמשוה זו במשטר הקנוניות והקיפוחים של עולם הכדורגל הישראלי, ואיש הפרובינציה, שחקן קבוצה שאינה אהודה גם על אחיותיה לאגודה, זכה לאמון כללי.

אליעזר שפיגל היה ראוי לאמון זה, יותר מכל כדורגלן אחר בישראל.

★ ★ ★

השנה היתה שנת 1946. באיטליה המכביה בח'ל-אביב, עמלו אחד עשר שחקני מכבי תל-אביב לבלות את משחקם המסחרר של י"א שחקני קבוצת מ.ס.ס. ההונגרי, ביניהם כוכבים בשמי הכדורגל העולמי כהדיגוסטי, איש מרבבת הצופים לא העז לקחת כי השער ההונגרי יובצע גם פעם אחת.

למרות זאת השער ההונגרי, אם כי ההונגרים הובילו בתוצאה 2:1. נזמה היה כי זאת תהיה התוצאה הסופית. ואו, קצת לפני תום המשחק, התרחש משהו ש- רבים מהצופים לא הספיקו לראותו. שחקן מכבי עמד במר- חק 25 מטר מהשער ההונגרי, כשגבו מופנה לשער. הכדור הגיע אליו. הוא בעט רק בעיטה אחת, תוך כדי סיבוב — והכדור היה ברשת.

כמו כל הקהל, נדהם גם השוער ההונגרי עצמו. הוא היה כה מבולבד ומרוגז עד שהשליך את כובעו כבעט על הקרקע ועזב את המגרש. אמר הדיגוסטי לאחר המשחק: "שער כזה עוד לא הבקעתי בחיי".

מעטים היו האנשים שהכירו את השחקן אשר הבקיע את השער. משר שנים לא ראה אותו איש על מגרשי הכדורגל בארץ. רק הותיקים זכרו את אליעזר שפיגל, כוכב מכבי פתחתקוה לשעבר, שהוגלה בשנת 1944 לאיטליה, יחד עם עוד 250 גולים, כחשוד בהשתייכות לארגון טרוריסטי.

שבוע אחד בלבד לפני המשחק, חזר אליעזר לארץ, אל אשתו, אל בתו ואל הכדורגל. ביום שיש שבת לביתו וביום השבת כבר רץ על מגרש הכדורגל במשחק בין קבוצת מכבי פתחתקוה והפועל תל-אביב, בו הבקיע את שערו של חודורוב בצורה בלתי ניתנת לתיאור.

תוך ימים ספורים, הפך שפיגל להיות אימת כל שחקני הכדורגל בארץ. קבוצות הערים הגדולות הציעו לו הצעות מפתות. שור בלטרון, לפני השחרור הסופי, הציע לו דוד הכהן, עוה מצעורי השבת השחורה, להצטרף להפועל חיפה. חוק מיוחד הועבר בהתאחדות הכדורגל כדי לאפשר לו להצטרף למכבי תל-אביב. לפי חוק זה תיחשב תקופת שהותו של שחקן במעצר, כתקופת הסגר המאפשרת הע- ברתו מקבוצה לקבוצה.

אולם אליעזר שפיגל נשאר נאמן לקבוצת האם שלו מ- פתחתקוה, עמה עבר את רוב 18 השנים שהוא נמצא על מגרשי הכדורגל.

בגיל 15 וחצי היה אליעזר, כשנקרא לשחק עם קבוצת הבוגרים המפורסמת של מכבי פתחתקוה, שכללה שחקנים בעלי שם. הוא קיבל את תפקיד החלוץ המרכזי ומשך 18 השנים שלפניו מאו, לא הוצא שפיגל מעולם מהמגרש, לא עליידי שופט ולא עליידי מרכיבי הקבוצות. מעולם לא נזף בו שופט ולא הזהירו. רק שחקנים מעטים יכולים לזקוף לזכותם עובדה כזו. אחד מהם הוא סגלי מתיס הבריטי, ששפיגל רואה בו את האידיאל של שחקן הכדורגל.

★ ★ ★

הכדורגל עמד בראש מחשבותיו של אליעזר. הוא עזב את בית-הספר התיכון ותחל עובד 12 שעות ביום בהשקאת פרדסים, כדי שיוכל להתמסר כולו לספורט.

כשפרצה מלחמת העולם השנייה והפרדסים לא הכניסו עוד, הפסיקו בעליהם להשקותם. אליעזר הפך מחוסר עבר דה, אני בפעם הראשונה והיחידה, עבר לשחק בקבוצה אחרת.

אימון משפחתי. אליעזר שפיגל במדי קבוצת הכדורגל של מכבי פתחתקוה. מאמן את בנו עמיחי בן ה'פ, בתרגילי כדור. מהצד, צופות הדסה ונילי, האם והבת, הנלהבות לכדורגל ממש כמו הגברים במשפחה, אינן מחמיצות אף תחרות.

עוקב אחריהם בלילות ששי כדי לראות אם הם מקיימים את הוראותיו.

סדר חיים זה נשאר גם לאחר נשואיהם והולדת בתם נילי (13) ובנם עמיחי. מדי שבת בשבת, אוכלת המשפחה כולה ארוחת צהרים מוקדמת, כדי להגיע עם האב למשחקיו. כמעט לא היה משחק בו שיתק אליעזר שהדסה לא נכחה בו, אפילו בחדשי הרינונה האחרונים.

אליעזר עצמו לא נשאר חייב למשפחתו. לא פעם ויתר על נסיעות לחוץ לארץ, בגלל מצב בריאותה הלקוי של אשתו. הדסה חלתה בימי גלותו של בעלה, כאשר גאלצה לעבוד כדי לפרנס את עצמה ואת בתה. כאשר יוצא שפיגל למסע, כמסעותיו האחרונים בקו אמריקה-מוסקבה-הונג- בוי, עומדת הדאגה למשפחתו בראש מחשבותיו.

★ ★ ★

זכר ביסוסה של קבוצת מכבי פתחתקוה בין קבוצות הצמרת בשנים האחרונות, אפשר לזקוף לזכותו של שפיגל גילוי ופיתוח דור שחקנים חדש, הן בקבוצתו והן בקבוצות אחרות.

כשהתגייס אליעזר לצה"ל, ניתן לו תפקיד של אחראי על ענף הכדורגל בפקוד ההדרכה. במשך שנות שירותו, זכתה קבוצתו בקביעות בגביע הרמטכ"ל. שפיגל גילה אז מספר שחקנים, הנמנים כיום בין טובי הכדורגלנים במדינה. ביניהם: יוסף גולדשטיין, שחקן מכבי תל-אביב לשעבר, אשר בלוט, שחקן הפועל תל-אביב, זליקוביץ' ואהרון שרשיינסקי.

כשהתחרר אליעזר מהצבא, עבר לעבוד כנהג באגד, עבודה שהתמלאה באותה נאמנות ומסירות שהוא מקדיש למשפחתו ולכדורגל.

אך למרות סגולותיו, היה אליעזר שפיגל משר שנים הכבשה השחורה של הכדורגל הישראלי, רק משום ששיחק בקבוצה שלא היו לה גב חזק ורודים עשירים. תמיד דאגו לקפחו בהרכבים ובנסיעות; רבים אף חזו את חיסולו המהיר ככדורגלן.

אולם מאורעות השנה האחרונה היפנו באופן פתאומי את כל הזקוקים אל דמותו הענוותנית והבלתי מתבלטת. בקורס המאמנים שערך גיבונס מיד בבואו ארצה, היה שפיגל היחיד מתוך 30 חניכים שזכה לסיים את הקורס בהצטיינות.

למרות לחץ אגודת מכבי תל-אביב בהתאחדות, שגריר בית הלוי יהיה לסגנו של גיבונס כמאמן נבחרת הכדורגל — דבר שנראה טבעי למדי, נוכח נסיונו הרב של גרי — התעקש גיבונס ששפיגל יהיה סגנו. עבודתו במבחנים הבינלאומיים האחרונים, הצדיקה בכל הבחינות בחירה זו.

השבוע, כשהתכונן שפיגל לנסיעתו הקרובה לקורס המאמנים בברייטניה, הבטיח הוא: "אני מקוה שאצליח בתפקיד שהטילו עלי".

הוא צורף לביתר תל-אביב, לאחר ססודרה לו עבודה כי מלשש יהלומים. אותה שעה, היה כבר שפיגל כדורגלן מעולה.

פירסומו ככדורגלן לא הפריע לבריטים לעצרו בשנת 1944 ולהגלותו לאריתריאה, למרות שלא היה חבר פעיל בארגון מתחתרת. בשעת עוצר, נעצר שפיגל בלכתו לעבודה. הוא הוגלה לפני שהספיק להיפטר מאשתו ובתו, בת שמונת החודשים.

השנתיים שבילה בגלות, במחנה מעצר סגור, איפשרו לש- פיגל לפתח את עצמו ככדורגלן, ללש ולשפר את סגולותיו תיו הטבעיות. במחנה קראו לו כולם: נעליים אדומות, בשל נעלי הכדורגל האדומות שלא היו יורדות מעל רגליו. שומ ריו כה התלהבו ממשחקו עד שצרפוהו לנבחרת אריתריאה. מפקד המחנה הבריטי, בדרגת בריגדיר, היה עומד שעות רצופות ומתבונן באימוני הפרטיים של עצירו. יום אחד הציע לו גלויות לנסוע לאנגליה ולשחק באחת הקבוצות המפורסמות. שפיגל העדיף לחכות לשיחרור ולחזור לארץ.

מאו, שחקן בקביעות בקבוצת האם, הפך לראשה, מאמנה והרוח החיה שבה. גם יריביו לשדה מקבוצות אחרות הע- ריכוהו כשחקן וכאדם. פרט מאלף הוא המשאל שנערך בין 35 שחקני סגל הנבחרת הישראלית, בשנת 1948. מטרת ה- משאל היתה לבחור את 18 השחקנים שייצגו את נבחרת ה- בארצות-הברית. אלי פוקס, שהיה אז בשיא כושרו והפייבוריט בכדורגלני הארץ, זכה ב-33 קולות. שפיגל קיבל את המקסימום — 35.

★ ★ ★

על מגרש הכדורגל של מכבי פתחתקוה, שעה קלה לפני שעומד להתקיים שם אימון הקבוצה, חוזר ונשנה מדי פעם מחזה מוזר. שני גברים מתאבנים לבדם בכדור. האחד, מבוגר מוצק ובעל יכולת טכנית מעולה, הוא אליעזר שפיגל (34) מאמן הקבוצה. השני הוא ילד בן 9, עמיחי שפיגל, בנו.

אליעזר החליט לעשות מבנו כדורגלן, מאמנו זה שנתיים ברציפות ובשיתותיו. כל רגע פנוי הם מנצלים לאימון משותף, בביתו הם יוצאים לגא או לחצר להתאמן, ובימות החורף משמש להם המסדרון בדירתם כזירת אימונים.

כי הכדורגל הטביע את חותמו על כל חייה של משפחת שפיגל, עוד מיום בו הכיר אליעזר את הדסה, שעתידיה היתה להיות אשתו, והיתה חניכתו במכבי הצעיר. או לא היססה הדסה לשחק כדורגל עם הבנים. למענו, היתה מוכנה להקריב את ימי השישי ולהישאר בבית עם אליעזר, כדי שיוכל לגוה לקראת משחקי השבת, כמצוות המאמן. עד היום זוכר הווג, כיצד היה נחמיה גראף, מנהל הקבוצה

תוצאות תחרות ראל

אחרי מיון קפדני ובדיקה מדוקדקת של אלפי התשובות שנתקבלו לתחרות "ראלי" נערכה ביום 10 לאוקטובר 1956 הגרלת הפרסים בנוכחותם של נציגי מכתב-ניקה יעקב בוקשטיין, פרסום טל-אריאלי והעולם הזה. דניאלה בת השמונה, בתו של הטייס דניאל בוקשטיין, הוציאה את הפתרון הזוכים מבין הקלפי שהכילה את אלפי התשובות הנכונות (ראה תמונה למטה). דניאלה, שהיא בעצמה בעלת אופני "ראלי"-נוער (מימין), העלתה את 27 הזוכים הבאים:

הפרס הראשון: אופני פלדה "ראלי"
גיאורא מימון (וודינסקי), נתניה שכונת מכבי, על-יד רחוב גורדון.
הפרס השני: שעוןיד מפואר
אבי קטוני, תל-אביב, שד' נורדאו.

פרס 2 עד 27: עם גלובוס כל אחד
משה מרש, תל-אביב, גבעת עמל ב' רחוב ד' 23; אליעזר ילסקי, רמת השרון; בן-ציון בלומנפלד, תל-אביב, דיזנגוף 114; יצחק ווסרמן, תל-אביב, מרים החשמונאית 10; קלמן מסינג, רחובות, שיכון הוותיקים 67; יחיאל צברי, תל-אביב, קלישר 21; אהוד ססובר, גבעת השלושה; מאיר חבשוש, ירושלים, רוחמה, יוסף בן-מתתיהו 27; מנחם קישון, נתניה, תרומפלדור 1; יוחנן קולפשוטק, חיפה, בצלאל 26; אברהם דובינסקי, תל-אביב, קריית שלום, אהרון 13; יוסף ליפשיץ, רמת-גן, רחוב יהלום 34; שרונה אבני, חדרה, רחוב אחד העם; צבי שכניוק, חיפה, פלמח 6; בנימינוביץ, תל-אביב, מרכז מסחרי 34/36; אהרון נצר, גבעתיים, ברדיצבסקי 27; יאיר אבנר, תל-אביב, הרצל 66; אלישע נובק, מרחביה, המוסד החינוכי; אילה דגון, ירושלים, הס 10; איתן שטינבוק, תל-אביב, גריונים 5; לאה אנגל, חיפה, מעברת קריית שמואל 220; נסים מועלם, תל-אביב, פרישמן 90; צבי צביאלי, תל-אביב, נחלת בנימין 81; גדעון ליכטנר שטיין, תל-אביב, אלכסנדר ינאי 6; אריאל אוקסהרן, תל-אביב, בר-כוכבא 63.

על הזוכים לפנות ל"טכניקה" יעקב בוקשטיין, נציג אופני פלדה "ראלי" בישראל, תל-אביב, רחוב רמב"ם 22, החל מן ה-28 לאוקטובר בין השעות 11 ל-1 לפני הצהריים.

"ראלי" - אופני הפלדה
"RALEIGH" - The All Steel Bicycle

(המשך מעמוד 5)
רק אשה אחת הכירה את יולין זמן ממושך ומקורב. היתה זאת אסתר (אירנה) פידל (38), אשתו של אלכסנדר במשך שלוש שנים.

דעתה של אשתו

באחד מהדשי החורף של שנת 1950 נכנס סגן נמוך קומה וממושקף למספרה יפואית, ביקש להתגלח. אירנה ניגשה אליו למלא את מבוקשו. היא היתה אשה בריאה וחמודה, לא ניכרו עליה שנות הלחימה בנאצים במחתרת היוגוסלבית. קשה היה להאמין כי היתה אם לילדה בת 16, הנשואה כיום לשוויצרי ותושבת הלבנון. בין הקצין לספרית נקשרה שיחה. היא גמ' שכה גם לאחר הגילוח. אירנה הזמינה את אלכסנדר יולין לביתה.

עוד באותו הערב החליטו להתחתן. אמרה אירנה: "הוא סיפר לי שהוא בודד וחסר משפחה. גם אני חלמתי שיהיה לי בית. היתה לי בת גדולה, ידעתי שעוד מעט היא תעזוב אותי ואשאר לבד. אמרתי, למה לא? והסכמתי להתחתן עמו. עשיתי טעות."

הטעות התבררה לאירנה רק אחרי שנה. רק אז למדה להכיר שמשוהו לא בסדר עם סאשקה בעלה. סיפרה היא: "היה לו טבע כזה, שלא היה יכול לשבת במקום אחד. תמיד היה מוכרח לרוץ, להיות בכל מקום, להופיע בכל מקום. לכל כנס היה רץ וסוחב אותי ביד. לא הבנתי אף מלה ממה שאמרו שם, ישבתי כמו מטוטלת. הוא היה מוכרח להכיר את כולם, את כל הגדולים, להצטלם עם כולם. רצה שיכתבו עליו בעיתונים ו' שכולם ידברו עליו ויאהבו אותו."

לפעמים בכלל היה שוכח שיש לו בית. היה נוסע ומשאיר אותי לבד במשך שבועות. לא היה איכפת לו חיי המשפחה - העיקר לרוץ ולעשות שחיין. זה שאומרים עליו שהיה חי עם בחורות, זה שקר. אני חייתי איתו ואני מכירה אותו. הוא עשה את זה רק בגלל שיבכרו עליו שיש לו בחורות. בשבילו לצאת כל יום עם בחורה אחרת היה שחיין גדול."

אחרי שלוש שנות חיים משותפים, וליתר לידה פיקחית וחמודה, עזבה אירנה את סאשקה לפני שנה קיבלה ממנו גט. הילדה נשארה אצלה.

כל הסימנים מעידים שאלכסנדר יולין היה לקוי ברוחו במחלה הנקראת אישיות מפו'צלת.

נוסע למוסקבה

מיום שעזבה אותו אשתו, החלה הירידה של סאשקה. הוא עוד הגיע לדרגת סרן, אולם זמן קצר לאחר מכן נשי פט. הורד מדרגתו ופוטר מצבא הקבע. ה' שמועות אמרו שהוא נאשם בנסיון לאנוס מוכירה נשואה. אחרים טענו שהיה זה ל' אחר שהתחנף וסטר לסגן-אלוף על לחיו.

חיו האורחים לא עלו כה יפה, כקריירה הצבאית שלו. הוא השיג זכיון לקנית שיירי אוכל ממחנות צבא. עשה עסקים עם בעלי דירי חזירים בסביבות רמלה. כשנודע לאן הולכים שיירי המזון, הוציאו את הזכיון מידי. הוא שלם 200 לירות שוחד כדי לקבל זכיון לשיירי מזון מבית-החולים הדסה בתל-אביב. הוא לא קיבל את הזכיון ואף לא את הכסף.

עסקיו של סאשקה החלו מתמוטטים. הוא החליט להיות לעתונאי. ושוב יום מבצע שעתיד היה להקנות לו פירסום: חזירה לברית-המועצות. היה זה עוד לפני שברית-המועצות פתחה את שעריה לביקור ישראל. לים. סאשקה לא עסק בסוליטיקה. בברית-המועצות נמצאת בתו מנשוואי הראשונים, והוא קיווה שבאמצעותה יוכל לחדור אל מעבר למסך הברזל.

אולם העתונים הישראליים, אליהם פנה להסדר נסיעותיו, דחו אותו. סאשקה עזב את הארץ, נסע לשוויץ, הסתבך בעניינים בלתי כשרים ושם נולד במוחו הרעיון לה' יות מרגל. המניעים לכך היו רצונו לצאת ממצבו הכספי הקשה ולחזור שוב לעבודתו המוכרת מלפני שנים - לזכות בפירסום. השבוע זכה יולין בפירסום ששאף לו, אם לא למעלה מזה.

שמו הפך לשם המוכר ביותר במדינה. פרשת חייו וגבורותיו התפרסמה בן לילה. בסיועה האדיב של התביעה הכללית, של-ראשונה בתולדות המשפטים מסוג זה גילתה

את קלפיה לעתונות לפני שהחל המשפט, נופחה את הפרשה לממדים שהפכו את יולין לראש שירותי הרגול המצרי בישראל. אולם כשהחל השבוע להתברר בפני בית המשפט המחוזי בתל-אביב משפטו של יולין, נתגלו העובדות באור חיוור יותר.

הצגה מוצלחת

ביום הראשון לביור המשפט, היה אולמו של השופט קנת מלא עד אפס מקום. במסדרון, חיכך סקרנים בתור לראות מרגל חי. אשה אחת ניסתה לפרוץ לעצמה דרך אל האולם כדי "לראות איזה מיסוס זה!" רק שוטרי המשמר עצרו אותה.

אך כבר ביום השני, פנה ההתעניינות. התנהגותו של יולין, תיאור מעשיו בעתונים ופרטי עבירתו הבהירו כי לא היתה כאן כל דמות מיסטורית מעולם האגדות של ה'ריגול.

הנאשם עצמו ישב בין שני שוטרים, מוריינים באקדחים. הוא עקב בסקרנות של ילד אחרי ניסויי שערך קצין המשטרה אבי רהם חגג עם דיו הסתר שנמסרה ליולין על ידי המצרים.

חגג נטל את הבקבוק הקטן, שהיה מלא חציו בנוזל לבן, טבל בו עט רגלי. הוא העביר את הצפון על נייר לבן, שירטט כמה קווים. בתנועה של קוסם של רביו, הציג את הנייר לשופט ולקהל. לא נראה עליו כל סימן.

אך ההצגה לא הגיעה לקיצה. חגג טבל שוב את העט, כתב את שמו על גבי הנייר. אחריו הוסיף גם השופט כמה שטרסות. ואז בא שיא ההצגה: חגג נטל בקבוק יוד, מרח את הנוזל החום על גבי הנייר. מריחה בנוזל אחר - והכתב קפץ בקחים לבנים על גבי הרקע החום.

הקהל נהנה. נהנה יותר מכולם - הנאשם, כיאה לגיבורה של הצגה ציבורית מוצלחת.

למי מועיל המשפט?

אהיה ספק שיולין הציג למצרים את שירותו. הוא עצמו הודה בכך. ב' מצרים גילה למודיעין המצרי כמעט כל מה שהיה ידוע לו על צה"ל, עור לשדור ה' עברי בקול קהיר בעצות על מלחמה פטר כולוגית. אך עיקר סיועו למצרים היה בזה שעזר להם לזהות תמונות מבסחנה. ב' צורה זו אושרה הטענה כי יותר משהוא משרת את חיילי צה"ל, מסייע שבועון זה בידי שירותי המודיעין של האויב.

מצויד בסכו כסף ניכר, דרכי קשר ל' העברת ידיעות אל המצרים, צופן סודי ודיו נסתרת, חזר יולין לישראל להתחיל כעבור דתו. כשנעצר, מיהר להצטדק: "כל מה ש' עשיתי, עשיתי לטובת המדינה. רציתי להור' לין את המצרים שולל ולעזור למודיעין הישראלי להשתמש בי כדי לחבל במודיעין המצרי."

שיטת עבודה זו היא שיטת מודיעין מ' קובלת אך שלטונות ישראל החליטו כי יולין לא קורץ מהחומר שממנו קורצו מרגלים רציניים. הוא הועמד לדין. לא היה כל ספק כי אלכסנדר יולין עבר עבירות חמורות, הפר את כל פקודות ה' סודות הרשמיים וגרם נזק לכוחות הבטחון של המדינה. על עובדות אלו לא היה כל ויכוח.

התעלומה הגדולה בפרשה זו הוא הרעש שקם סביבה. אלכסנדר יולין אינו המרגל היחידי שנתפס על-ידי שירותי הבטחון ה' ישראלים. אנשי המשטרה הפלילית העירו במשפט, שמקרים כמקרהו של יולין אינם נדירים. יולין גם אינו הגדול במרגלים ש' נתפסו עד כה. היו מרגלים קטנים ממנו, גדולים ממנו ובדרגתו הוא.

כי בסך הכל, לא היה אלא מרגל חובב, מופרע ברוחו. אחרת, קשה היה להבין את ספוריו מיד אחרי שובו לישראל, בהם גילה לאנשים שונים את כל פרשת מסעותיו מ' שחיין ועד קהיר.

לעומת זאת היתה ברורה נקודה אחת: הנזק שנגרם לבטחון המדינה על-ידי המשפט הפתוח, בו הועלו בעיות ועובדות בטחוני' יות ראשוניות במעלה, היה רב מאד - אולי גם הרבה יותר מזה שנגרם על-ידי מעשיו של יולין עצמו.

• ביניהם גם העולם הזה.

סיפורה של עולה על ח"י מעברה - כפי שאיש מבחוץ אינו מכיר

מכרו אותי ב־150 ל"י

טובים. אמא שלו היתה טובה אלי. היא אמרה לי שהיא רק רוצה שאני אלה לך נכד זכר. אבל אני הייתי עוד ילדה.

★ ★ ★

שלושה חודשים אחרי החתונה קראו ליצחק לצבא. הייתי גרה אצל ההורים של בעלי. הם אנשים טובים. רק בלילה פחדתי מיצחק. הייתי עוד ילדה. חברות שלי במעברה הלכו לבית-הספר. גם אני אמרתי שאני רוצה ללכת לבית-הספר. אמא של יצחק לקחה אותי למטבח ואמרה לי שאני כבר אישה נשואה ולא צריך לדבר ככה. היא אמרה שגם היא לא למדה לקרוא ולכתוב.

בכיתי ואמרתי לה שאני רוצה, שגם המורה מסכימה ללמד אותי. אבל הם לא הסכימו. רק רצו שאני אלה ילד. התחלתי שוב לעבוד במשק בית. את הכסף הייתי שומרת. כי רציתי לקנות לנו דברים בשבילנו. יצחק הבטיח לקנות לי בגדים לפני החתונה, אבל אבא אמר לו שיתן לו את הכסף. הוא לא קנה לי כלום.

יצחק כבר היה בצבא. היה לי טוב כשהוא לא היה. כי אז הייתי יכולה להיות עוד ילדה כמו הילדות. חברה שלי אסתר סיפרה לי מה שעושים בבית-הספר, וההורים של בעלי לא אמרו לי על זה כלום. הייתי עובדת ובערבי הייתי עוזרת לאמא של בעלי להשכיב את הילדים הקטנים. ולפעמים הייתי נפגשת עם החברות שלי שעבדו או למדו בבית-הספר. פעם נתתי לחמותי לירה מהכסף שהרווחתי בספוגיה. ראיתי שאין לה כסף והיא היתה צריכה לקנות פתיליה. היא לקחה את הכסף ושמחה מאד. אבל אבא שלי שמע שאני מרויחה כסף ושואני נותנת את הכסף לחמותי, יום אחד בא ואמר שאני מוכרחה ללכת איתו, כי פה אצל ההורים של בעלי לא טוב. הלכתי. הוא אבא שלי. חמותי לא אמרה כלום. היא אמרה טוב תלך, כי לא רצתה שיעשה לי צרות.

ההורים שלי אמרו כי בעלי הוא לא טוב ושההורים שלו שודדים את כל הכסף שלי. עבדתי הלאה בבתים ברמת-גן. כל הכסף מסרתי לאבא שלי, כי פחדתי שיכה אותי. אחר כך בא יצחק, בעלי. אבא שלי לא נתן לו להכנס. הוא אמר לי שהוא צריך לתת לי גט, ושהוא בעל לא טוב.

אמא שלי צעקה שרק שילם בשבילי מאה וחמישים לירות ושתן עוד כמה אם הוא רוצה אותי, כי עכשיו מקבלים כבר שלוש מאות. יצחק אמר שהוא חילל ושאלו לו כסף. הוא הלך. כל חודש היה בא והם היו מגרשים אותו כמו כלב. בחיי, זה הרגיו אותי, כי אני בחורה טובה והם עשו ממנו צחוק. אבל אף אחד לא רוצה לריב עם אבא שלי.

★ ★ ★

אהיה לי טוב. כל הזמן חשבתי מה יהיה. הורי אמרו לי שאני בת לא טובה, מפני שאני לא רוצה לתת גט לבעלי ושבגללי אין כסף. לא אמרתי כלום, אבל חשבתי לי שהם הורים לא טובים אם ככה הם עושים לי. פעם באה חמותי, אמרה לי שרוצה לדבר איתי. אמרתי טוב. היא תמיד היתה אישה טובה. היא אמרה לי כי בעלי רוצה גט, כי ככה אי-אפשר. אמרתי שאני רוצה לראות אותו. הוא בא אלי לעבודה. אמרתי לו: "למה תעשה לי ככה? אני צריכה בחור להתחתן. אם יהיה אחר, אני לא יודעת אם הוא יהיה טוב ומה יעשה לי. אותך אני כבר מכירה."

גם הוא אמר לי שצריך בחורה ושואני בחורה טובה בשבילנו. הסכמנו שאני אברח מן הבית ואבוא לגור אצלו. זה היה כבר כשעמד להשתחרר מהצבא. היה עוד שבוע עד שישתחרר. כל הזמן הזה פחדתי נורא. כשהשתחרר, השארתי את כל החפצים שלי בבית הורי ובאתי אל בעלי. ישנתי אצלו. כבר היה לנו טוב בית. באותו לילה באמת אהבתי אותו והוא גם אותי.

למחרת בא אבא ורדש שאחזור. בעלי וכל המשפחה שלו אמרו לו שיעזוב אותנו כי אחרת לא טוב יהיה. אבי פחד. הוא קילל אותי והלך. מאז הורי לא דיברו איתי. עבדתי הלאה במשק בית. יצחק עבד כסבל ברחבת קמח. ההורים שלי לא אמרו כלום. רק ירדו כשעברתי על דם. גם כשנכנסתי להריון, המשכתי לעבוד. כשהייתי בחודש השביעי, פעם אמא שלי רדפה אחרי ברמת-גן. לבסוף תפסה אותי בכביש צדדי. היא צעקה כי יש לי ממזר וכי לבת שלה לא יהיה ממזר. היא הכתה אותי, הפילה אותי ובעטה בבטן שלי. היא השאירה אותי על הכביש. אנשים טובים, אני לא יודעת אפילו מה, לקחו אותי לבית חולים. באותו לילה הפלתי. זה היה צריך להיות הבכור שלי.

הייתי חרבה זמן חולה. שנה אחרי זה שוב נכנסתי להריון. כשהייתי בחודש תשיעי בא אלינו אבא שלי ורצה להרביץ לי. הוא לא רצה ממני נכד. בעלי הוציא סכין. באו שכנים וגרשו את אבא שלי. לא רציתי שירצחו אותי. הוא בכל זאת אבא שלי. עכשיו הילד שלי כבר בן שנה וחצי. הוא ילד יפה ופיקח.

אני שוב בהריון. אני צריכה לעבוד כי אין מספיק כסף. רציתי ללמוד בערב בבית-הספר. בחורות המעברה למדו ועברו קורס תפירה. הן יכולות לקרוא וכתוב וספרים. אני כבר לא יכולה ללמוד, אני צריכה להיות אישה טובה לבעלי, להכין את האוכל, לשמור על הילד ולהכין את המיטה.

אבל הילדים שלי כבר לא יסבלו ככה. עכשיו כל החיים שלי אני רק חיה כדי שהילדים שלי כבר לא יסבלו כמוני.

תמיד שהייתי באה הביתה בשבתות מן העבודה, היה אבא שלי אומר לי שאני צריכה להתחתן. אחרי שבועיים שלושה אמר לי אבי שאם אני לא מסכימה להתחתן, אז הוא ירצה אותי. הוא הרביץ לי כל כך חזק שכבר לא יכולתי. צעקתי שאני מסכימה.

למחרת הלך אבי יחד איתי לרב קוממי. הוא הרב של המעברה שלנו. הוא לקח אותי לרבנות לפתח-תקוה. שם אמרו לנו שצריך לבדוק אותי. הלכנו לרופא. היה שם בחור אשכנזי מהרבנות. אני ועוד ילדה אחרת. הרופא בדק אותי וכתב לי בתעודה בשביל הרבנות כי אני בת שבע עשרה. אבל הייתי רשומה על תעודת העולה ותעודת הזהות בת שלוש עשרה, וכל השכנים שלנו גם כן ידעו כי אני בת שלוש עשרה. אבל כולם עושים ככה. הולכים לרב והוא מסדר את זה ברבנות בפתח-תקוה.

עם התעודה שנתן הרופא לבחור שהלך איתנו, כבר נתנו רשיון לחתונה עשו לי חופה וקידושין. אבל אני כבר לא זוכרת מה שהיה שם. כל הזמן פחדתי ובכיתי. קבלנו חדר במעברה, יצחק ואני. יותר נכון זה היה חדר אצל ההורים שלו. אבל אני רק בכיתי. שלושה לילות לא רציתי להיכנס לחדר שלנו. ישנתי לפני הבית, כי ההורים שלי לא

כותבת הסיפור. מחכה לעבודה

רצו לקבל אותי חזרה אליהם. אחרי שלושה ימים בא יצחק בעלי אל אבי, ואמר לו כי הוא רוצה לתת לי גט ולקבל את הכסף שלו חזרה.

אז אבי כעס נורא. הוא קרא לי ואמר לי שאישן בבית, וליצחק אמר שיחכה עוד קצת. קצת, בלילה, כשישנתי — כי כבר שלושה לילות לפני זה לא ישנתי והייתי עיפה מאד — הוא לקח חגורה והרביץ בי בכל הכוח. כשכבר לא היה לי כוח, באה אמי ועזרה לו בנעל. כמעט כל הלילה היכו אותי. השכנים אמרו ולהם שדי. אבל ההורים שלי אמרו להם שאני הבת שלהם ושהיא רוצה להתחתן. צעקתי נורא. כמה פעמים התעלפתי. אף אחד לא בא לעזור לי, ואני ילדה בת שלוש עשרה. גם אלוהים לא עזר לי. ככה כשבכיתי הרבה קיוויתי שיעזור לי. אבל לא עזר. בבוקר אמר לי אבא שלי, אם עכשיו אסרב לבעלי יצחק, הוא ירצה אותי. ידעתי כי הוא לא צוחק. הוא קיבל מאה וחמישים לירות. זה הרבה כסף.

בלילה שכבתי כבר בבית החדש. אבל לא יכולתי להתאפק. בכיתי נורא. יצחק בעצמו היה צעיר, בן שבע עשרה, אמרתי לו שיעזוב אותי. אבל הוא היה מעוצבן, ואמר לי שלא יכול להראות את הכרצוף שלו, אם יעזוב אותי. אני כבר לא יכולתי לעשות כלום. לא נשאר לי עוד כוח. שלושה ימים כמעט שלא אכלתי. לילה שלם של מכות עשה אותי כולי כמו פצע גדול אחר.

אחרי כך רק רציתי למות. לא יכולתי להסתכל ליצחק למחרת בפנים. כי בכלל לא ידעתי אותו ולא הכרתי אותו. הוא היה בחור טוב. הוא לא סיפר שום דבר על הלילה. זה היה לי נורא. עוד הרבה זמן אחרי זה כשנזכרתי באותם לילות אני מוכרחה לבכות.

כל הזמן התבישתי לפני יצחק. לא דיברתי איתו, וכשניסה לדבר איתי גם כן לא דיברתי. אבל לאט לאט התרגלתי. גם פחדתי מאבא שלי, וההורים של יצחק הם הורים

טובים. אמא שלי היתה טובה אלי. היא אמרה לי שהיא רק רוצה שאני אלה לך נכד זכר. אבל אני הייתי עוד ילדה. ★ ★ ★

למחרת הלך אבי יחד איתי לרב קוממי. הוא הרב של המעברה שלנו. הוא לקח אותי לרבנות לפתח-תקוה. שם אמרו לנו שצריך לבדוק אותי. הלכנו לרופא. היה שם בחור אשכנזי מהרבנות. אני ועוד ילדה אחרת. הרופא בדק אותי וכתב לי בתעודה בשביל הרבנות כי אני בת שבע עשרה. אבל הייתי רשומה על תעודת העולה ותעודת הזהות בת שלוש עשרה, וכל השכנים שלנו גם כן ידעו כי אני בת שלוש עשרה. אבל כולם עושים ככה. הולכים לרב והוא מסדר את זה ברבנות בפתח-תקוה.

עם התעודה שנתן הרופא לבחור שהלך איתנו, כבר נתנו רשיון לחתונה עשו לי חופה וקידושין. אבל אני כבר לא זוכרת מה שהיה שם. כל הזמן פחדתי ובכיתי. קבלנו חדר במעברה, יצחק ואני. יותר נכון זה היה חדר אצל ההורים שלו. אבל אני רק בכיתי. שלושה לילות לא רציתי להיכנס לחדר שלנו. ישנתי לפני הבית, כי ההורים שלי לא

רצו לקבל אותי חזרה אליהם. אחרי שלושה ימים בא יצחק בעלי אל אבי, ואמר לו כי הוא רוצה לתת לי גט ולקבל את הכסף שלו חזרה. אז אבי כעס נורא. הוא קרא לי ואמר לי שאישן בבית, וליצחק אמר שיחכה עוד קצת. קצת, בלילה, כשישנתי — כי כבר שלושה לילות לפני זה לא ישנתי והייתי עיפה מאד — הוא לקח חגורה והרביץ בי בכל הכוח. כשכבר לא היה לי כוח, באה אמי ועזרה לו בנעל. כמעט כל הלילה היכו אותי. השכנים אמרו ולהם שדי. אבל ההורים שלי אמרו להם שאני הבת שלהם ושהיא רוצה להתחתן. צעקתי נורא. כמה פעמים התעלפתי. אף אחד לא בא לעזור לי, ואני ילדה בת שלוש עשרה. גם אלוהים לא עזר לי. ככה כשבכיתי הרבה קיוויתי שיעזור לי. אבל לא עזר. בבוקר אמר לי אבא שלי, אם עכשיו אסרב לבעלי יצחק, הוא ירצה אותי. ידעתי כי הוא לא צוחק. הוא קיבל מאה וחמישים לירות. זה הרבה כסף.

בלילה שכבתי כבר בבית החדש. אבל לא יכולתי להתאפק. בכיתי נורא. יצחק בעצמו היה צעיר, בן שבע עשרה, אמרתי לו שיעזוב אותי. אבל הוא היה מעוצבן, ואמר לי שלא יכול להראות את הכרצוף שלו, אם יעזוב אותי. אני כבר לא יכולתי לעשות כלום. לא נשאר לי עוד כוח. שלושה ימים כמעט שלא אכלתי. לילה שלם של מכות עשה אותי כולי כמו פצע גדול אחר.

אחרי כך רק רציתי למות. לא יכולתי להסתכל ליצחק למחרת בפנים. כי בכלל לא ידעתי אותו ולא הכרתי אותו. הוא היה בחור טוב. הוא לא סיפר שום דבר על הלילה. זה היה לי נורא. עוד הרבה זמן אחרי זה כשנזכרתי באותם לילות אני מוכרחה לבכות.

כל הזמן התבישתי לפני יצחק. לא דיברתי איתו, וכשניסה לדבר איתי גם כן לא דיברתי. אבל לאט לאט התרגלתי. גם פחדתי מאבא שלי, וההורים של יצחק הם הורים טובים. אמא שלי היתה טובה אלי. היא אמרה לי שהיא רק רוצה שאני אלה לך נכד זכר. אבל אני הייתי עוד ילדה. ★ ★ ★

למחרת הלך אבי יחד איתי לרב קוממי. הוא הרב של המעברה שלנו. הוא לקח אותי לרבנות לפתח-תקוה. שם אמרו לנו שצריך לבדוק אותי. הלכנו לרופא. היה שם בחור אשכנזי מהרבנות. אני ועוד ילדה אחרת. הרופא בדק אותי וכתב לי בתעודה בשביל הרבנות כי אני בת שבע עשרה. אבל הייתי רשומה על תעודת העולה ותעודת הזהות בת שלוש עשרה, וכל השכנים שלנו גם כן ידעו כי אני בת שלוש עשרה. אבל כולם עושים ככה. הולכים לרב והוא מסדר את זה ברבנות בפתח-תקוה.

עם התעודה שנתן הרופא לבחור שהלך איתנו, כבר נתנו רשיון לחתונה עשו לי חופה וקידושין. אבל אני כבר לא זוכרת מה שהיה שם. כל הזמן פחדתי ובכיתי. קבלנו חדר במעברה, יצחק ואני. יותר נכון זה היה חדר אצל ההורים שלו. אבל אני רק בכיתי. שלושה לילות לא רציתי להיכנס לחדר שלנו. ישנתי לפני הבית, כי ההורים שלי לא

רצו לקבל אותי חזרה אליהם. אחרי שלושה ימים בא יצחק בעלי אל אבי, ואמר לו כי הוא רוצה לתת לי גט ולקבל את הכסף שלו חזרה. אז אבי כעס נורא. הוא קרא לי ואמר לי שאישן בבית, וליצחק אמר שיחכה עוד קצת. קצת, בלילה, כשישנתי — כי כבר שלושה לילות לפני זה לא ישנתי והייתי עיפה מאד — הוא לקח חגורה והרביץ בי בכל הכוח. כשכבר לא היה לי כוח, באה אמי ועזרה לו בנעל. כמעט כל הלילה היכו אותי. השכנים אמרו ולהם שדי. אבל ההורים שלי אמרו להם שאני הבת שלהם ושהיא רוצה להתחתן. צעקתי נורא. כמה פעמים התעלפתי. אף אחד לא בא לעזור לי, ואני ילדה בת שלוש עשרה. גם אלוהים לא עזר לי. ככה כשבכיתי הרבה קיוויתי שיעזור לי. אבל לא עזר. בבוקר אמר לי אבא שלי, אם עכשיו אסרב לבעלי יצחק, הוא ירצה אותי. ידעתי כי הוא לא צוחק. הוא קיבל מאה וחמישים לירות. זה הרבה כסף.

בלילה שכבתי כבר בבית החדש. אבל לא יכולתי להתאפק. בכיתי נורא. יצחק בעצמו היה צעיר, בן שבע עשרה, אמרתי לו שיעזוב אותי. אבל הוא היה מעוצבן, ואמר לי שלא יכול להראות את הכרצוף שלו, אם יעזוב אותי. אני כבר לא יכולתי לעשות כלום. לא נשאר לי עוד כוח. שלושה ימים כמעט שלא אכלתי. לילה שלם של מכות עשה אותי כולי כמו פצע גדול אחר.

אחרי כך רק רציתי למות. לא יכולתי להסתכל ליצחק למחרת בפנים. כי בכלל לא ידעתי אותו ולא הכרתי אותו. הוא היה בחור טוב. הוא לא סיפר שום דבר על הלילה. זה היה לי נורא. עוד הרבה זמן אחרי זה כשנזכרתי באותם לילות אני מוכרחה לבכות.

כל הזמן התבישתי לפני יצחק. לא דיברתי איתו, וכשניסה לדבר איתי גם כן לא דיברתי. אבל לאט לאט התרגלתי. גם פחדתי מאבא שלי, וההורים של יצחק הם הורים טובים. אמא שלי היתה טובה אלי. היא אמרה לי שהיא רק רוצה שאני אלה לך נכד זכר. אבל אני הייתי עוד ילדה. ★ ★ ★

למחרת הלך אבי יחד איתי לרב קוממי. הוא הרב של המעברה שלנו. הוא לקח אותי לרבנות לפתח-תקוה. שם אמרו לנו שצריך לבדוק אותי. הלכנו לרופא. היה שם בחור אשכנזי מהרבנות. אני ועוד ילדה אחרת. הרופא בדק אותי וכתב לי בתעודה בשביל הרבנות כי אני בת שבע עשרה. אבל הייתי רשומה על תעודת העולה ותעודת הזהות בת שלוש עשרה, וכל השכנים שלנו גם כן ידעו כי אני בת שלוש עשרה. אבל כולם עושים ככה. הולכים לרב והוא מסדר את זה ברבנות בפתח-תקוה.

חוכניות

מדוע את הצליליתון?

כמה מעובדי קול ישראל נמנים על ה"אנשים האופטימיים ביותר בעולם. אחרי כל המשברים המרים שעברו על ראשם, בנסותם להציע תוכניות חדשות, או להכניס משיירות מרענן יותר בעובש של לוח המישרים, הם מוכנים עדיין מפעם לפעם להאמין כי "הפעם בכל זאת יזוז משהו", ולתת את כל כוחם לנסיונות חדשים, ה"מסתיימים" בקודמיהם במשברים ובאכזבות. וכך הולך וסובב רוח השיעמום הפחדני בגלי האתר, ועל מקומו יעמוד.

נסיון מסוג זה החליטו לעשות אלון שמקלר ויורם רונן לפני תשעה חודשים. לאחר שנים של נסיון בעריכת החידון המוסיקלי, השתוקק שמקלר ליצור שבועון רדיו מוסיקלי, שיביא למאזינים את כל העד והתוסס במוסיקה החיה, על כל סוגיה, מן הסימפונייה ועד הגאון.

לקברא אחים. לא קל היה לשכנע את מנהל התוכניות של קול ישראל, ד"ר ישעיהו ("שייק") שפירא להסכים לעצם התוכנית, ומסיבה פשוטה: אם כי איש מן המאזינים אינו יודע זאת, הרי קיים ברדיו מזה שנים דושיבועון מוסיקלי, בשם מעוון המוסיקה, הערוך בידי אפרים דייזבה. ה"עורך" המגיש לרוב במו פיו את התוכנית כולה, נוהג לקרוא בה קטעים שהוא מתרגם מתוך ספרים גרמניים ישנים על מוסיקה, המצויים בספרייתו הפרטית בכמות גדולה. אך אין ברדיו דבר חשוב וחזק יותר מזכותי אבות, ולא קל היה לד"ר שפירא להסכים להתנקשות מכונת זאת בחזקה ה"בלעדיה" של אחד מעובדי התחזיקים וה"שקננים" ביותר (מחוק לאולפן). יותר מחצי שנה היו מציעי התוכנית צריכים להיאבק על הצעתם, עד שלבסוף הועבר אפרים דייזבה, עם תוכניתו יחד, לגלי תוכנית ב', קברא אחים של כל התוכניות שאיש אינו רוצה לשמוע אותן, אבל איש אינו מעז גם לבטל אותן.

מונופול דיסנייה. מצויידים בתקציב ה"מנוון" של 45 ל"י לתוכנית, יצאו העורכים לדרכם, כבשו מן הרגע הראשון את אהדת המאזין, כמשרד המכון לחובבי מוסיקה כלכלה, לא זכתה אומנם התוכנית לפסוקי לאריות כלליות, האופייניות לתוכניות בידור רבות ממדים. אך חובבי מוסיקה רבים השתדלו לתכנן את עריבתם כך, שיוכלו להימצא ביום ד' בערב בבית, ליד המקלט הצרות התחילו מן הרגע הראשון. התברר כי הצליליתון התנגש לא רק במנופול של דייזבה. לא סחות ממנו, התרעמה על ה"עורכים בלה ברעם, עורכת ביטוח ובריס. גם היא התרגלה לחיות בשקט, ללא התח"ר, ולכלול בשעת הצורך בתוכניתה את המאורעות המוסיקליים, במקרה שאין לה די חומר תיאטרוני או קולנועי. נסיונם של עורכי הצליליתון לכסות כראוי ובאורח עקב את ההופעות המוסיקליות עורר אותה לחולל שערורייה. שמקלר ורונן, שאינם מטבעם לוחמים אמיצים ביותר, נאלצו ל"הבטוח" כי ינסו מאורעות מוסיקליים רק במידה שיקבלו אישור שלגברת ברעם אין עניין בהם.

אפור להתווכח. אלה לא היו הצרות היחידות. התברר, כי לד"ר שפירא ישנם ירידים רבים בין אנשי המוסיקה בישראל (הוא עצמו לא נמנה בשעתו בגינה על כינור בקונסרבטוריון של לבוב, וזו היתה הכשרתו העיקרית לתפקיד מנהל התוכניות בקול ישראל). ואמירת האמת איננה, כידוע, ה"סוגלה הטובה ביותר לשמירה על הידידות. לאחר שפעמים אחדות הושמעו בצליליתון ביקורות בלתי אהודות על ידידיו של ד"ר שפירא, הודיע מנהל התוכניות לעורכים כי מפתה ואילך מותר להם להשמיע אך ורק ביקורות טובות על כל הופעה מוסיקלית שהיא, יהיה סיבה אשר יהיה.

הוראה זו לא קויימה כראוי עלידי ה"מוסיקאי הצעיר מאיר הרניק, שהוונן על ידי מערכת הצליליתון להכין סקירה על חיי המוסיקה של שנת תשס"ו, ששודרה בסוכות. גושים רביזוכיות כמו התזמורת הפילהרמונית הישראלית, תזמורת קול ישראל אל ומקהלת קול ציון לגולה, לא זכו במנת השבחים, שהם מצפים לה כמו לזכות טבעית.

שוב קמה שערורייה (שהתנהלה כרגיל, באולפן אולפנים). ד"ר שפירא דרש מעורכי הצליליתון לשדר מיד בשבוע הבא מילואים ותקינים לסקירה השנתית, תוך כדי הודעה

תעסוקה מלאה, הריהי בכל זאת תע"סוקה כלשהי. אחר כך באים ציור (היא מורחת צבעים, זה ושם), קריאה וטיור לים, ברכב, ברגל ואפילו בסירה. גם לחתור היא יודעת.

קשה להאמין שכל זה מכונס בגנעה בת 18, שכל גובהה הוא 155 ס"מ ו"אשר למרות זאת איננה מתנשאת על עקבים גבוהים. היא רוצה להתכתב אך ורק עם חייל קרבי, אומרת היא, כבן עשרים.

כתנאי ראשון להתכתבות, היא מציעה נושא לכתיבה: רשמים מהצגת המראה מעל הגשר בחביסה, או אלדוראדו של אוהל, או הקמץ של הקאמרי. זה נש"מע קצת כמו חיבור של בית ספר. כן, הנערה אוהבת גם לרקוד ריקודי עם.

★ ★ ★

פיקניקים רומנטיים

כמו שאר בנות מיני, אני גורא אר"הבת שמחמיאים לי. זו הסיבה מדוע אני מפרסמת את מכתבו של (993/1065) כלשונו:

"אין זה ממנהגי להיעזר עלידי מתוך כיס ביחסים עם בנות, אך הפעם אנהג כך משום שהמתחך מוצא חן בעיני."

"נערה זו היא הטיפוס שלי", כותב ברוך שלומי מתל"אביב, הטוען כי סחב את התמונה למבוסס של חברתו. אחת, בעצם, די פחדנים. מרגע שהצי"עתי לעשות את הדבר גלוי וחזקי ולא טענו שהתמונות נמצאו, החילותם חז"ששים, מה יע"ש לי גם שט לעסק. נקרא לו ה"טיפוס שלי". שלחו כל תמונה של חב"רס/ חברתם. תחת תמונה שסחבתם או תמונתם אתם. כי אחרי הכל, פני הור כפני רותי.

גילי הוא 18 בערך. מסעות ברגל או ברכיבה על אופניים תמיד היו חביבים עלי. נוסף לזאת אני אוהב גם לערוך פיקניקים במקומות סמויים מן העין, מ"קומות שקשה להגיע אליהם ומשום כך הם גם רומנטיים יותר. הייתי פעיל מאד בתנועת הנער' שהשתייכתי אליה עד עתה. עזבתי משום שלא רציתי להצי"טרף לגרעין הנח"ל ורציתי לצאת דוקא לצבא — אני עומד להיכנס לקורס טייס. נדמה לי שזה כל מה שיש לומר.

"דבר נוסף, הקשור אישית אליך: אר"וני מדבר רק בשמי, אלא גם בשם כל חברי, שהם רבים למדי: ברכותי על הצלחת המדור. אינני זוכר שהיתה אי פעם הצלחה למדור כלשהו בהעונום הזה כמדור מכתבים לרותי."

ולילי גלילי, זה כלב?

★ ★ ★

ברידות ודעות מתקדמות

(993/1066) הם שני חברים המרגישים את עצמם בודדים במקצת משום שעברו לגור בסביבה אחרת. אחד מהם הוא חיל משוחרר ורשני בחיל האוויר, כבני 20. השכלתם, אומרים הם, היא תיכונית מקצועית והם רוצים להתכתב עם נע"רות בגנות 18, ילדות הארץ, בגלל ה"סיבה הפשוטה: שהם חודשים בארץ ורו"צים ללמוד יותר על ארצנו הקטנטונת. הם חובבי קולנוע, טיולים על גבי אוס"ניים, ובעלי דעות מתקדמות.

אם יזכיר מישהו עוד פעם אחת את הסרט לכבשה חמש רגליים וההסתברות יות הנובעות ממנו — אצווה. אני חור"זרת ומבטיחה לכם שאני רחוקה מל"היראות כפרנדל, אם כי לא הייתי מת"נגדת לקבל משכורת כשלו.

★ ★ ★

מקוריות מהי?

"את משתוקקת למכתבים מקוריים", כותבת (993/1062), "אך שהדי במרומים אם אני בכלל יודעת מהי מקוריות. ה"ציורים המודרניים באכדיה? השימוש ב"סלנג הפלמ"ח? הכל כה נדוש, ומעל לכל הדרישה למקוריות!"

"לכן לא אנסה לאמץ יתר על המידה את אותם תאים אפורים בלבן שם למע"לה, כי בלאו הכי התוצאות יעוררו רק גיחוך. אם כן, נותרה רק הברירה ה"טבעית, לכתוב על דברים פשוטים ורגי"לים, בצורה האופיינית להם.

"הורי, בהסתמך על חוקי התורשה והסביבה, יצרו לפני שמונה עשרה שנה יצור חמוד עם המון שכל — האחריות למחמאה זו רק על עצמי — שצבע עי"ניו ירוק, שערו שחור, גובהו מטר ו"שישים, ומבנה גופו אטלטי. כמו כן קב"עו שמקצועי תלמידה, מצב משפחתי רחוק, ומקום הולדתי בארץ. מה שיותר מעניין שאני החלטתי שאני אוהבת בחורים גבוהים, ובמיוחד צנחנים. (גם את, ברוטוס?)

"הכותבים אלי מתבקשים לשלוח ת"מונה, גם אם אין להם אומץ לב. שידוע"פעם ולתמיד שאין כל קשר בין שני דברים אלה. הם יזכו בתמונה שלי כבר אחרי מכתבם הראשון. אם אני יפה, יוכלו להחליט בעצמם, בלי הדעות ה"קדומות והמשוועות שלי, שאין צורך להוסיף בזה. כדי שלא ירגישו את עצי"מם נחיתים בחברתי עליהם להיות בעלי השכלה ונכון — נאים. אין אני עוזרת לך לסגנון על גילם לנוע סביב"20/23"

נדמה לי, חביבתי ששכחת להוסיף שאת אוהבת לשמוע את עצמך מדברת. או שמא טועה אני?

★ ★ ★

בומבה ברשת

(993/1063) אומר שכולם פחדים מ"פני. שאמנם נעים לקרוא את מדורי, אך לקחת ולשמוע שלגלוגי יהיה מכון"לאחרים. הוא נשבע לי שהוא מעדיף ל"היאכל על-ידי כריש מאשר לקרוא מ"ש הוא מעין זה על עצמו. וכיוון שאין לי שום כוונה להחזיק כרישים על מצ"פוני, אנהג בו ברהמים. האם אני ב"אמת איומה כל כך? אם אתם סבורים כך, הרי טוב בידיכם. אני היא האשה בעלת המזג הנוח ביותר בתבל.

ובכן, אותו (993/1063), הוא דייג ה"מפליג בספינות למרוקים ומושך רש"תות למען ייצוב הכלכלה. יש לו זמן, אומר הוא, לכתוב מכתבים בין רשת לרשת, כשהים רוגע. המעניין הוא ש"הינני חניך ישיבת חברון בירושלים, ל"שעבר, אך כיום אין הוא מוקדק כל כך במסורת, אם כי במעמקי ליבו עו"דנו מאמין. הוא בן 30, ורוצה לכתוב על עצמו והים וכל מה שמעליו ומ"תחתיו, לבחורה בגילו או אפילו צעירה ממנו.

"אני מקהה ומתסלל", מסיים הוא, שהצלחתי להתחמק מבומבה". הכוונה כאן לא לשחקן הקאמרי הכדורי, בלי שון דייגים, בומבה ספורושה רשת מלאה.

★ ★ ★

הכל בגלל הגים

אלמלא יוסה, לא היתה (993/1064) הופכת חובבת תיאטרון נלהבת כל כך. הגים הוא שחקן בהבימה. אך התיאטרון איננו הדבר היחיד המציק אותה. קר"דם כל היא חילת, ואם כי אין זו אולי

לציבור המאזינים כי "המערכת איננה מז"דהה עם עמדתו של המבקר" והבעת התנצ"לות פומבית, למען יבואו הנפגעים על סיפוקם. העורכים, שהשלו את עצמם משום"מה כי תוכניתם היא במה חופשית ובעלת זכות להשמעת דעות עצמאיות, הסכימו וברצון לשדר מכתביהם הגובה של הגופים הנוגעים בדבר, אולם לא היו מוכנים להור"דות בעצמם בשיאה שלא ראו בה שגיאה כלל ועיקר.

היינה פסול. מאותו יום קבע ד"ר שפירא נהל חדש לתוכניות הצליליתון: כתביהיד של כל תוכנית חייב לעבור לפני שידורו צנורה אישית מנהל מדור הבידור, יצחק שמעוני, ושל מנהל התוכ"ניות, ד"ר ישעיהו שפירא. לצורך הצניור המוקדם, היה הכרח לסיים את הכנת ה"תוכנית זמן רב לפני מועד שידורה, לנתח אותה מכל אקטואליות. בעורכים לא נותרה עוד התלהבות רבה למלאכתם. הם ערכו את התוכנית כלאחר-כך, הציעו בינם לבין עצמם כי יודיעו עליה שהיא "ערכה בידי ד"ר ישעיהו שפירא", וחסל.

אולם זאת לא היתה, עדיין, העריכה הסופית. הסאה הגדשה בהחלט רק כאשר הומינו עורכי הצליליתון לפני שבועיים כמה מבקרים ומוסיקאים צעירים לערוך חיכוך על השאלה אם יש הגיון באיסור המוטל על שידור השפה הגרמנית ברדיו, גם כשהמדובר, למשל, בשיירי היינה עם מוסיקה של שוברט. המתוכננים, בתמימו"תם, הגיעו לדעה אחידה כי אין טעם כלשהו באיסור טוטאלי זה.

קץ להפקרות. הקש הגרמני שבר את גב השדרן. ד"ר שפירא הגיע סופית למס"קנה כי יש לשים קץ להפקרות. כשנודע בשבוע שעבר כי הצליליתון עומד להיסגר, ביקש עורך מדור הרדיו של הארץ, בועז עברון, במסיבת העיתונאים השבועית של קול ישראל, לדעת את הסיבה.

לאה פורת, עורכת המסיבה, טענה כי איננה יודעת, הרימה את שפופרת הטלפון, התקשרה בו במקום עם ד"ר שפירא. כשסיימה את השיחה כבר היתה תשובה בפיה. "תקציבה של התוכנית נגמרה", אמרה בתמימות.

הצליליתון ירד מעל גלי האתר בעוד שבועיים. אתו יחד יסתלק עוד מלאי של מרק, התלהבות ורצון-פעולה של עובדי שירות-השידור, ממצרכים אלה, נשאר ב"מחסני קול ישראל כיום מלאי זעום ביותר.

מה נשמע

תוכניות אלה, מתוך שידורי השבוע הבא, עשויות להיות מעניינות:

● **ניחוח הציר** (יום ד'; 9.30: קול ישראל) — תוכנית ראשונה בשידור חוד"שית, שתוקלט במרכזים כפריים. ההקלטה הראשונה נערכה עלידי יצחק שמעוני ו"שמואל רון במשמרה עמק, והיא כוללת גנינת מפוחית של מיכה לין, את הימנון הרווקים המושר בפי להקת בחורים ופא"רודיה על יצירת מוצארט, מושרת בפי קבר"זה מחברי קיבוץ הזורע.

● **השבוע בא"ם** (יום ד'; 11.10: קול ישראל) — את מקום סקירתו המסע"ממת של מדויני תתפוס הפעם תוכנית מיר"זות בשפה האנגלית שתערכה בבריטניה לכ"ב בוד יוס האויס, ושעל משתתפה נגנים שחקנים כמיכאל דרגרייב, גיימס מייסון, אורסון ואלס, ביילי ראהבון ואחרים. תר"כן המשרד — התפתחות מעמד הדיפלומא"טים בעולם, מימי שוכניה-המעורות ועד למאה העשרים.

● **מה דעתך?** (יום ה'; 10.15: קול ישראל) — תוכנית ראשונה בשידור חודשית של יעקב בן-הרצל, שהסחוב ברחובות תל"אביב, תפס אותהים סתמיים, שאל אותם לדעתם על בעיות העיר ולבסוף ביקש תשר"בות מעיריית תל-אביב.

● **דאר צכאי 1005** (יום ו'; 9.15: גלי צה"ל) — לפי בקשת אחד המאזינים, תכלול התוכנית בין השאר מערכון של עמוס קינן, בלחית מוסיקה מיוחדת במינה שחבורה עלידי הקומפוזיטור הצרפתי ס"י לים ארטואיס ובהשתתפות השחקנים צרפתיים מורים בואר ומישל סניירה, כפי שהוצג השנה בתיאטרון ארבע העונות ב"סאריס.

● **המפך עולה** (יום ב'; 8: קול ישראל) — תסכית השבוע מבוסס על ספרו המפורסם של בלזאק אבא גוריו, בעיבודו ובבימויו של מיכאל אלמנו.

ספרים

מקור

מתח כפול

במתח הגבוה (מאת ש. שלום, הוצאת ראובן סוס, 286 עמודים).

"אני רוצה לחיות עד הסוף, בעיניים פקרות... חת'... חת' ימי ביקשתי את המתח הגבוה. חבל רק שהוא בא עם המחת'".

כך לוחש פיו המעוות של איש המסלמ"ח הנחמיה, לאחות הרחמניה, ליאה, המספלת בן. נהמיה, אשר יצא בשלום מפעולות קרב ונעוזה, ריסק את חוס' שדרתו בנפלו ל' התהום, בעת סיור בגלל בהחלט. הוא גוסס לאיטו במחשכי מוסק, מת בשאגה: "אני רוצה ליפול ברכם התותחנים".

משאלתו של הפלמחאי הגוסס מהווה רק צד של מטבע לקס סיפוריו הלא-כל-כך-אחרונים של ש. שלום, הסופר, אשר האים אחת קצב יצירתו במידה רבה מאז השתעשע

שי לנשיא. בגיל 22, התייצב סיוק בשערי האקדמיה לאמנות בקינגסבורג. ה' סטודנט הירוק היה כבר מלא בטחון וכש'

צייר פיזק ואמו בסיום "כובשי השממה"
סימן ההיכר: חלוצים

בשיכון הסופרים החושיסטאני, ניסה לבחור את הסיפורים לקובץ זה לפי קנה מידה של מתח כפול — מדיני ומיני גם יחד.

קנה'מדה זה ניכר היטב בסיפור יו"ט
בגליל — גדול סיפורי הספר מבחינת ה'
כמות. חיים, מורה במושבה גלילית קטנה,
סובל וקודר יחד עם המושבים האחרונים,
מנצל את התקופה שבין סבל לסבל לשם
ניהול רומאן עם הבדויות לינה, העובדת
ממשרתת בבית הפקדות המקומי משמער'
ותו הסלמית של רומאן זה ממוחשת על'
ידי חלום-בלהות של חיים: המון יהודים,
''קורני תורה ודכומי סבל'', עומד מול
המון ערבים בעלי ''פני רוצחים''. דמות
כהן גדול שאולת את לינה אם יש ברצונה
להינשא לחיים. לינה עונה בחיוב — ושני
המחנות מתחבקים בחדודה.

המציאות הינה, כמובן, שונה במקצת: הבדחים זוממים התקפה על המושבה. לינה מהירה את התושבים בעוד מועד, נעלמת בקלחת הקרב. חיים עומד בגבורה מול מחנה האייבים, סופג כמה כדורים, מתיאש מאהבתו.

יהודה ודלילה. שתי הרשויות – ההתיישבות והשכיבה – מופיעות בעיר וביניה גם בסיפור דלילה. יהודה, צעיר כרמל, למנו, המקדש את לילותיו לסיפוק תארוחתה של התגרנית המזדקנת אורה, מדלילה בת ה-12. מאחר שהיהודה אינו יודע כיצד לגשת אל ילדות בנות גילה של דלילה, הריהו מסתפק בליטוף שערותיה ומשכר ביד לה י עליה להיות ילדה טובה, להשתול שלא להתאקלקל. דלילה, המפוזחת מכפי שנותיה, מבלה את זמנה הפנוי בחיקוי שכן גורן ומכור, לזנוגת לחמימותו של היהודה. הלעג מגיע לאוזניו של היהודה ב"מקרה", דוחף אותו למעשה נואש: "יצאיה התיישבות כמה שבטי הבדואים של ה'גנב בחברת כנן חלוצים' משוועים".

את האשה וכל הכרוך בה הצליח ש.
שלום להחדיר אפילו לפרשת יוסף בן
מתתיהו, המתוארת במחזה מערת יוסף.
לסיכום: מתח כפול, אך אין כל סכנת
התפחמות.

הפרופסור שלו דרש ממנו לצריר כפי ש-
מדו ולא כפי שהתרבל לצריר, רצה פייק
להוכיח לפרופסור כי אינו צודק. פייק
נאלץ להפסיק את לימודיו במהרה.
תוך שנה פייק לאקדמיה— כמנצח.
הוא ערך תערוכה מיוחדת של יצירותיו
לאנשי הסגל של האקדמיה, שיכנע אותם
כי הוא האיש הנכון לקבלת משרה בחבר
המורים לצריר. אך לא לזמן רב. כעבור
שלוש שנים, שב מצא פייק את הדרך
לרוב עם ההנהלה.

הוא החליט לנסוע לארץ־ישראל, ביקר בקיבוצים, התרשם מהחלוצים וחזר לגר־מנה לציר את ציריו הראשונים על גושא החלוציות. מאז, הפכה העבודה סימן היכר של פיוק. גם כאשר עזב את גרומניה וחיפש מקלט בארצות־הברית, דבק לכובשי השממה. אחת מתמונותיו, החלוציות, נרכשה על־ידי המוזיאון הלאומי של שבדיה. פיוק ציר העתק מדויק של התמונה המקורית, שלחו לו לנשיא פרנקלין רוזוולט.

הדמויות והנוף. את שיטתו בציור מבנה פיזיק בשם פרספקטיבה מונומנטלית אוניברסלית, וזוהי שיטה המאפשרת ליצור קשר בין הדמויות שהן בגודל סבבי, לבין הנוף המשתרע מאחוריהן, ושאי אפשר לתת בפרופורציה לאנשים.

לפני שנים אחדות, חזר אריה פיוק ל-
ישראל, התפעם להשתקק בה. הוא המשיך
לצייַר חלוצים, כפי שראה אותם הראשונה
ב-1922. כובשי השממה, יצירתו האחרונה,
דרשו ממנו שנה תמימה של עמל. את הקו
הראשון בצייַר הענק ציירה אמו של אריה,
בת ה-88. כאשר הוסר הלוח מעל לצייַר,
בתוגיה כשמיים, היתה היא שהוסיפה את
הקו האחרון.

במוזיאון העירוני של תל־אביב, נפתחה לפני שבועיים התערוכת־ציורים בעלת אופי מיוחד. נושאה המרכזי: התנ"ך: מבצעי ה־ ציורים: תלמיד בתי הספר במרחב תל־אביב, מכל הכיתות.

שלושת האבות, כובשי ארץ־ישראל, מלכי יהודה שהיו נושאים מצוינים לצידים של מאות דורות, דבנו: אֶל־ ציירי בתי־הספר לשלל של בצעים וסגנונות.

יולטר
מכל האחרות

יולד
בטעמה וניחוחה

יוזף
ע"י פילטר התאים

30 פרואה יארק

אָרײַסטון
פֿילטער

פרס עשר לירות יוגרל בין פותרי תשבץ. העולם הזה. 993

		8	7	6	5		4	3	2	1	
13				12		11			10		9
	18				17			16		15	14
						21			20		19
	24						23				22
		28		27				26		25	
	32				31				30		29
37		36				35				34	33
			39								38
	43			42		41					40
		47			46		45		44		
				49						48	

ציפור; 17. אתונה היא בירתה; 18. כוח;
20. נולד; 23. חורף, נביאים, כתובים; 26.
חלק חיוני בכל קנקן; ברא"א בצה"ל;
28. סרקליוני; 29. בוגר התכניו; 31. סי-
גריה; 32. בירה מרכזאמריקאית; 34. מס-
רה; 35. תעלת שווייץ; 37. מחוזי צרפת;
39. גנאים; 42. כנר; 44. מוסיקאי גרמני;
45. אות; 47. מלת איסור.

הגפוח, בארמית; 48. חשוב לירייה יציבה ממקלע קל; 49. סרבר תל-אביבי.

מאונך: 2. אימוני שדה; 3. שמה הפרטי של הסופרת באום; 4. נוער חלוצי לוחם; 6. רעל; 7. מקצועו של החשמלאי; 8. האל; 9. מלת תרועה; 11. בין מערכה למערכה במחזה; 13. האצ"ל היה תנועה כזאת; 15.

העולם הרב

בזריכת ילילי ילילי

מוזמנים משתתפים. אחד הקוראים מבין אלה שדבריהם נדפסים בעמוד זה, יזכה מדי שבוע בפרס של 10 ל"י. הזוכים השבועיים חתומים וחסה גלברט, חיפה.

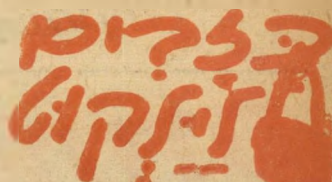
שם תוכי

כשנולד לנו ילד, באו כל החברה לבקר, ובתכם גם מישה שפם. הוא ניגש לעריסה, עשה קצת מוציצי קוצי, ושאל איך קראנו לילד. "צחק", אמרנו. "אהממ", אמר מישה שפם באיהסכמה בולטת, "ואני זחקא הייתי בסוח שתמצאו לו איזה שם תגיכי יפה."

בלי ידיים

גזרי התפרסם בשעתו בכל הארץ בגלל זה שהיה נוהג לקחת טרמפים על סבשירדרכים. שי ונתפרסם בזה שהוא לוקח טרמפים על אוטנועים. יום אחד הוא עמד ליד בית-שאן וחיכה לטרמפ לעמק הירדן. באותו יום היה קשה למצוא אוטנועים, אבל בסוף ככל זאת בא אחד שלקח אותו. בירידה ליד גשר, החליט רוכב-האופנוע לעשות רושם על שי. הוריד יד אחת מהגה, אבל לשי לא היה איכפת והוא המשיך להסחל בנוף.

הרוכב ראה שזה לא עניין. כשהגיעו לסיבוב חד, מצד אחד הר ומצד שני תהום, הוא הוציא מסרק מהכיס והתחיל להסתרק, תוך כדי הצצה בראי שלו. כששי ראה שזה המצב, הוא החליט שעושה רושם מי טעושה רושם אחרון. רוכב האופנוע כמעט נפל באמת, כששי הוציא באותו רגע עיתון מהכיס והתחיל לקרוא את עמוד הספורט בשלוות. בן-עמי מגדלסון, עשרהגולן

יש נשמה לחפצים

שליימה עלה יום אחד על האופנוע שלו ונסע לחיפה. איך שהוא עובר את חדרה, הוא מרגיש שהאופנוע לא סוחב. בסוף המנוע עשה פט-פט-פך-טה — ונעמד. שליימה ניסה להדליק, נסע עוד 50 מטר — ושוב פעם פט-פט-פך-טה. שליימה הרגיש תיכף, שהכל בגלל זה שהבנוי נגמר, בסוף לא היתה לו ברירה, לקח בקבוק מים ושפך לטאנק. עלה על האופנוע, הדליק, התקדם עוד איזה עשרים-שלושים מטר, תעצר שוב. ירד שליימה ביאוש, תקע מבס זועם במכוונה ואמר: "הרגישה המנוחלת, הרי גישה!" שלמה יפה, תל-אביב

הערות-שוריים

בקשר לבעיית ירדן, דוגלת בריסניה בסיסמה...

...עיראק כך!

★ ★ ★

שבוע ימים לאחר שאלתרמן הקדיש "טור שביעי" לאישיות של בן-גוריון, קרא בן-גוריון "טור שביעי" של אלתרמן מבמת הכנסת...

...לזאת ייקרא מדיניות תגמול עקבית.

★ ★ ★

הכרוניקה הפלילית מוסרת כי גנבים פרצו לקופת תיאטרון "אהל"...

...אילו הפריחו את עצמם לקרוא קודם את הבי-קורת, היו יודעים מראש שלא ימצאו מאומה.

★ ★ ★

מבקר המדינה מתלונן בדו"ח שלו על עיריית תל-אביב, פי הסקרים מרבים לשנות תה בשעת העבודה...

...זוהי טענה מוזרה במדינה שבה כל השלטון מבוסס ת'ה' אוקרפיה.

מתנה

סבת רעול צודקת

מה שהצליחו התותחנים הכתומים ב-1994 (חדשות הספורט) מדרי דן, תל-אביב סליחה, טססעות בסספר.

בן-גוריון: נעביר את המערכה לעברו השני של הגבול. (לסרחב) אליק מג, חיפה

ההצעה נתקבלה בניבול-פה אחד.

פקיר ממשלתי עובד לרוב גם בעבודה דדדית. (הבקר) יונה שולך, נתניה

למשל, כשהוא יושב על סיכות. פסק-המין ינתן ביום ב' הבא.

(חרות)

יותן ליפסקי, תולון ייקוב הסין את תהר.

מאגרות העיתונות העברית

טעות לעולם חוזרת

כתונגם באמת בחוף. משך בו בן-ציון כץ בחשאי כדי להכניס פנימה, משך ומשך, ולבסוף כיתער הכל על מקומו בשלום.

רק כשנסתיימה הישיבה ושושנה פרי סיץ גיסתה לקום ממקומה, התברר כי מרוב מבוכה תחב בן-ציון כץ אל מכ-נסיו את כל ארכיו של שובל שמלתה.

בשתי

שיחה בין שתי בנות בקפה "רוהל".
"שמעתי?"
"לא — סמך"
"ת. 1583 התחתן השבוע".

חלים

— אגב, פינקלשטיין, כמה זמן אתה כבר עובד אצלנו?

שתי בקות אינלטיאנציה

הא בהא תליא

בכל שאלה חבוי זוג מלים. המלה השניה מורכבת תמיד מהמלה הראשונה בתוספת האות ה' בתחילתה. כך, למשל, אם תהיה המלה הראשונה "רף" נשמירשו (לת) תהיה השניה "הרף".

- (1) בן משפחה — קריאת שמחה.
- (2) קריאת צער — אורח-חיים.
- (3) חוף — ספר לחגיגהפסח.
- (4) פקודה — שרפרף.
- (5) בירת פרו — מכה מוחצת.
- (6) מקום הפרחים — התחלת צה"ל.
- (7) כיס יוצר מיצים — החלפה.
- (8) יצירה מוסיקאלית — הפסקה.
- (9) הששי בסולם — ההוא.
- (10) קישוט — עיר בירה אסיתית.

הוא — (1) מלך — (2) מלך — (3) מלך — (4) מלך — (5) מלך — (6) מלך — (7) מלך — (8) מלך — (9) מלך — (10) מלך

— "הריהוט החדש שלך באמת נהדר, אבל..."

